

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program

Ekonomika a management

Studijní obor

Podniková ekonomika

Financování provozu a rekonstrukce zámku Kuks

Financing of reconstruction and operation of Kuks Castle

DP – PE – KPE - 200081

Lenka Drahá

Vedoucí práce :

Ing. Jaroslav Jágr, Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant :

Ing. Ladislav Křížkovský, Správa zámku Kuks

Počet stran : 70

Počet příloh : 7

26.5. 2000

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra podnikové ekonomiky

Školní rok 1999/2000

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro **Lenku Drahou**

obor č. 6268 - 8 Podniková ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu zákona č. 111 / 1998 Sb. o vysokých školách a navazujících předpisech určuje tuto diplomovou práci:

Název tématu: **Financování rekonstrukce a provozu zámku Kuks**

Pokyny pro vypracování:

- literární a informační průzkum se zaměřením na financování provozu kulturních institucí
- popis a analýza příspěvkové organizace „Zámek Kuks“ (historie, současný stav, rozvojové záměry)
- návrh přístupů k financování rekonstrukce a provozu zámku Kuks
- zhodnocení návrhů

KPE/PDE-MG

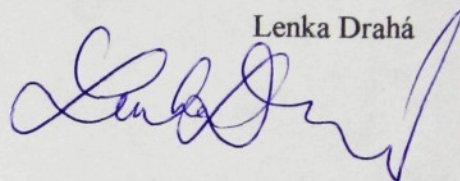
734.1574. příl.

MÍSTOPŘÍSEŽNÉ PROHLÁŠENÍ

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury pod vedením vedoucího a konzultanta.

V Liberci dne 25.5. 2000

Lenka Drahá

Rozsah grafických prací:

50 - 60 stran textu + nutné přílohy

Rozsah průvodní zprávy:

Seznam odborné literatury:

Drucker, P. F.: Řízení neziskových organizací, Praxe a principy, Management Press, 1. vyd., Praha, 1994

Hannagan, T. J.: Marketing pro neziskový sektor, Management Press, 1. vyd., Praha, 1996

Hanzlová, O. – Steidlová, J.: Účetnictví příspěvkových organizací, Balance, 1. vyd., Praha, 1995

Peková, J.: Finance územní samosprávy, územní aspekty veřejných financí, Victoria Publisching, 1. vyd., Praha, 1995

Rutová, H.: Účetnictví příspěvkových organizací, VŠE Praha, 1994

Vyhláška MF ČR č. 205/91 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Jaroslav Jágr

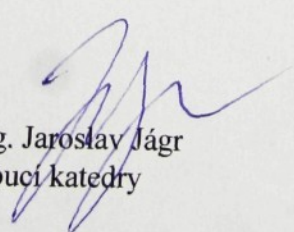
Konzultant: Ing. L. Křížkovský – kastelán zámku Kuks
p. Křemenák – Památkový úřad v Pardubicích
Ing. Miroslav Žižka – HF TU v Liberci

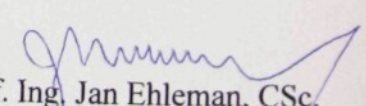
Termín zadání diplomové práce: 21.12.1999

Termín odevzdání diplomové práce: 26.5.2000

L.S.

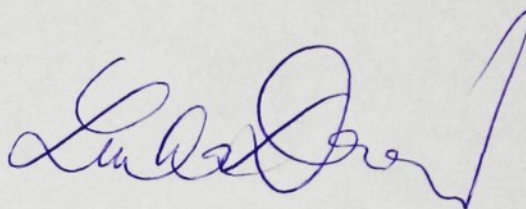

doc. Ing. Jaroslav Jágr
vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Ehleman, CSc.
děkan Hospodářské fakulty

PROHLÁŠENÍ K VYUŽÍVÁNÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jsem si vědoma toho, že diplomová práce je majetkem školy a že bez souhlasu děkana fakulty s ní nesmím disponovat (např. publikovat). Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu diplomovou práci vyžádat v Univerzitní knihovně TU v Liberci, kde je uložena, a tím výše uvedená omezení vůči mé osobě končí.

V Liberci dne 25.5. 2000

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized cursive letters, likely representing the author's name.

Resumé

Předložená diplomová práce pojednává zevrubně o rekonstrukci a provozu zámku Kuks ve východních Čechách. První část je popisná a zaměřuje se na charakteristiku neziskových organizací, v dalších oddílech se analyzuje vývoj nákladů a výnosů jak Památkového ústavu v Pardubicích, tak i zámku Kuks. V přílohách je věrně zachycena historie této pamětihodnosti včetně bohaté obrazové dokumentace, která doplňuje tuto práci. V tomto dokumentu je kladen důraz především na financování provozu a rekonstrukce státních historických památek, jejich oporu v českém zákonodárství a podává návrhy na případná řešení či alespoň zlepšení dnešního stavu. Tímto roste působnost této práce nad rámec zámku Kuks a její výsledky mohou být aplikovány plošně, přestože je primárně zaměřena na jeden objekt.

Dokument si klade jednu zásadní otázku : „Bude mít Česká republika i do budoucna dostatek prostředků na údržbu tak obsáhlého historického dědictví ?“ Když ne, jak tuto situaci řešit. Tímto je tato práce přínosná a případně širěji využitelná. Daná řešení nejsou bezbolestná tak jako žádný zásah do zaběhnutého systému, byť (nebo právě proto) je tento systém málo funkční.

Contents of the dissertation

The dissertation gives a detailed account of the reconstruction of Kuks Castle in eastern Bohemia. The first, descriptive part deals with the non-profit organisations involved in the reconstruction project, further chapters analyze the development of costs and revenues by the National Trust Institute in Pardubice and the Kuks Castle. The annex offers an accurate reflection of the sight's history, including a rich picture documentation. The dissertation lays emphasison ways of financing the day-to-day operations and restoration works of national historical monuments and their support in Czech legislation, and offers possible solutions or, at least, improvements of the current state of affairs. Thus compiled, the dissertation is readilz applicable to other historical sights.

The document asks a fundamental question : Will the Czech Republic have a sufficient amount of financial means to maintain and preserve such vast historic heritage, and what can be done if it does not. This gives the dissertation a broader scope of applicability. The solutions offered are not and cannot be painless, as they represent a radical change and an intervention into an ineffective, albeit traditional system.

OBSAH :

	Seznam použitých zkratk a symbolů	7
1.	Úvod	8
2.	Zařazení zámku Kuks do právního systému ČR	11
2.1.	Rozpočtové a příspěvkové organizace	12
2.2.	Příspěvkové organizace	15
2.3.	Právní úprava státních kulturních památek	18
3.	Zdroje financování „Neziskových organizací“	22
4.	Finanční hospodaření PUP a zámku Kuks	27
4.1.	Finanční analýza příjmů	28
4.2.	Finanční analýza nákladů	42
4.3.	Ostatní ekonomičtí ukazatelé – společné pro zámek Kuks a Památkový ústav Pardubice	49
5.	Zhodnocení stávajícího stavu	51
6.	Návrhy na zlepšení stávajícího hospodaření a systému financování zámku Kuks	57
7.	Závěr	69
	Seznam literatury	71
	Seznam příloh	73

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FKSM	Fond kulturních a sociálních potřeb
HIM	Hmotný investiční majetek
IM	Investiční majetek
JZ, JZ	Jihozápad, jihovýchod
KP	Kulturní památka
KVČ	Kulturně výchovná činnost
MK	Ministerstvo kultury
MU	Městský úřad
NIM	Nehmotný investiční majetek
NKP	Národní kulturní památka
NO	Neziskové organizace
OÚ	Obecní úřad
PMH	Pohonné hmoty
PO	Příspěvková organizace
PR	Památková rezervace
PU	Památkové ústavy
PUP	Památkový ústav v Pardubicích
PZ	Památková zóna
RO	Rozpočtová organizace
ROPO	Rozpočtové a příspěvkové organizace
SH	Státní hrad
SHZ	Státní hrady a zámky
SPP	Státní památková péče
SR	Státní rozpočet
SV	Severovýchod
SZ	Státní zámek
UK	Universita Karlova

1. ÚVOD

Český stát měl významné postavení v Evropě již za prvních Přemyslovců. Později se o jeho věhlas zasloužil sám Karel IV., který díky své schopnosti vidět do daleké budoucnosti, zanechal pro nás obrovský kulturní odkaz v památkách, jež obdivují návštěvníci ze všech koutů světa. Bylo by tedy přímo trestuhodné, kdyby tento odkaz předků nezůstal zachován příštím pokolením. Neboť i podle toho, jak se stát k němu zachová, bude kulturnost národa i státu posuzována.

Díky geografické poloze České republiky můžeme na území Čech, Moravy a Slezska nalézt množství objektů rozdílných architektonických směrů. Člověk mající zájem o historicko kulturní vědění, nemusí proto překonávat velké vzdálenosti, aby některý zajímavý objekt spatřil. Stačí navštívit lokalitu Českého ráje, kde na rozloze několika desítek kilometrů čtverečních najde hrady, zámky, zříceniny i jiné architektonicky zajímavé stavby, a to vše zasazené do malebné přírodní scenérie této krásné krajiny. Při pohledu na mapu ČR jsme však podobných oblastí schopni identifikovat nespočet. Proto nám také nutně vyvstane na mysli otázka : Jsme vůbec schopni toto bohatství do budoucna ochránit pro příští generace? A nemusíme se ani dlouho rozmýšlet s odpovědí. Zcela jistě bude záporná. ČR nemá tolik finančních prostředků, aby všechny památky na svém území ochránila nejen před "stárnutím", ale v současnosti především proti ničení v důsledku špatného životního prostředí (kyselé deště apod.) a bohužel i před devastací lidskou.

Kulturní dědictví není jenom věcí státu, ale mělo by se stát záležitostí každého občana této země. V rozpočtu státu ani v rozpočtu měst či obcí není na záchranu památek dostatek finančních prostředků a těžko se získávají i na jejich opravu a údržbu. Existuje tedy přijatelné řešení?

Snad málokdo, komu leží na srdci, aby bohatství tohoto státu zůstalo v jeho vlastnictví, se přikloní k myšlence odprodat tyto památky do soukromých rukou, především tedy zahraničním investorům. Avšak proč se tomu tak úpěnlivě bránit, pokud by to pro mnohé objekty mohlo znamenat jejich záchranu? Mezi lidmi i historiky se v tomto

směru objevuje falešné vlastenectví. Pro některé lidi je přijatelnější nechat tyto objekty svému osudu, než je částečně odprodat či dlouhodobě pronajmout. Domnívám se, že by existovala pro českou stranu vhodná právní forma, která by veškeré možné problémy řešila. Pokud se někdo obává narušení stávající památky, jsou řešením stavební dozory, které by svou práci prováděly odpovědně. Dále také na území ČR fungují památkové ústavy, jež vydávají souhlas či nesouhlas s chystanými úpravami. Prodejem nebo dlouhodobým pronájmem totiž vztah památkového ústavu a státu k dané lokalitě nekončí.

Tato možnost záchrany je pro některé představitele nevyhovující. Avšak pokud se podíváme kolem sebe, o mnoho krásných i historicky cenných objektů jsme přišli díky restitucím, při nichž byl navrácen majetek nevyčíslitelné historické hodnoty, avšak pouze zlomek restituentů má dostatečné finanční zdroje, aby se o něj mohl vhodně postarat. Částečné náklady sice mohou obdržet od památkového ústavu, ale ne takové množství, které by bylo zapotřebí, a to nehovořím o odbornosti a znalostech, jak při obnově každého objektu postupovat.

Z obecného pohledu to bohužel vypadá tak, že se stát však příliš problematikou kulturního a historického odkazu nezabývá. Přitom by mohla mít Česká republika na základě tohoto kulturního bohatství příjmy z cestovního ruchu stejné, ne-li větší než jiné státy v Evropě. Ovšem hlavním předmětem zájmu státu je v současnosti průmysl, podnikání, integrace do Evropy apod. a otázky památkové péče se dostávají na okraj zájmového pole. Módním trendem společnosti 90. let bylo jezdit za památkami o dovolených do Francie, Španělska, Itálie nebo Řecka.

Téma financování provozu a rekonstrukce zámku Kuks jsem si nevybrala náhodně. Jednak byly kulturní památky středem mého zájmu od počátku studia na střední škole a také se mi naskytla příležitost se s touto velkolepou stavbou blíže seznámit díky několika pro podobné věci zapáleným přátelům. Využila jsem kontaktu nejen na Památkový ústav v Pardubicích, ale mohla jsem hovořit se správcem zámku i některými jeho zaměstnanci. Vyšel mi vstříc též zástupce vesnice Kuks a užitečné byly i vzpomínky několika nejstarších pamětníků.

Ve své práci se budu zabývat také teorií, která většinou vychází ze zákonů ČR, tak i praktickou stránkou problému. Jelikož v této práci čerpám z podkladů, které jsem obdržela od pracovníků Památkového ústavu v Pardubicích, chtěla bych jím tímto poděkovat za pomoc, kterou mi poskytli při jejich zpracování a především za konzultace, které jsem s nimi měla v čase jejich osobního volna. Konkrétně se jedná o ing. Ladislava Křížkovského, vedoucího správy zámku Kuks a pana Křemenáka, pracovníka stavebního oddělení.

Pokusila jsem se též o kritický pohled na financování veřejného sektoru, přičemž jsem se zaměřila na problémy celostátního financování kulturních památek, jež se negativně projevují v konkrétních případech a konkrétních zařízeních.

Smyslem práce je shrnovat fakta týkající se Památkových ústavů, ale i konkrétně zámku Kuks, charakterizovat problémy, s kterými se v těchto zařízeních setkáváme a pokusit se o vlastní řešení nejenom ekonomických problémů. Vzhledem ke složitosti problému totiž nemůže diplomová práce zůstat pouze v rovině financování, ale musí se též dotknout problémů organizace, struktury resortu do něhož náleží, právní úpravy a i historického hlediska, které právě u těchto organizací mají prvořadou úlohu.

Jelikož jsem si zvolila konkrétní téma, je vhodné nejdříve charakterizovat objekt, který je předmětem této práce. Při provozu a rekonstrukci nesmí být totiž narušen celkový ráz objektu, i to co vyjadřuje. Proto musíme nejdříve znát historické skutečnosti a souvislosti, které předcházeli vzniku zámku a provázeli jej v průběhu stavby i přestavby (tzn. od konce 17. století do současnosti). Pro přehlednost jsem charakteristiku zámku, jeho výstavbu a seznámení s Františkem Antonínem Šporkem, jeho zakladatelem, uvedla v příloze č. 1.

Diplomová práce se skládá ze čtyř částí :

V první části jsem zámek Kuks zařadila do právního systému ČR, a to do tzv. neziskových organizací (dále jen NO) - rozpočtového a příspěvkového typu. Tato část obsahuje právní předpisy upravující vznik, zánik a činnost tohoto typu organizací a také konkrétně objektu Kuks.

Ve druhé části jsem se pokusila rozčlenit možné zdroje příjmů z hlediska jejich původu jak obecně u neziskových organizací, Památkového ústavu v Pardubicích, tak přímo u zámku Kuks, a seznámit s hospodařením v rámci NO (obecně), dále v rámci Památkového ústavu v Pardubicích a zámku Kuks. Tato kapitola se také snaží poukázat na problémy, se kterými se objekt potýká při rekonstrukcích i při běžném provozu.

Třetí část se zabývá analýzou příjmů a nákladů jak mateřské organizace objektu, jímž je Památkový ústav v Pardubicích a také přímo zámkem Kuks.

Ve čtvrté a poslední části jsou předloženy návrhy na zlepšení efektivnosti využití současných omezených zdrojů ku prospěchu kulturní památky.

2. Zařazení zámku Kuks do právního systému ČR

Většina kulturních památek je zařazena pod obecný právní pojem : **“Nezisková organizace”**. Tento termín jasně vyjadřuje záměr existující organizace, tzn. jejím účelem není dosažení maximálního možného zisku, ale vytvářet produkty a hodnoty kulturního či sociálního charakteru, které většinou nelze vyjádřit pomocí finančních prostředků.

NO tvoří páteř společnosti. V současnosti totiž v ČR neexistuje jiný typ organizace, který by se v takové míře jako NO zapojoval do sociální sféry a doplňoval vládní programy. Tyto organizace nedodávají na trh výrobky ani služby a ani neřídí, jejich produktem je *“změněná lidská bytost”*, jako např. vyléčený pacient, dítě, které se něco naučí, mladá žena nebo muž, z nichž vyrostou řádní dospělí lidé, zkrátka změněný lidský život. NO zaznamenaly v posledních čtyřiceti letech mimořádný úspěch ve vyspělých zemích a především v USA. V mnoha směrech dnes tyto organizace představují dynamicky se rozvíjející *“velkopřemyslové odvětví”* Ameriky - ať už se jedná o zdravotnická zařízení, církevní či kulturní organizace. Bohužel ČR a hlavně vnímání těchto nezbytných organizací společností je teprve na počátku procesu [1].

Každá organizace, instituce či sdružení však musí být definována z hlediska práva. Už z typu instituce (zámek Kuks) je zcela jasné, že se nebude jednat o obchodní, podnikající organizaci, jejichž všechny typy definuje obchodní zákoník. NO nemají jako ostatní ekonomické jednotky na trhu (např. obchodní společnosti, státní podniky) jeden samostatný zákon. Právní úprava těchto organizací je roztržštěná do několika samostatných zákonů, a to dle typu NO. V České republice se můžeme setkat s devíti typy NO :

- 1) Rozpočtové a příspěvkové organizace jsou upraveny zákonem č. 576/1990 Sb.,
 - o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v ČR.
- 2) Občanská sdružení
- 3) Nadace a nadační fondy
- 4) Obecně prospěšné společnosti
- 5) Církev a náboženská sdružení
- 6) Veřejnoprávní instituce a státní fondy
- 7) Politické strany a politická hnutí
- 8) Obchodní společnosti, které nejsou založeny za účelem podnikání (§56 zák. č. 513/91 Sb., Obchodní zákoník)
- 9) Samostatné stavovské organizace (komory lékařů, auditorů, advokátů apod.)

Dále se tato práce zabývá pouze rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi, pod něž je zámek Kuks spolu s dalšími kulturními památkami v současnosti přiřazován.

2. 1. Rozpočtové a příspěvkové organizace (dále pouze ROPO)

ROPO náleží mezi právnické osoby a jsou zřizovány ústředními orgány státní správy, okresními úřady a obcemi za účelem zabezpečení “veřejných statků”. Hospodaří s finančními prostředky, které získávají od svého zřizovatele v rámci svého rozpočtu.

ROPO většinou působí ve sféře nevýrobní, a to především v těchto oblastech :

- veřejné správy : ústřední úřady, ministerstva
- sociálního zabezpečení

- ochrany a bezpečnosti : policie, armáda
- některých škol a školských zařízení
- **kulturních zařízení : památkové ústavy, muzea, galerie, divadla**
- výzkumných institucí aj.

ROPO jsou svými příjmy a výdaji plně napojeny na rozpočty ústředních orgánů, okresních úřadů nebo obcí a hospodaří samostatně podle schváleného rozpočtu. ROPO s celostátní působností získávají finanční prostředky na úhradu svých výdajů přímo ze státního rozpočtu. Sem také odvádějí veškeré své příjmy. ROPO s regionální působností získávají potřebné finanční prostředky od svých zřizovatelů, tj. od okresních úřadů, či výjimečně od Ministerstva kultury: Památkový ústav v Pardubicích. ROPO s místní působností zřizují obecní úřady.

Podle rozsahu působnosti se rozlišují rozpočtové a příspěvkové organizace :

a/ s celostátní působností (ústřední orgány a úřady)

b/ s regionální působností (okresní úřady, **památkové ústavy**, školské úřady)

c/ s místní působností (podniky služeb apod.)

Rozpočtové a příspěvkové organizace většinou náleží do nevýrobní sféry a v minulosti neprodukovaly žádný národní důchod. Prostřednictvím těchto organizací stát plnil svoje funkce ve společnosti.

Jedná se o právnické osoby zřizované pro výkon takových úkolů, které jsou realizovány za náklady, a které většinou převyšují příjmy z nich plynoucí, nebo úplně bezplatně. ROPO mohou na základě souhlasu zřizovatele provozovat tzv. hospodářskou činnost. Často se jedná o činnost, která částečně souvisí s účelem zřízení organizace, ale v posledních letech stát nepřímou nutí tyto organizace (snížením jejích rozpočtů) provozovat i takové činnosti, které s původním předmětem nemají nic společného. Příkladem mohou být střední školy, které si "přivydělávají" na svůj provoz provozováním cestovních kanceláří a zprostředkovatelskými činnostmi. Kulturní památky mají v tomto směru pole působnosti značně omezené. Mohou však jako muzea a galerie pronajímat své nevyužité prostory, pořádat různé sezónní akce (velikonoční trhy), propůjčit za úplatu svůj

hmotný i nehmotný majetek (např. pro účely filmu, či propůjčení obrazů na mezinárodní výstavy apod.).

Prostředky získané touto činností jsou mimorozpočtovými zdroji. Finanční hospodaření této činnosti je vedeno odděleně na zvláštním účtu, přičemž jeho zůstatek, na rozdíl od finančních zdrojů získaných ze státního rozpočtu, lze převést do následujícího roku.

Prostředky získané hospodářskou činností se mohou použít na :

- 1) krytí potřeb investičního i neinvestičního charakteru
- 2) odměňování pracovníků podle zvláštního předpisu
- 3) sdružování prostředků
- 4) rozvoj hospodářské činnosti

ROPO se většinou neřídí a nemohou řídit zákony trhu, neboť jejich hlavním cílem je uspokojit veřejné a většinou nehmotné potřeby občanů v těch oblastech, kde nepřichází v úvahu podnikatelská aktivita. Hlavním důvodem nezájmu podnikatelů je i fakt neexistence zisků či dokonce ztrát, dlouhodobá návratnost investic, problémy se státními organizacemi apod. Z tohoto důvodu je nutné zavést právní zabezpečení těchto organizací. Hospodaření ROPO se řídí především zákonem č. **576/1990 Sb.**, o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR [8]. Tento zákon je doplněn zákonem Ministerstva financí ČR č. **205/1991 Sb.**, o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření ROPO [10].

Ačkoliv ROPO náleží do stejné kategorie a jsou upraveny stejnými zákony, státní rozpočet rozeznává a dělá podstatné rozdíly mezi těmito organizacemi. Největší difference lze nalézt především v jejich financování. Jelikož Památkový ústav v Pardubicích, pod níž zámek Kuks přímo spadá, náleží do skupiny příspěvkových organizací, budu se zabývat pouze tímto typem organizace. Charakteristika rozpočtových organizací (dále jen RO) je uvedena v příloze č. 3 .

2. 2. Příspěvková organizace (dále jen PO)

Příspěvkové organizace mají na rozdíl od RO větší ekonomickou samostatnost a také relativně vyšší příjmy. Zřizovatel jim sice poskytuje na každé účetní období určité finanční prostředky, ale pro něj v minimální možné míře. PO je daleko více nucena získávat prostředky z jiných vedlejších zdrojů než RO. PO je charakteristická tím, že její náklady na výkony jsou vyšší než prostředky získané z těchto činností, přičemž stát hradí pouze plánovanou ztrátu organizace. Na rozdíl od RO může PO převádět ušetřené prostředky do příštích období a s finančními prostředky získanými jak z rozpočtu zřizovatele, tak z vlastní činnosti hospodaří samostatně. Dále hospodaří též s prostředky fondů a s financemi přijatými od jiných ekonomických subjektů. PO mohou přijímat úvěry a nakupovat cenné papíry jiných subjektů, které se však zabývají činnostmi, jež souvisí s účelem založení PO. [10]

Vztah PO a zřizovatele je určen ukazateli :

- 1) příspěvkem zřizovatele na provoz a malou obnovu
- 2) dotací zřizovatele na investice (tzv. velkou obnovu)
- 3) individuální dotací ze státního rozpočtu (většinou se jedná o účelové dotace)
- 4) odvodem z provozu
- 5) odvodem z odpisů
- 6) různými limity

Zřizování a rušení PO

O vzniku PO musí zřizovatel vydat tzv. zřizovací listinu, která musí obsahovat :

- a) označení zřizovatele
- b) určení typu organizace : rozpočtová či příspěvková
- c) název, sídlo a identifikační číslo
- d) vymezení základního účelu, činnosti
- e) označení statutárního orgánu
- f) vymezení majetku

- g) vymezení doby, na kterou je organizace zřizována
- h) datum, ke kterému je organizace zřizována
- i) předmět a rozsah podnikatelské činnosti, jakož i činnosti vedlejší

PO zanikají zrušením na základě rozhodnutí zřizovatele. Práva a závazky zrušené organizace přechází dnem zániku na zřizovatele.

Hmotná zainteresovanost PO

Základem hmotné zainteresovanosti PO je zlepšený hospodářský výsledek. Rozdíl, který vznikne mezi skutečně dosaženým hospodářským výsledkem a kalkulovaným je ponechán PO. Ta ho podle zákona č.205/1991 Sb. musí přerozdělit do svých fondů. Hlavní úlohu v hmotné zainteresovanosti vždy hrají mzdy. Proto je nutné věnovat zvýšenou pozornost odměňování pracovníků a vytvoření vhodné mzdové politiky k jejich motivaci. Prémie a odměny musí odrážet kvalitu odvedené práce a osobní zainteresovanost musí být zaměřena na kvalitní plnění plánovaných úkolů organizace při dosažení maximální hospodárnosti. Poskytování prémie a odměn je u většiny PO upraveno vnitřními směrnici.

Fondy PO

PO je povinna vést pět fondů :

Fond odměn

Rezervní fond

Fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP)

Fond reprodukce IM

Fond investičního majetku

Fond odměn

Prostředky použité na výplatu odměn se nezařazují do mzdových nároků podávané každoročně zřizovatelem. Zdrojem těchto odměn jsou tedy nevyčerpané mzdové prostředky a nevyčerpané mzdové nároky, jež jsou kryté zlepšeným hospodářským výsledkem.

Rezervní fond

Hlavním zdrojem fondu je přiděl ze zlepšeného hospodářského výsledku organizace. Přichází sem též většina finančních darů včetně devizových prostředků poskytnutých zahraničními institucemi (program PHARE). Fond slouží k hrazení :

- neinvestičních potřeb, které nebyly uvedeny v rozpočtovém nároku
- k nákupu cenných papírů a k úhradě kapitálové účasti v jiných subjektech
- zhoršeného hospodářského výsledku
- k doplnění fondu provozních prostředků
- k úhradě sankcí
- ke krytí časového nesouladu mezi hospodářskými výnosy a náklady při sdružování k provozní činnosti na konci účtového období
- k posílení fondu reprodukce základních prostředků (ale pouze jenom se souhlasem zřizovatele)

FKSP

Jako u předcházejících fondů je jeho zdrojem zlepšený hospodářský výsledek. Tvorba FKSP u příspěvkových organizací je totožná s jeho tvorbou u rozpočtových organizací (viz. příloha č.3). Jedná se o jednotný přiděl dle vyhlášky Ministerstva financí č. 586/ 1990 Sb. Dle této vyhlášky se s ním také hospodaří .[13]

Fond reprodukce IM (dříve fond reprodukce základních prostředků)

Prostředky fondu slouží :

- a) k financování oprav a údržby movitého i nemovitého majetku organizace
- b) k financování investic
- c) k poskytování prostředků jiným organizacím dle smluv o společné investiční činnosti
- d) k úhradě splátek investičních úvěrů a půjček

Nelze jej použít na účely hrazené z fondu FKSP. Prostředky fondu tvoří dotace zřizovatele na investice, přiděl ze zlepšeného hospodářského výsledku, odpisy základních prostředků, příspěvky ze státních fondů, výnosy z prodeje a likvidace základních prostředků, příspěvky na investice od jiných subjektů na trhu, dary a výnosy určené k investicím, apod..

Investiční činnost PO

Investice PO jsou hrazeny jak z vlastních zdrojů jako jsou fondy, odpisy, tržby z prodeje základních prostředků, tak i z cizích zdrojů. V úvahu přicházejí úvěry od finančních institucí či leasingových společností. Tento pramen financí však není PO a ani RO příliš často využíván. Důvodem je především nezájem daných finančních společností o dlouhodobé půjčky státním organizacím. Nejčastějším zdrojem investic jsou dotace ze státního rozpočtu. Limitem čerpání finančních prostředků je pak maximální výše investičního příspěvku. U PO však ještě platí pravidlo přednostního použití vlastních zdrojů. Financování investiční výstavby také lze formou sdružování finančních prostředků.

2.3. Právní úprava státních kulturních památek

Jak už bylo podotknuto v předešlých kapitolách, veškeré státní památky jsou upraveny zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Stát si na sebe tímto dokumentem uvaluje povinnost chránit kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví národa a svědectví jeho dějin. Péče státu zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a organizace státní památkové péče zabezpečují zachování, ochranu a vhodné společenské uplatnění kulturní památky. Ostatní organizace státní správy jsou přitom nuceny jim při této práci napomáhat. [11]

- Dle zákona stát rozeznává čtyři druhy památek :
- 1) Kulturní památky
 - 2) Národní kulturní památky
 - 3) Památkové rezervace
 - 4) Památkové zóny

***1) Kulturní památka* (dále jen KP)**

Za KP mohou být prohlášeny věci nemovité, movité a případně jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti. Dále jsou to projevy tvůrčích schopností člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické,

umělecké, vědecké a technické. Do této skupiny náleží také věci, které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem. Právo vyhlášovat věci movitého či nemovitého charakteru za KP má pouze Ministerstvo kultury ČR.

2) Národní kulturní památky (dále jen NKP)

NKP tvoří nejvýznamnější kulturní bohatství českého národa. Vyhláší je vláda ČR a stanovuje podmínky jejich ochrany. Roku 1971 byl za NKP prohlášen také hospital na Kuksu. Toto ustanovení bylo rozšířeno nařízením vlády ze dne 16. srpna 1995, kde byl přiznán statut památky nejenom hospitalu, ale také dalším nemovitostem jako např. souboru plastik Ctností a Neřestí, souboru plastik terasy, souboru plastik dvora, sousoší Polyféma a čtyř ročních období a souboru plastik zahrady. Dále byly k těmto nemovitostem přiřazeny stavební pozemky s čísly parcel 129, 130, 131, 133, 138, 600, 601, 602, 603 a ostatní parcely : 606, 605, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614/1, 614/2, 615, 593, 594, 596, 595, 599 (viz. příloha č. 5 - katastr nemovitostí zámku Kuks).

3) Památková rezervace (dále jen PR)

Za PR je většinou prohlášeno území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých památek, popřípadě archeologických nálezů. Jako v případech NKP jsou PR vyhlášovány vládou ČR, která opět stanovuje podmínky pro zabezpečení její ochrany. Tyto podmínky se pak mohou vztahovat i na nemovitosti, které nejsou kulturní památkou.

Celý areál Kuksu byl prohlášen za PR v roce 1971. Oproti NKP k rezervaci náleží též Braunův Betlém a rozsáhlejší pozemky bývalého panství Choustníkovo Hradiště.

4) Památkové zóny (dále jen PZ)

Území sídelního charakteru nebo jeho části s menším podílem KP, historické prostředí, nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, může regionální úřad (okresní, městský úřad) po předchozím projednání s MK prohlásit za PZ a určit podmínky jejich ochrany.

Od minulého roku je zpracován návrh na zařazení vesnice Kuks a dalších přilehlých pozemků do PZ. V tomto či nejpozději v příštím roce by tento návrh měl projít schvalovacím procesem.

Vlastnictví KP a NKP

Kulturní památky byly do konce 80. let většinou ve vlastnictví státu. V současnosti mnoho nemovitých i movitých KP přešlo do rukou soukromých vlastníků, kteří je získali převážně v restitucích či odkoupením od restituentů. Jelikož se však jedná o státní kulturní památky, které jsou odkazem doby minulé a jedná se vlastně o dědictví celého českého národa, musí stát vytvořit takové podmínky, aby tyto památky byly zachovány i pro příští generace. Zákon o SPP řeší práva a povinnosti vlastníka KP, NKP, PR či PZ. Jeho hlavní povinností je na vlastní náklady pečovat o zachování státní kulturní památky, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Jelikož jsou však náklady na provoz a údržbu nemovité KP dosti vysoké a převážně převyšují nad finančními příjmy z hospodářské činnosti plynoucí z užívání památky, může vlastník požádat okresní úřad o tzv. příspěvek na zachování. Tato organizace může (ale nemusí) tento příspěvek poskytnout v případě, že se jedná o zvlášť odůvodněný případ, kdy by KP nemohla plnit dané společenské uplatnění a nebo nemůže-li vlastník uhradit z vlastních prostředků náklady spojené se zachováním a obnovou KP. Výjimečně může vlastník příspěvek obdržet i od Ministerstva kultury ČR, které se musí dohodnout o těchto prostředcích s Ministerstvem financí ČR.

Vlastník je dále povinen umožnit osobám pověřeným orgány státní památkové péče vědecký výzkum kulturní památky, případně pořízení její dokumentace.

Přemístění NKP a nemovité KP či její součásti lze uskutečnit jenom po souhlasu MK. Přesun movité KP může povolit již okresní úřad, avšak po vyjádření orgánu státní památkové péče (památkového ústavu).

Jakákoliv osoba či organizace je povinna památku užívat pouze způsobem, který odpovídá její památkové hodnotě a technickému stavu. Pokud užívá památku někdo jiný než její vlastník, přebírá na sebe všechny povinnosti dané zákonem (platí i při dočasném umístění památky - zapůjčení obrazu do galerií, KP při filmových natáčeních apod.). Hrazení nákladů, které jsou s těmito povinnostmi spojeny, vyplývá z právního vztahu, který je utvořen mezi vlastníkem a uživatelem. Neplní-li zainteresovaná osoba povinnosti

dané jí zákonem, může památková organizace vydat rozhodnutí o opatřeních, která je osoba povinna učinit a zároveň stanoví lhůtu, do kdy mají být tato opatření splněna. Ve výjimečných případech může být vlastníku udělena pokuta až 500 000,- Kč.

Ostatní organizace a občané, kteří nejsou vlastníky KP, jsou povinni si počínat tak, aby nezpůsobili nepříznivé změny stavu KP nebo jejich prostředí a neohrožovali zachování a vhodné společenské uplatnění památky.

Podrobnosti prodeje a obnovy státních kulturních památek jsou řešeny v paragrafech 13 a 14 zákona č. 20/1987 Sb. [11].

Státní památkovou péči vykonávají dle zákona tyto tři základní ústřední orgány (ostatní správní orgány a jejich funkce je řešena v příloze č. 2.) :

- a) Ministerstvo kultury ČR, které je ústředním orgánem státní správy v této oblasti
- b) okresní úřady
- c) městské a obecní úřady

a) Ministerstvo kultury působí na trhu jako správní orgán s funkcemi jako je například zřizování památkových ústavů, prohlašování věcí a jejich souborů za kulturní památky, vydávání povolení, zpracování analýz, prognóz, koncepcí apod. Organizační struktura se základní charakteristikou jednotlivých orgánů MK ČR je blíže popsána v příloze č.2.

b) Okresní úřad řídí a organizuje SPP v okrese v souladu s koncepcí rozvoje tohoto oboru. Úřad se podílí na zpracování střednědobých plánů, dozírá na provádění schválených plánů obnovy KP, zabezpečuje předpoklady pro komplexní péči o KP, dozírá na městské a obecní úřady v dodržování svých povinností v oboru KP, zřizuje podle potřeby organizace nebo zařízení určená k obnově nemovitých KP, vykonává stavební dohled při obnově KP, dozírá na všeobecné dodržování zákonů o SPP apod.

- c) Městský a obecní úřad pečuje o KP v místě a kontroluje, jak vlastníci dodržují

své povinnosti dle zákonů. Po konzultaci s okresním úřadem může též zřídit organizace, které jsou nutné pro obnovu KP. Jak městský, obecní tak i okresní úřad vážné záležitosti týkající se státních KP, NKP, PR a PZ je povinen prodiskutovat s památkovou organizací, pod kterou památka spadá a musí od ní pro tyto záležitosti vyžádat souhlas či vyjádření.

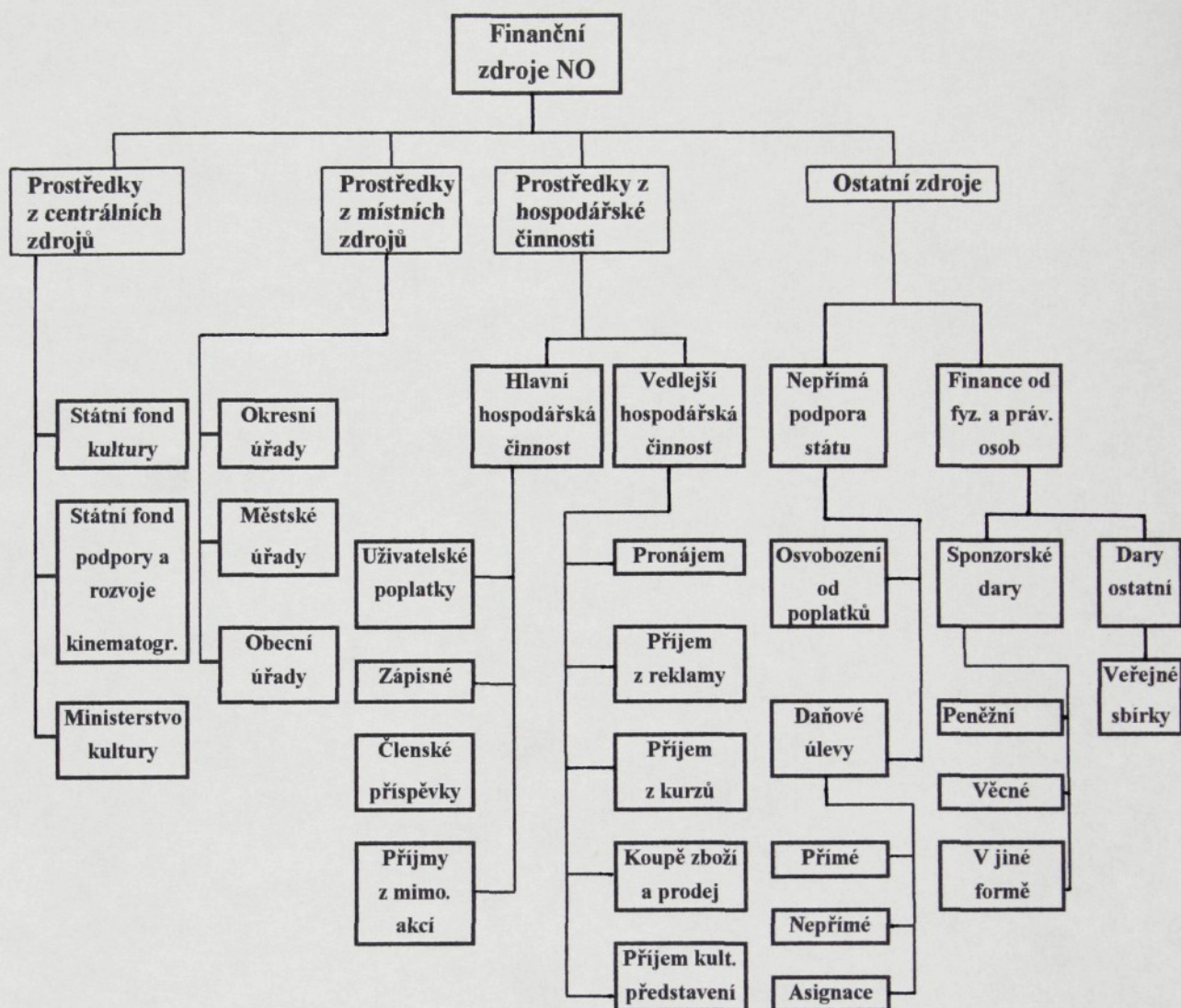
V tomto bodu diplomové práce je však nutné upozornit na chytané změny v rámci Ministerstva kultury ČR. Z důvodu sbližování právního řádu ČR s právem Evropských společenství bylo ministerstvo přinuceno zpracovat již několik let očekávaný návrh zákona o ochraně kulturních památek a památkové péči. Jedna z podstatných změn od současného stavu je rozšíření ústředních orgánů památkové péče. V nejbližším období můžeme očekávat nový nárůst pracovníků státní správy do těchto orgánů : Ministerstvo kultury ČR, Státní památková inspekce, Kancelář prezidenta republiky, krajské (správní) úřady, okresní úřady, obecní a městské úřady.

V prvním kvartále roku 2000 byl přednesen návrh tohoto zákona a do konce roku můžeme očekávat jeho schválení. Blíže se k této problematice vrátím v předposlední kapitole této diplomové práce – „Návrhy na zlepšení stávajícího hospodaření a systému financování zámku Kuks“.

3. Zdroje financování Neziskových organizací

V nejširším pojetí je kultura kolektivní statek, na jehož spotřebě má zájem každý vyspělý stát. Skladba a výše kulturních statků zajištěná NO však až na výjimky (školství) není známa. Z tohoto důvodu také vyplývá, že část nákladů na kulturu je každý občan nucen uhradit sám. Zbytek nákladů se poté hradí z veřejných rozpočtů (státního, rozpočtu okresu, apod.).

Při spotřebě kulturních statků nelze určit normativní náklady na jejich produkci a také nelze určit a finančně vyjádřit optimální objem kulturních statků, které má občan v průměru spotřebovat.

Jak je patrné ze schématu, kultura je v současnosti financována ze čtyř zdrojů :

- z centrálních zdrojů
- z místních zdrojů
- z hospodářské činnosti
- z ostatních zdrojů

A. Prostředky z centrálních zdrojů

1) *Státní fond kultury ČR*. Hlavní příjem Státního fondu kultury tvoří výnosy ze státních sbírek a loterií tímto fondem organizovaných. Do fondu také přicházejí finanční prostředky

z majetkových účastí ČR na podnikání v kultuře s výjimkou kinematografie. Od jiných subjektů na trhu fond získává 50% z výnosů z nájmu památek, kde je fond správcem. Dalším příjmem jsou finance získané provozováním podnikatelských aktivit. Roční příjmy fondu činí přibližně 70 mil. Kč.

2) ***Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie.*** Hlavním příjmem v tomto případě je cena vstupného na filmová představení. Roční příjem je přibližně 50 mil. Kč a výdaje 40 mil. Kč. Výdaje jsou tvořeny především půjčkami a dotacemi s tím, že polovina příslušných nákladů na danou akci musí být uhrazena z vlastních zdrojů.

3) ***Rozpočet Ministerstva kultury ČR.*** Finanční prostředky, které má ministerstvo k dispozici, používá na zajištění provozu vlastního ministerstva, na provoz rozpočtových a příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo kultury, na grantové financování aktuálních úkolů na úseku kultury a na finanční zajištění speciálních fondů (např. Fondu na záchranu architektonického dědictví).

B. Prostředky z místních zdrojů

Náklady na kulturu jsou hrazeny hlavně z rozpočtů okresních úřadů (knihovny) a z rozpočtu obcí podle zákona č. 367/1990 Sb. a zákona 172/1991 Sb. (galerie, muzea, divadla a některé kulturní památky).

Financování kultury v obci je závislé jednak na finančních možnostech obce a jednak na potřebách obyvatelstva.

Stát a státní organizace poskytují finanční prostředky ve třech základních formách :

- 1) státní dotace
- 2) subvence
- 3) granty

Od 1) **DOTACE** jsou nejznámějším a největším zdrojem finančních příjmů u rozpočtových organizací. Dotací rozumíme jakékoliv přidělení finančních prostředků z rozpočtu, jak státního (Ministerstva kultury) přímo, tak i z rozpočtu měst a obcí, pod které rozpočtové organizace náleží či jsou jejich zřizovateli. Tyto finance jsou poskytovány v případě, že poptávka po statcích a tím i daná cena nezajišťuje rentabilitu výroby nutnou pro úhradu nákladů výroby, rozšíření výroby a plnění odvodních povinností státu, nebo pokud se jedná o celospolečensky významné odvětví, které nepřináší žádné či minimální příjmy.

Rozeznáváme pět druhů dotací :

a) **Účelové dotace** jsou určeny k uhrazení konkrétních výdajů, jako je pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku. Nikdy se nesmí použít k úhradě provozních nákladů. Tím se účelové dotace liší od subvencí.

b) **Volné** (neúčelové) **dotace**. S volnými dotacemi hospodaří organizace sama podle vlastních potřeb.

c) **Stabilizační dotace** se poskytují dočasně na úhradu vyšších nákladů v případech, kdy všeobecně platné ekonomické nástroje nezajišťují prokazatelně přiměřenou podnikovou a osobní hmotnou zainteresovanost. Vyskytovala se ve větší míře v direktivní ekonomice.

d) **Prémiové dotace** může organizace obdržet jako prémii za úspěchy ve svém odvětví. Často jsme se s nimi setkávali v direktivní ekonomice pokud např. došlo k zvýšení produkce zemědělských plodin, produkce mléka apod. V tržním hospodářství se vyskytují poměrně zřídka. Výjimkou je však Švýcarsko, kde tyto dotace fungují také jako nástroj ekonomického oživení. Pokud v této zemi přijde zemědělec s vhodným podnikatelským záměrem na zpracování jak svých produktů, tak i produktů několika dalších zemědělců (10 -20) v regionu, stát mu poskytne na zrealizování tohoto podnikatelského plánu prémiovou dotaci. Nikoliv půjčku, ale nevratnou dotaci.

e) **Diferenciální dotace** = příplatky. Jsou vypláceny k úhradě vyšších nákladů, než těch,

kteře byly vzaty za základ pro stanovení cen zemědělských výrobků. Poskytují se pevnými sazbami na 100,- Kč tržeb, diferencovaně podle ekonomických skupin.

Od 2) **SUBVENCE**. Jedná se o přiděl stálých nebo proměnlivých částek ze státního rozpočtu nebo rozpočtů jiných ústředních orgánů. Jsou poskytovány na přesně stanovené účely a v některých případech plní funkci náhrady za dodržování státních opatření (jako např. cenové stropy) či podpory jež pokrývá ztrátu vzniklou rozdílem mezi tržní cenou akceptovanou spotřebitelem a celkovými náklady organizace. Používají u ROPO hlavně v případech, kdy organizace mohou vyjádřit náklady na jednici, výkon či pokud lze změřit spotřebu uživatele. Někdy subvence mívají nepřímou podobu - daňové výhody.

Od 3) **GRANTY** jsou finanční prostředky, které jsou vydávány na podporu vědecké a výzkumné činnosti. Oproti subvencím a dotacím je možné je získat i ze zahraničních zdrojů. V ČR se udělují dva druhy grantů :

- a/ Domácí granty, které vydává stát prostřednictvím Grantové agentury ČR.
- b/ Zahraniční granty, které pocházejí z EU, a to v rámci programu PHARE, jež poskytují zemím střední a východní Evropy nenávratnou finanční pomoc.
- c/ Granty Ministerstva kultury ČR

C. Prostředky z hospodářské činnosti

U NO rozeznáváme hlavní a vedlejší hospodářské činnosti. Hlavní činnost je činnost, pro niž byla organizace založena zakladatelem. Příjmy, které z ní vyplývají, jsou u některých organizací nulové (základní školy) či minimální. Příkladem těchto příjmů jsou uživatelské poplatky ve formě vstupenek do státních hradů a zámků, lístků do divadla, kina, galerie a muzea. Zápisné je dalším typem finančních prostředků plynoucích z hospodářské činnosti. Občan si jím kupuje členství v dané NO. Stává se z něj člen „klubu“ pro dané období. Často je tento poplatek chápán jako náhrada za vystavení členské průkazky, karty, přičemž někdy může tento průkaz mít doživotní charakter. V tomto případě však člen musí platit členské příspěvky, pokud má zájem v organizaci setrvat.

Kromě těchto finančních toků může mít NO ještě jiné příjmy, a to z vedlejší hospodářské činnosti. Pro jejich provozování však musí organizace nejdříve získat živnostenské oprávnění, jako každý jiný podnikající subjekt na trhu. Na rozdíl od hlavních činností, vedlejší činnosti jsou ziskové a mnohdy mohou pokrýt celkové provozní náklady NO. Z této činnosti plynou organizace hned po prostředcích ze státního či místního rozpočtu největší příjmy. Pronájmy jako zdroj financí používají především kulturní zařízení a nemovitě kulturní památky, které mají velice často prázdné a nevyužité prostory v rámci objektu. Školská zařízení se specializují především na placené vzdělávací programy : jazykové, počítačové kurzy, kurzy účetnictví, poradenské služby apod. Muzea a galerie mají v tomto směru horší pozici. Příjmy získávají např. z prodeje uměleckých předmětů, pořádání naučných seminářů, ale i z pořádání koncertů v jejich prostorách.

D. Ostatní příjmy neziskových organizací

Stát podporuje NO také nepřímo. Poskytuje daňové úlevy jak přímo NO, tak i organizacím, které jsou jejími přispěvateli. Poměrně neznámou formou daňových výhod je tzv. asignace. Ve vyspělých státech Evropy má poplatník možnost se sám rozhodnout, zda daňové odvody přijdou do státního rozpočtu či do NO (církvi). V ČR se prozatím asignace nevyužívají.

Veřejné instituce neziskového typu jsou dále osvobozeny od místních poplatků, jako např. od poplatků za užívání veřejného prostranství, které ostatní fyzické a právnické osoby musí zaplatit.

4. Finanční hospodaření PUP a zámku Kuks

Památkový ústav v Pardubicích hospodaří se svými prostředky dle zákona č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním

hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací [10]. Rozhodovací proces PUP a zámku Kuks o finančním hospodaření je naproti ostatním neziskovým organizacím poněkud omezen. Toto omezení vyplývá z hlavního předmětu činnosti (účelu vzniku) – zabezpečení, obnova a uchování historického dědictví národa pro další generace. Co by bylo výhodné pro organizaci z ekonomického hlediska nemusí být zcela jednoznačně výhodné z historického, ale i kulturního a estetického hlediska. Příkladem nejednotnosti v tomto procesu mohou být například rozhodnutí týkající se obnovy střešní krytiny zámku. Již z několika kilometrů mohou nejenom návštěvníci této KP rozpoznat hned několik druhů materiálu, který byl zde použit při rekonstrukci střechy během posledních deseti let. Změna názorů korespondovala se změnou úředníků na kompetentních místech.

Při vedlejší hospodářské činnosti je také nutné nalézt kompromis mezi tím, co je ještě pro danou KP nezbytně nutné a co nikoliv. Právě kulturní památky využívají jako nejčastější a nejvýnosnější hospodářskou činnost – dlouhodobý pronájem nebytových prostor. Prakticky každý nájemce má však na daný pronájem určité požadavky týkající se stavebních úprav, které jeho majetek ochrání před nadměrnou vlhkostí, nízkou teplotou, plísní, škůdci apod. Najít kompromis je však někdy obtížné, zvláště pokud si uvědomíme možnosti stavitelů a architektů minulých staletí.

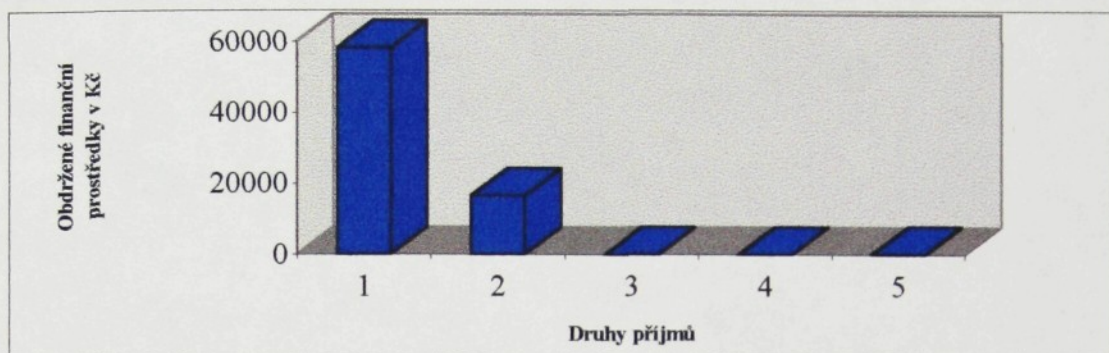
Pro názornost je uvedena zkrácená analýza příjmů a výdajů této organizace se zpracováním dalších ekonomických ukazatelů.

4.1.Finanční analýza příjmů

Finanční zdroje PUP

Hlavním zdrojem financí ústavu je Ministerstvo kultury ČR, pod které PUP přímo spadá. Příloha č. 2 přesně popisuje organizační strukturu MK, přičemž se snaží i o charakteristiku jednotlivých úseků tohoto orgánu. Bez pochopení této infrastruktury lze jen velmi těžce porozumět toku finančních prostředků přerozdělovaných ze státního rozpočtu.

Graf finančních příjmů Památkového ústavu v Pardubicích za rok 1997 :

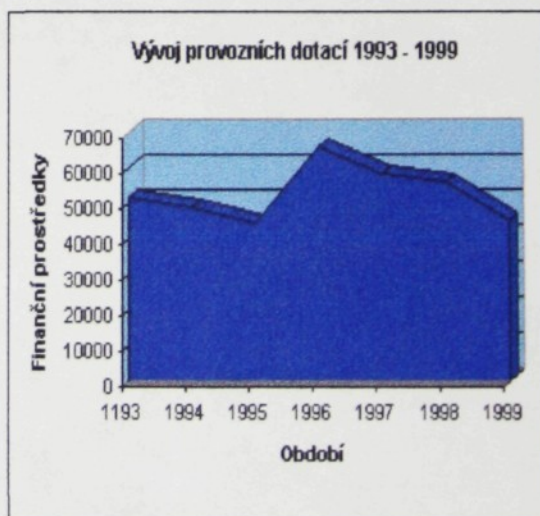
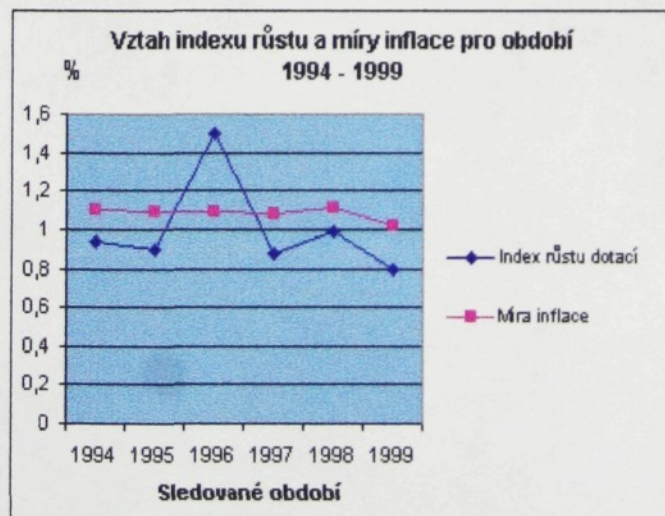

- 1 - finanční prostředky ze státního rozpočtu
- 2 - celkové výnosy organizace
- 3 - sponzorské dary od fyzických a právnických osob
- 4 - ostatní dary (neadresné : od návštěvníků)
- 5 - náhrady od pojišťoven

Jelikož jsem se zabývala touto problematikou od roku 1997, přesné údaje, které jsem v této kapitole uvedla, se vztahují právě k těmto rokům. Dá se z nich poměrně snadno vysledovat vývoj, tendence a systém financování i jiných státních organizací. [5]

Tabulka č. 1 : Přehled provozních dotací Ministerstva kultury ČR (v tisících Kč) :

Období	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Poskytnuté dotace	51 933,-	48 850,-	44 440,-	66 327,-	58 363,-	56 314	44 928
Index růstu ti-ti-1	0	0,941	0,901	1,493	0,880	0,989	0,798
Míra inflace		10 %	9,1 %	8,8 %	8,5 %	10,7	2,1

Tabulka č. 2 : Vývoj celkových výnosů PUP v období 1994 - 1999 :

Období	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Graf
601 Tržby za vlast. výrobky	0	17000	39031	28000	59000	53000	1
602 01-03 Tržby za vstupné,...	5608000	6519000	8088249	8987000	12119000	11746000	2
602 04-09 Tržby z nájmu,...	2515000	3260000	3196989	4448000	5610000	4995000	3
604 Tržby z prodeje	1618000	1524000	1733885	1576000	639000	686000	4
621 Aktivace materiálu	2000	0	3418	4000	9000	6000	5
641- 642 Smluvní pokuty a penále	88000	2000	16692	26000	381000	192000	6
643	0	0	385	0	0	0	7
644 Úroky	314000	500000	1239657	1219000	84000	168000	8
645 Kurzové zisky	0	0	0	15000	0	0	9
649 Jiné ostatní výnosy	3940000	190000	467593	297000	4953000	594000	10
651 Tržby z prodaného NIM a HIM	76000	5000	98596	20000	0	0	11
652 Úroky z termínovaných vkladů	0	0	0	0	1461000	857000	12
654 Prodej mat.	164000	72000	177398	16000	16000	8000	13
658 Zúčtování časového r. nákladů	26000	21000	0	0	0	0	14
Celkem tržeb	14351000	12110000	15061893	16636000	25331000	19305000	

ROK 1997

Na zabezpečení činnosti organizace obdržel PUP na počátku roku 1997 z Ministerstva kultury ČR příspěvek ve výši **46 621 tisíc Kč**. Tato výše příspěvku však byla během roku upravována rozpočtovými opatřeními :

- navíc byla přidělena účelová dotace na opravu a údržbu SZ Litomyšl a SZ Ratibořice v částce **3 200 tisíc Kč**
- na základě usnesení vlády č. 229/97 ze dne 16. 4. 1997 byl snížen příspěvek PUP o **4 917 tisíc Kč**
- druhé snížení příspěvku dle usnesení vlády č. 356/ 97 o **811 tisíc Kč**
- na výzkum a vývoj byla přiznána celkem částka **640 tisíc Kč**, z toho **150 tisíc Kč** na projekt „Prostorová identifikace archeologických památek Hruboskalska“

- přiděl neinvestičních účelových prostředků :	
a) na program Záchrany architektonického dědictví	12 600 tis. Kč
b) na program Péče o vesnické památkové rezervace	650 tis. Kč
c) na zpracování modelového plánu ochrany památkové rezervace Kuks	80 tis. Kč

Celková částka ze státního rozpočtu obdržena Památkovým ústavem Pardubice činila k 31. 12. 1997 sumu **58 363 tisíc Kč.**

Rozbor výnosů PUP za rok 1997 :

Výnosy PUP lze rozdělit do 2 skupin : 1. výnosy z hlavní hospodářské činnosti
2. Výnosy z vedlejší hospod. činnosti

1. Mezi výnosy z hlavní hospodářské činnosti se řadí pouze jedna položka, a to :

- tržby ze vstupného, které dosáhly sumy **8 601 000,- Kč**

2. Výnosy z vedlejší hospodářské činnosti se dělí na čtyři položky :

a) **Tržby** z prodeje a tržby získané z pořádání různých kulturních akcí, jež dosáhly během roku 1997 sumy 2 092 tis. Kč. Konkrétně se jedná o tržby :

- za vlastní výrobky	28 000,- Kč
- za kulturní akce	386 000,- Kč
- za komisní prodej	102 000,- Kč
- za prodané výrobky	1 576 000,- Kč

b) **Výnosy z pronájmů** byly napočítány v celkové částce 3 412 tis. Kč.

z toho :	za bytové prostory	218 000,- Kč
	za nebytové prostory	2 244 000,- Kč
	ostatní nájemné	914 000,- Kč

c) **Výnosy z prodeje HIM a NIM** **20 000,- Kč**

Výnosy z prodeje materiálu **16 000,- Kč**

d) **Ostatní výnosy** dosáhly částky 2 531 tis. Kč. Do této skupiny náleží:

- služby - archeologického výzkumu, foto, video apod. **970 000,- Kč**

- pokuty a penále	26 000,- Kč
- úroky	1 219 000,- Kč
- ostatní (kurzové zisky, aktivace materiálu...) . . .	316 000,- Kč

Rozbor výnosů za rok 1998

Tento rok se jeví ve srovnání s ostatními roky poněkud nestabilní. Tuto nestabilitu v sobě zahrnují rozdíly plánovaných a skutečných výnosů i nákladů. V celkovém souhrnu jsou však tyto změny pozitivní (došlo k výraznému nárůstu výnosů). Přesněji tržby jak z hlavní, tak i vedlejší hospodářské činnosti zvýšily o 82,6 % oproti plánu na rok 1998. I u ostatních finančních položek došlo k výrazným změnám, které jsou vyjádřeny v tomto rozboru.

1. Výnosy z hlavní hospodářské činnosti dosáhly částky **11 750 000,- Kč**
(plánovaná suma vstupného : 7 480 tisíc Kč)

2. Výnosy z vedlejší hospodářské činnosti se pohybovaly kolem 13,5 mil. Kč.

a) Z toho jsou **tržby za prodej vlastních výrobků** **59 000,- Kč**

Plnění plánu bylo v tomto případě překročeno o 414 %.

Tržby z kulturně výchovné činnosti **369 000,- Kč**

Oproti plánovaným 181 000,- Kč.

Tržby z prodaného zboží (plán 533 tisíc Kč) **639 000,- Kč**

Tržby za komisní prodej (plán 45 tis. Kč) **159 000,- Kč**

b) Výnosy z pronájmu byly dosaženy ve výši 4 584 000,- Kč. Plán výjimečně převyšoval skutečně získané finanční prostředky, a to o částku 287 tisíc Kč.

- **Výnosy z pronájmu nebytových prostor** (plán 253 tis. Kč) **257 000,- Kč**

- **Výnosy z pronájmu nebytových prostor** (plán 2 743 tis. Kč) **2 766 000,- Kč**

- **Výnosy z ostatního nájemného** (plán 1 830 tis. Kč) **1 561 000,- Kč**

c) **Výnosy z prodeje HIM a NIM** (plán 45 tisíc Kč) **0 Kč**

Výnosy z prodeje materiálu (plán 0 Kč) **16 000,- Kč**

d) Ostatní výnosy byly několikanásobně navýšeny. Z plánované částky 886 tisíc Kč bylo nakonec dosaženo sumy 7 747 tis. Kč. Tato výrazná změna byla důsledkem např. vzniku nové výnosové položky - úroky z termínovaných vkladů, dále navýšení pokut a penálí, ale především položky jiných ostatních výnosů.

- Výnosy z vykonaných služeb (plán 280 tisíc Kč)	268 000,- Kč
- Pokuty a penále (plán 0 Kč)	381 000,- Kč
- Úroky (plán 0 Kč)	84 000,- Kč
- Úroky z termínovaných vkladů	1 461 000,- Kč
- Ostatní jiné výnosy (plán 606 tisíc Kč)	4 953 000,- Kč
- Aktivace materiálu	9 000,- Kč

ROK 1999

Údaje z roku 1999 se vztahují především k 31.5. 1999, neboť v tomto datu byly naposledy zpracovány a zveřejněny účetní výsledky. PUP jako mnoho jiných organizací využívá možnosti roční uzávěrky v červnu následujícího roku. Z tohoto důvodu jsou celkové údaje vztahující se k roku 1999 pouze předběžné.

1. Předpokládané výnosy na celý rok 1999 z **hlavní hospodářské činnosti** - vstupného měly dosahovat částky 10 560 tisíc Kč. K 31.5. 1999 však suma vstupného nepřekročila ani 2 miliony Kč. Důvodem je především termín - květen. Sezóna pro hrady a zámky v ČR, které získávají pro PUP nejvyšší příjmy začíná v dubnu, přičemž návštěvnost závisí na přízni počasí. Pokud mrazy a sněhové přeháňky přetrvávají do těchto měsíců, projeví se to na počtu návštěvníků a také na výši tržeb ze vstupného. Dle výsledků shromážděných k tomuto datu (31.5.1999) byla přesná částka :

.	1 992 000,- Kč
za celý rok 1999 bylo dosaženo sumy	11 385 000,- Kč

2. Výnosy z vedlejší hospodářské činnosti :

a) Tržby za prodej vlastních výrobků měly dosahovat částky 50 tisíc Kč. Skutečná suma činila k 31. 5. 1999 **16 000, Kč**

Za celý rok 1999	53 000,- Kč
Tržby z kulturně výchovné činnosti (plán 360 tis. Kč)	48 000,- Kč
Za celý rok 1999	361 000,- Kč
Tržby z prodaného zboží (plán 544 tis. Kč)	104 000,- Kč
Za celý rok 1999	553 000,- Kč
Tržby z komisiního prodeje (plán 150 tis. Kč)	0 Kč
Za celý rok 1999	133 000,- Kč

b) Druhé nejvyšší výnosy jsou dosahovány každým rokem u pronájmů jak bytových, nebytových i jiných prostor. U těchto výnosů nelze počítat s velkými změnami, neboť se většinou jedná o příjmy plynoucí z dlouhodobých smluv o pronájmu. I přes tuto skutečnost však se výnosy oproti roku 1998 snížily. Zatímco 31.5. 1998 PUP obdržel částku 1 503 tisíc Kč, k stejnému termínu roku 1999 byla tato částka o necelých 40 tisíc menší :

1 467 000,- Kč

Plánované výnosy na celý rok se měly zastavit na sumě 3 519 tisíc Kč. Skutečná suma oproti začátku roku byla poněkud příznivější. Za celý rok bylo dosaženo výnosů z pronájmu : 4 995 000,- Kč.

- Výnosy z nebytových prostor (31.5.1999 : 1 058 000,- Kč)	3 483 000,- Kč
- Výnosy z pronájmu bytových prostor (31.5.1999 : 118 000,- Kč)	634 000,-Kč
- Výnosy z ostatních pronájmů (31.5.21999 : 290 000,- Kč)	878 000,-Kč

c) Stejná suma byla plánována i dosažena u výnosů z *prodeje HIM a NIM* 0 Kč
Prodej materiálu převýšil nulový plán o 8 000,- Kč

d) Ostatní výnosy nečekaně vzrostly. I když k 31. 5. 1998 tyto výnosy přesáhly sumu 1 500 tisíc Kč, plánovaná částka vycházející z několika předcházejících let, byla poněkud nižší. Předpokládaná suma činila pouhých 450 tisíc Kč. Skutečné výnosy však ke konci května dosahovaly výše 627 000 Kč. Do konce roku 1999 tato suma vzrostla ještě o dalších 386 000. Do ostatních výnosů započítáváme :

- Výnosy z vykonaných služeb (31.5.1999 :54 000,- Kč)	678 000,- Kč
- Pokuty a penále (31.5.1999 : 0 Kč)	192 000,- Kč

- Úroky (31.5.1999 : 12 000,- Kč)	168 000,- Kč
- Úroky z termínovaných vkladů (31.5.1999 : 225 000,- Kč)	857 000,- Kč
- Jiné ostatní výnosy (31.5.1999 : 336 000,- Kč)	594 000,-Kč

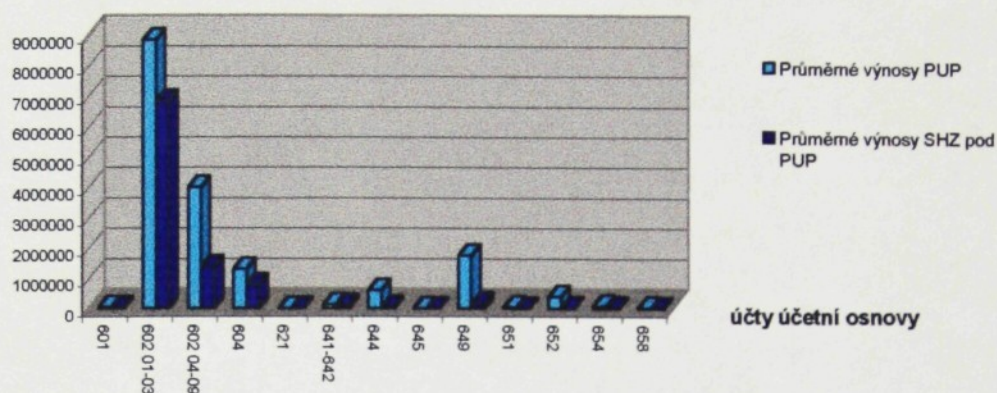
Výsledky již dnes o mnohém vypovídají. Pokud bychom porovnali údaje ze stejného období z minulého roku předpoklad nižších výnosů pro tento rok by byl podpořen. Negativní vývoj je přičítán jak špatné ekonomické situaci obyvatelstva, zvyšující se nezaměstnanosti, počasí, tak i jiným důvodům.

Tabulka č. 3 : Vývoj výnosů z objektů státních hradů a zámků pod PUP :

Období	1994	1995	1996	1997	1998	1999
601 Tržby za vlast. výrobky	neznáme	17000	39031	27491	59000	52500
602 01-03 Tržby za vstupné	5607700	6519100	8088249	8987341	12119000	11746000
602 04-09 Tržby z nájmu	2515400	3260200	2076207	2332522	1026000	2868000
604 Tržby z prodeje	1617600	1523300	1730195	1569938	639000	679450
621 Aktivace materiálu	neznáme	neznáme	3348	4331	9000	5230
641- 642 Smluvní pokuty a penále	neznáme	neznáme	10392	13333	381000	154000
644 Úroky	neznáme	neznáme	36003	29269	84000	97800
645 Kurzové zisky	neznáme	neznáme	0	0	0	0
649 Jiné ostatní výnosy	neznáme	neznáme	196939	290194	9537	401000
651 Tržby z prodaného NIM a HIM	neznáme	neznáme	0	6000	0	0
652 Úroky z termínovaných vkladů	neznáme	neznáme	0	0	1461	28790
654 Prodej mat.	neznáme	neznáme	99566	1833	16	7400
658 Zúčtování časového rozl. nákladů	neznáme	neznáme	0	0	0	0
Výnosy celkem	14350500	12109800	12279931	13262252	25331000	16040170

Rozdíl mezi tabulkou č. 2 a tabulkou č. 3 je z prvního pohledu neznatelný. Celkové výnosy se totiž zdají být totožné. Rozdíl mezi nimi však existuje. V prvních dvou sledovaných letech je rozdíl prakticky nulový, avšak již v roce 1996 rozdíl dosahuje sumy 2 781 962,- Kč, v roce 1997 je to 3 373 748,- Kč a v roce 1998 se jedná už o částku necelých 12 miliónů. Čím více se vzdalujeme od roku 1989 a tzn.od direktivního hospodaření, tím více jsou kompetentní osoby nuceni rozvíjet podnikatelské aktivity, a to i v neziskových organizacích. Kromě toho však musíme vzít v úvahu i fakt, že PUP nespravuje pouze SHZ, ale také KP jiného charakteru jako jsou např. historické budovy, galerie, muzea a jiná historicky zajímavá místa, přičemž jsou každým rokem podávány další návrhy o zařazení „nových“ objektů mezi KP, NKP, PZ či PR.

Porovnání průměrných výnosů PUP s výnosy ze státních hradů a zámků

Tabulka č. 4 : Vývoj celkových tržeb pro jednotlivé hrady a zámky náležící pod PUP :

Období/ objekty	1997	1998	Plán 1999	31.5. 1999	Skutečnost 1999	CELKEM 1997 - 1999
SH Lipnice	542 765,-	829 471,-	453 000,-	211 179,-	586 000,-	1 958 236,-
SZ Hrádek u Nechanic	1 573 470,-	2 902 058,-	1 486 000,-	504 495,-	1 894 000,-	6 369 528,-
SZ Slatiňany	745 701,-	713 497,-	638 000,-	153 934,-	678 000,-	2 137 198,-
SZ Náchod	1 114 638,-	1 528 576,-	1 194 000,-	311 408,-	1 255 000,-	3 898 214,-
Ubyt. Kostka	70 036,-	21 885,-	0	0	0	91 921,-
SZ Ratibořice	1 338 918,-	1 919 679,-	1 347 000,-	225 006,-	1 158 000,-	4 416 597,-
SH Kunětická hora	587 134,-	1 901 373,-	617 000,-	196 643,-	531 000,-	3 019 507,-
SZ Opočno	1 803 630,-	2 070 203,-	381 000,-	343 540,-	1 974 000,-	5 847 833,-
SZ Hrubý Rohozec	517 384,-	883 739,-	766 000,-	125 659,-	825 000,-	2 226 123,-
SH Trosky	782 357,-	2 430 395,-	1 111 000,-	249 493,-	1 379 000,-	4 591 752,-
SZ Litomyšl	1 105 167,-	1 699 925,-	1 507 000,-	557 278,-	1 525 000,-	4 330 092,-
SZ Kuks	991 848,-	1 867 876,-	1 424 000,-	376 699,-	1 689 000,-	4 548 724,-
SH Litice	97 263,-	841 219,-	132 000,-	24 497,-	273 000,-	1 211 482,-
SLSŘ Vysočina	1 023 397,-	1 717 300,-	1 466 000,-	255 546,-	1 454 000,-	4 194 697,-
Betlém - Hlinsko	84 500,-	0	0	0	0	84 500,-
Celkem	12 378 208,-	21 327 196,-	12 523 000,-	3 535 377,-	15 221 000,-	48 926 404,-

Tabulka č. 5 : Vývoj mimorozpočtových finančních prostředků ve stejném období :

Období	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Příspěvek od Okresního úřadu v Chrudimi	0	15 000,-	20 000,-	15 000,-	15 000,-	15 000,-	15 000,-
Příspěvek MU Slatiňany	0	115 000,-	0	0	0	0	0
Příspěvek OÚ Hradec Králové	0	500 000,-	0	0	0	0	0
Sponzorské příspěvky	188680,-	0	90 500,-	0	29500,-	10 000,-	23 000,-
Dotace z rozpočtu obcí	0	0	20 000,-	0	0	0	0
Program regenerace měst. PR	1 500 000,-	0	0	0	0	0	0
Ostatní příspěvky	30 000,-	1 800 000,-	0	0	229 500,-	79 000,-	45 000,-

Většinou se jedná o účelové dotace na činnost konkrétní organizace či objektu. Mimo rozpočet např. ústav obdržel během roku 1997 celkem částku **274 tisíc Kč** :

1/ od sponzorů na krytí nákladů spojených se zajišťováním semináře k příležitosti 25. výročí založení SLS Vysočina	29 500,- Kč
2/ od OÚ Chrudim na kulturní akce SLS Vysočina	15 000,- Kč
3/ další zdroje : náhrady od pojišťoven za škody na majetku	12 986,- Kč
dary pro SZ Ratibořice od návštěvníků	
a od filmové firmy Praha	109 713,- Kč
dar pro SZ Kuks na restaurování varhan	106 900,- Kč

Mimorozpočtové příjmy (mimo plán) činily v roce 1998 pouhých **104 000,- Kč**. Jako každý rok přispěl Okresní úřad v Chrudimi **15 000,- Kč** na kulturní akce SLS Vysočina. Ostatní příjmy obdržel PUP jako dar od malých firem, a to ve výši **10 000,- Kč**. Zbýlých **79 000,- Kč** bylo poskytnuto přímo návštěvníky v daných kulturních objektech. Většinou tyto prostředky pocházely z účelových kasiček určených např. na opravu střechy, varhan, apod. Přesná suma těchto příjmů z roku 1999 zatím není známa a bude oficiálně oznámena v rámci zprávy o finančním hospodaření ústavu až v polovině roku 2000. Přibližně se však jedná o částku **83 000,- Kč**.

Pokud bychom vývoj mimorozpočtových příjmů porovnali s jinými vyspělými státy Evropy či světa, poznali bychom, že se ještě máme před sebou ještě dlouhý vývoj. Jak bude uvedeno v kapitole 6., v těchto státech se čím dál tím více do financování kulturních zařízení zapojují jak fyzické tak i právnické osoby, a to nejenom finančními prostředky, ale především vykonáváním práce bez peněžní odměny. Některé neziskové organizace (většinou se jedná o církevní organizace) získávají až 80 % svých příjmů z těchto zdrojů.

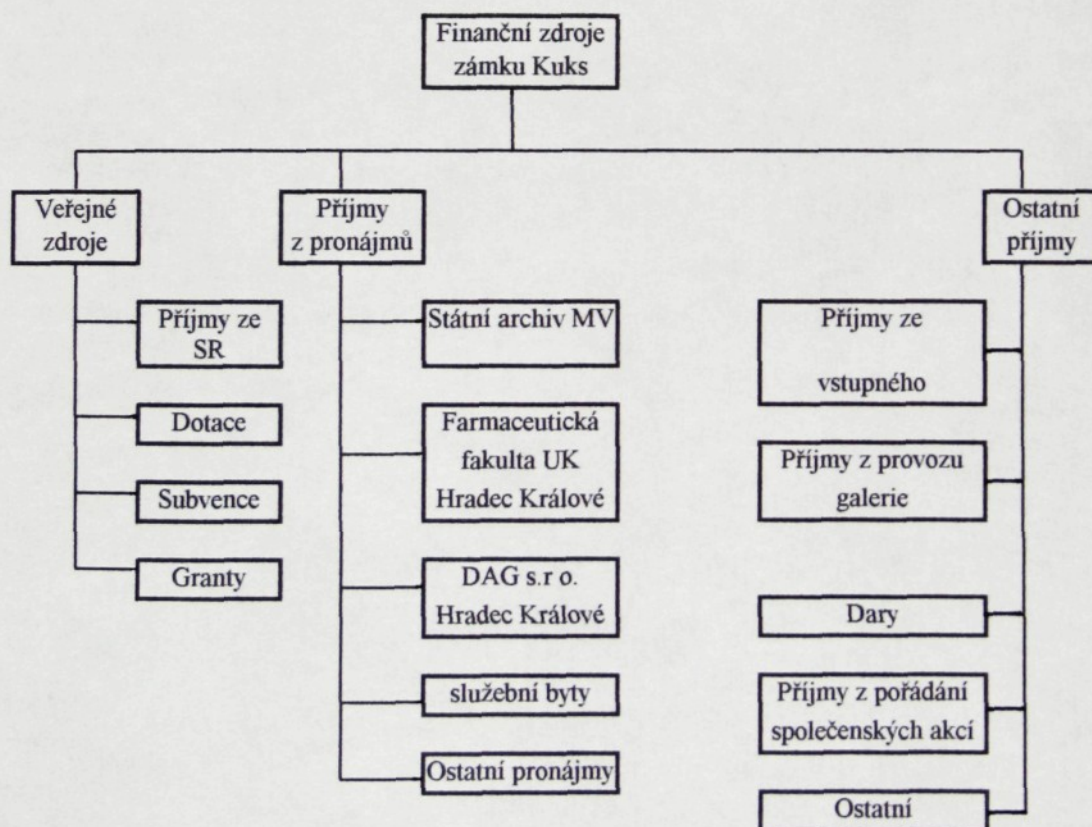
Finanční zdroje zámku Kuks

Jak už bylo podotknuto v předcházejících kapitolách, zámek Kuks nepůsobí na trhu jako samostatná ekonomická jednotka, ale přímo spadá pod PUP. Zaměstnanci zámku jsou

vlastně zaměstnanci památkového ústavu, tedy příspěvkové organizace, který je přijímá do pracovního poměru i s nimi tento poměr končí. Podobně jako se zaměstnanci je mezi PUP a SZ Kuks utvořen vztah po finanční stránce. Rozhodující zdroj příjmů pochází z rozpočtu PUP, který však většinou sám určí na jaké účely budou tyto prostředky použity a kromě výjimečných událostí (povodně, požáry) jsou tyto prostředky obsaženy v ročním finančním plánování ústavu. Především se jedná o dotace na velkou obnovu objektu.

Malá obnova je v kompetenci vedoucího správy zámku, který dále ovlivňuje hospodaření s finančními prostředky určenými na mzdy ostatních zaměstnanců zámku.

Schéma finančních zdrojů SH Kuks :

Tabulka č. 6 :Tabulka stálých příjmů z pronájmu u státního zámku Kuks :

Období		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Stát. archiv MV	nájemné	225 225,-	225 225,-	225 225,-	225 225,-	225 225,-	225 225,-	225 225,-
Farmaceut. fak. Hradec Králové	nájemné	54 748,-	54 748,-	54 748,-	54 748,-	54 748,-	54 748,-	54 748,-
DAG. s.r.o. Hradec Králové	nájemné	0	0	0	0	0	125 000,-	125 000,-
JBj s.r.o. Pardubice	nájemné	0	0	0	240 000,-	240 000,-	0	0
Sei-kar s.r.o.	nájemné	120 000,-	120 000,-	120 000,-	0	0	0	0
Služební byt správce	nájemné	1667,-/měs.	1667,-/měs.	1667,-/měs.	1667,-/měs.	1667,-/měs.	574,-/měs.	574,-/měs.
Služební byt 2.	nájemné	501,- /rok	501,-/rok	501,-/rok	501,-/rok	501,-/rok	0	0
Celkem :		425 989,-	425 989,-	425 989,-	545 989,-	545 989,-	411 861,-	411 861,-

V posledních 4 letech se stálé příjmy z pronájmu služebních bytů snížily více než o dvě třetiny. Hlavním důvodem je funkčnost těchto prostor. Již v roce 1988 byla zahájena rekonstrukce bytu správce nacházející se v SV křídle zámku. Dodnes tato rekonstrukce nebyla dokončena a byt je stále neobyvatelný bez přístupových prostor. Na dobu určitou tedy začal sloužit jako byt správce služební byt č. 2. Dle zákona o nájmech byl pronájem navýšen z 501,- Kč na měsíc na 574,- Kč.

Ostatní pronájmy : pronájem areálu filmového štábu, fyzickým či právnickým osobám na pořádání krátkodobých seminářů, trhů, apod.

Výnosy z provozu galerie : Firma DAG s.r.o. provozuje na Kuksu dvojí činnost. Za prvé je PUP pronajímá zrekonstruovanou budovu bývalého hospodářského stavení, kde je dnes v činnosti restaurační zařízení s ubytovacími službami, a to za 125 000,- Kč ročně. V minulém roce též projevila zájem o volné prostory zámeckého sklepení, celkově se jedná o sedm místností, kde vybudovala ve spolupráci s vedením zámku a PUP galerii. S firmou DAG s.r.o. byla uzavřena smlouva o spolupráci na nájem těchto prostor. Hlavní bod smlouvy pojednává o finančním vyrovnaní mezi zúčastněnými stranami, přičemž bylo dohodnuto, že vstupenky ve výši 10,- Kč budou prodávány zaměstnanci zámku Kuks s tím, že každá strana obdrží po 50 % z vybraného vstupného. Tento výnos je pro zámek Kuks

zanedbatelný, a proto není ani uveden v konkrétních částkách příjmů.

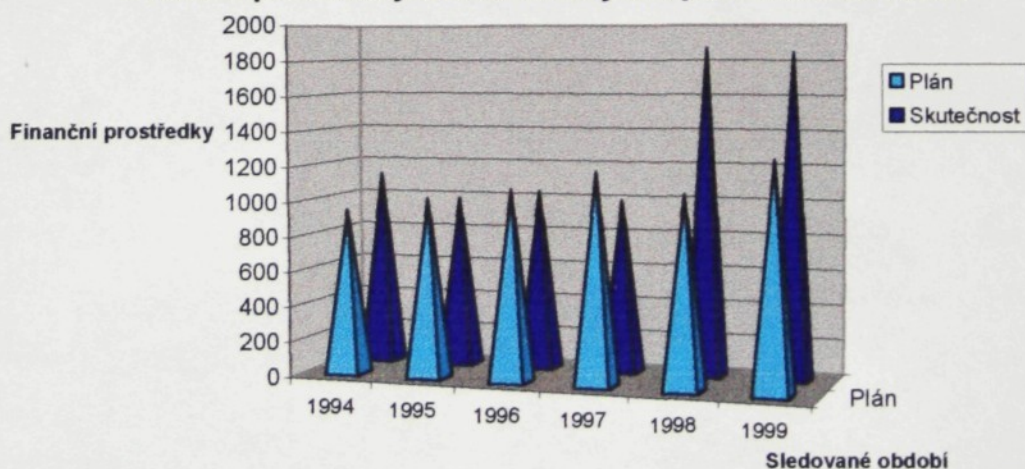
Příjmy z pořádání společenských akcí . V osmdesátých letech se pravidelně v prostorách zámku pořádaly koncerty, a to v kostele, který má nejlepší akustické prostory. Poměrně známými byly pak varhanní koncerty. Bohužel v důsledku špatného stavu varhan (k rekonstrukci došlo teprve v roce 1997) byly tyto koncerty zrušeny. Dalším důvodem byla také narušená statika celého kostela, která jej na několik let vyřadila z provozu. Očekává se však, že tradice koncertů na zámku bude co nejdříve obnovena.

Ostatní příjmy : Mezi ostatní příjmy řadíme finance poskytnuté od finančních institucí jako jsou pojišťovny.

Tabulka č. 7 : Přehled výnosů zámku Kuks (v tisících Kč) :

Období	1994	1995	1996	1997	1998	31.5. 1999	Celý rok 1999
Skutečný stav	1123,3	984,0	1033,3	991,8	1867,9	376 699,-	1844,9
Plánovaný rozpočet	943,9	1020	1083,0	1189,0	1076,0	1 424 000,-	1271
% plnění plánu	119 %	96,5 %	95,4 %	83,4 %	173,6 %	26,5 %	145,2 %
Index růstu výnosů	-	0,88	1,05	0,96	1,88	-	0,99
Míra inflace	10%	9,1%	8,8%	8,5%	10,7%	-	2,1%

Přehled plánovaných a skutečných výnosů zámku Kuks

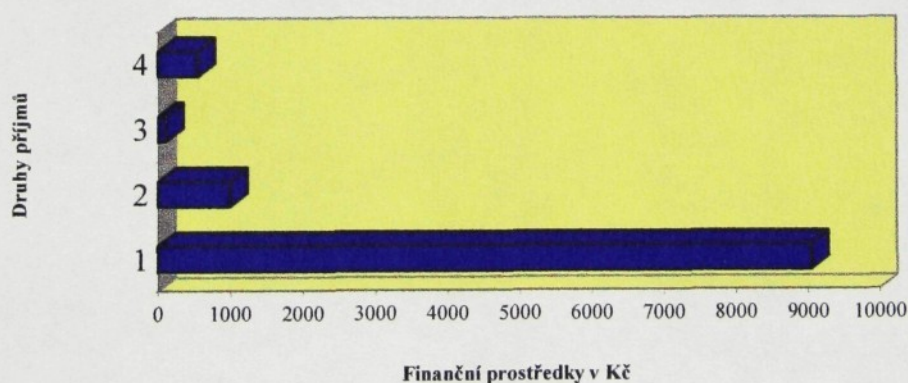

Tabulka č. 8 : Přehled tržeb zámku Kuks dle účetních položek

Období	1994	1995	1996	1997	1998	Plán 1999	31. 5. 1999	Celý rok 1999
601 Tržby za vlastní výrobky	0	4000	2000	0	22733	20 000,-	0	20812,-
602 Tržby ze vstupného a pronájmu	515000	902000	933663	796548	971640	885000	148505	967450,-
604 Tržby z prodeje	117400	76100	96813	86711	100080	90000	18420	91461,-
644 Úroky	neuvedeno	neuvedeno	2792	1689	2329	0	417	370,-
649 Ostatní výnosy	neuvedeno	neuvedeno	0	106900	770094	429000	209357	668374,-
654 Prodej materiálu	neuvedeno	neuvedeno	0	0	1000	0	0	648,-
Výnosy celkem	1123300	984000	1033268	991848	1867876	1424000	376699	1749115

Asi nejvíce sledovaná položka nejenom u SZ Kuks, ale i u jiných KP, je položka 602 – tržeb ze vstupného a pronájmu. Částky plynoucí z pronájmu objektu sice převyšují tržby z ostatních hospodářských činností a především ze vstupného, ale jak je patrné z jiných kapitol této diplomové práce, suma získaná pronájmem je prakticky neměnná (vyjma např. zrušení pronájmu služebního bytu z důvodu rekonstrukce budovy). Naproti této položce tržby ze vstupného jsou variabilní a jen těžko odhadnutelné pro další období. Důvodem jsou především neekonomické vlivy prostředí (okolí subjektu) – počasí, epidemie, vyhlášená karanténa v rámci objektu a vesnice, atd. O vlivu těchto faktorů se v minulých letech přesvědčili zainteresovaní pracovníci a jsou zřetelné i z tabulky č.8 (rok 1997, 1994).

Finanční příjmy státního zámku Kuks během roku 1997

- 1 Dotace MK
- 2 Tržby z hospodářských činností
- 3 Sponzorské dary (přímo určené na rekonstrukci varhan)
- 4 Výnosy z pronájmů

Příjmy státního zámku Kuks během roku 1998 a roku 1999 jsou obdobné, zaznamenáváme pouze vyšší nárůst tržeb z hospodářských činností v roce 1998.

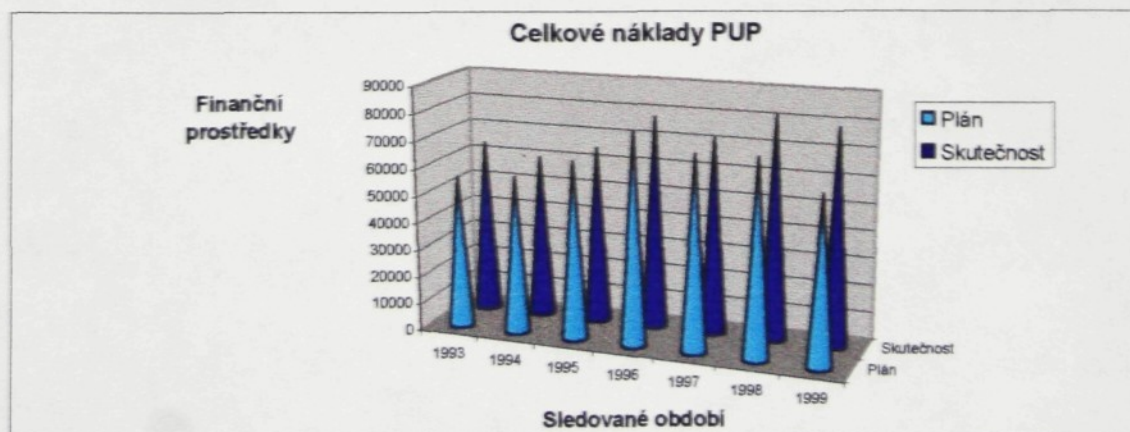
4.2. Finanční analýza nákladů

Analýza nákladů PUP

Tabulka č. 9 : Přehled celkových nákladů PUP (v tis. Kč) :

Období	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Skutečný stav k 31.12.	63 616,-	59 822,-	64 732,-	77 582,-	71 879,-	81 515,-	78 642,-
Plánované náklady k 31.12.	není známo	57 306,-	64 694,-	77 168,-	70 648,-	71 285,-	60 571,-
Plnění v %	-	104,4	100,06	100,54	101,74	114,35	129,83
Index růstu ti - ti-1	-	94	108,2	119,9	92,6	113,4	96,5

Snad nejsledovanější ekonomický ukazatel po zisku či přidané hodnotě je ukazatel celkových nákladů organizace. Ať již se podnik nachází na trhu dokonalé nebo nedokonalé konkurence jsou celkové náklady a jejich trend podstatným ukazatelem budoucího vývoje (možných investic) a v rámci hospodaření představuje buď slabou či silnou stránku podniku.

Tabulka č. 10 : Nákladů PUP na jednotlivé subjekty v rámci organizace :

Období/ objekty	1997	1998	1999	Celkem
SH Lipnice	2 545 700,-	2 867 620,-	2 874 122,-	8 287 442,-
Zahrádka	2 000,-	0	0	2 000,-
SZ Hrádek u Nechanic	5 590 420,-	7 278 718,-	7 515 736,-	20 384 874,-
SZ Slatiňany	3 800 587,-	3 217 690,-	3 902 353,-	10 920 630,-
SZ Náchod	4 993 966,-	5 733 790,-	5 236 980,-	15 964 736,-
Ubyt. Kostka	26 321,-	2 449,-	5 541,-	34 311,-
SZ Ratibořice	4 780 561,-	4 216 743,-	5 487 563,-	14 484 867,-
SH Kunětická hora	2 467 916,-	4 549 946,-	3 721 316,-	10 739 178,-
SZ Opočno	3 432 317,-	5 979 164,-	5 215 632,-	14 627 113,-
SZ Hrubý Rohozec	1 822 647,-	2 148 604,-	2 891 325,-	6 862 576,-
SH Trosky	1 722 571,-	2 705 053,-	3 122 954,-	7 550 578,-
SZ Litomyšl	5 485 027,-	6 536 400,-	6 951 214,-	18 972 641,-
SZ Kuks	9 045 470,-	7 705 575,-	8 456 153,-	25 207 198,-
Vízmbruk	27 215,-	12 167,-	20 658,-	60 040,-
SH Litice	1 478 639,-	1 967 583,-	2 035 723,-	5 481 945,-
SLSŘ Vysočina	3 012 231,-	5 008 528,-	4 875 100,-	12 895 859,-
Betlém - Hlinsko	1 609 801,-	0	0	1 609 801,-
Restituční a jiné objekty	798 266,-	691 099,-	805 369,-	2 294 734,-

Tabulka č. 11 : Tabulka nákladů PUP dle účetních položek

(viz. stránka 44)

Náklady zámku Kuks

Tabulka č. 12 : Přehled nákladů zámku Kuks (v tisících Kč) :

Období	1996	1997	1998	1999
Plánovaný stav	6 328,4	5 311,9	5 298,1	4 252,3
Skutečný stav k 31.12.	7 897,-	9 045,5	7 705,6	7 513,7
Index růstu ti- ti-1	1,15	1,14	0,85	1,14
Míra inflace	8,8 %	8,5 %	10,7 %	2,1 %

Plán nákladů zámku Kuks na rok 1999 :

501 Spotřeba materiálu :	170 000,- Kč
501/01 Spotřeba základního materiálu	50 000,- Kč
501/02 Spotřeba PHM	30 000,- Kč
501/03 Spotřeba skladového materiálu	80 000,- Kč
501/04 Drobný hmotný majetek	5 000,-Kč

Tabulka č.11: Nákladů PUP dle účetních položek (v tis. Kč):

Náklad. položky dle účet.	1994			1995			1996			1997			1998			1999			Celkem Skut.nákl. 1994-1999
	Plán. stav	Skut. stav	% plnění	Plán. stav	Skut. stav	% plnění	Plán. stav	Skut. stav	% plnění	Plán. stav	Skut. stav	% plnění	Plán. stav	Skut. stav	% plnění	Plán. stav	Skut. stav	% plnění	
501	2402	2392	100	1884	1787	95	2511	2477	99	2297	2468	107	2447	5009	205	3019	1008	3781	17914
502	1882	1749	93	1726	1921	111	1901	1954	103	1924	2170	113	2232	1984	89	2223	75	3002	12780
504	817	1204	147	943	1096	116	832	1259	151	794	1120	141	373	446	120	458	72	150	5275
511	26029	27947	107	29908	30087	101	34426	35361	103	25839	27160	105	28452	34378	121	11569	3285	17479	172412
512	428	442	103	507	540	107	720	545	76	650	530	82	622	605	97	622	202	599	3261
513	5	5	100	8	7	88	10	8	80	13	12	92	15	15	100	15	3	18	65
518	3649	4135	113	4189	3943	94	5910	5584	95	5399	5170	96	5471	7385	135	6972	1795	8016	34233
521	14500	14498	100	16511	16387	99	19825	19735	96	21645	21561	96	20282	20260	99	28830	8509	29195	121636
524	5324	5264	99	5997	6013	100	7377	7031	95	7981	8016	100	8005	7982	100	8146	2909	10952	45258
527	663	645	97	736	736	100	838	829	99	972	901	93	364	368	101	417	125	546	4025
528	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	228	310	136	350	179	346	656
532	15	11	73	15	13	87	19	9	60	15	12	80	15	12	80	12	3	13	70
538	31	15	48	35	33	94	46	50	109	47	23	49	34	38	112	31	24	37	196
541	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	0	0	0	0	21
542	0	0	0	0	0	0	0	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31
543	0	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	38
546	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	29	0	0	0	4
548	0	5	0	0	6	0	37	38	103	0	9	0	0	19	0	0	0	0	77
549	271	555	205	435	474	109	543	569	105	672	602	90	496	492	99	517	321	526	3218
551	1290	1276	99	1800	1670	93	2109	2026	96	2399	2120	88	2242	2176	97	3390	1430	3982	13250
552	0	8	0	0	0	0	68	74	109	0	5	0	0	0	0	0	0	0	87
554	0	22	0	0	19	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43
558	0	-391	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-391
Celkem	57306	59822		64694	64732		77172	77582		70647	71879		60782	81515		66571	19994	78642	434159

501/07 Ochranné pracovní pomůcky	5 000,- Kč
502 Spotřeba energie	110 000,- Kč
502/01 Elektrická energie	100 000,- Kč
502/02 Vodné	10 000,- Kč
504 Prodané zboží	63 000,- Kč
511 Opravy a udržování	1 715 000,- Kč
511/01 Malá údržba objektu	120 000,- Kč
511/02 Obnova nemovitých kulturních památek	1 070 000,- Kč
511/03 Údržba a opravy hmotného investičního majetku	10 000,- Kč
511/04 Údržba zahrad a parků	120 000,- Kč
511/05 Restaurátorské práce	395 000,- Kč
512 Cestovné	1 000,- Kč
513 Náklady na reprezentaci	300,- Kč
518 Ostatní služby	291 000,- Kč
518/01 Telefony	25 000,- Kč
518/02 Projektové práce	180 000,- Kč
518/03 Náklady na KVC	20 000,- Kč
518/06 Běžné služby	49 000,- Kč
518/07 Náklady na expozice	15 000,- Kč
521 Mzdové náklady	1 018 000,- Kč
521/01 Mzdy na platy	852 000,- Kč
521/02 Ostatní osobní náklady	166 000,- Kč
524 Zákonné sociální pojištění	356 000,- Kč
528 Ostatní sociální náklady	40 000,- Kč
549 Jiné ostatní náklady	13 000,- Kč
<u>551 Odpisy hmotného investičního majetku</u>	<u>475 000,- Kč</u>

CELKEM : 4 252 300,- Kč

Oproti předcházejícím rokům je možné vysledovat snahu PUP redukovat náklady SZ Kuks. Bohužel skutečně vykázané náklady na konci roku s danou snahou nekorespondují, což je znatelné z rozdílu plánovaných a skutečných nákladů. Z dlouhodobého hlediska lze však vyzorovat mírně klesající trend celkových nákladů vynaložených na rekonstrukce a provoz zámku Kuks. Tento trend vychází především z nedostatku finančních prostředků na rozsáhlé rekonstrukce. Do popředí se dostávají pouze nezbytně důležité opravy a rekonstrukce, jejichž absence by mohla do budoucna

porušit státní památku jako např. oprava střešní krytiny, statické úpravy, apod. Rekonstrukce vnitřních prostor, která je nezbytná pro další hospodářské využití objektu není za současných podmínek (rozpočtu) reálná.

Tabulka č. 13 : Plnění plánu projektových prací na zámku Kuks :

Období	1995	1996	1997	1998	1999
Skutečný stav k 31.12.	51 195,-	466 779,-	449 175,50	223 016,-	349 516,-

Projektové práce většinou patří v nákladových položkách k velmi těžce sledovaným ukazatelům. Projekty, které jsou zadávány památkovým ústavem totiž vždy nemusí dojít svému naplnění. Často se též tyto projekty přepracovávají díky nedostatku finančních prostředků na jejich plnou realizaci a volí se varianta tzv. krizového plánu, který se zabývá pouze havarijními stavy či minimálními investicemi do uchování objektu. I na zámku Kuks k těmto případům několikrát došlo. Příkladem vypracování několika projektů může být realizace protipožárního systému, kde první projekt (nádrž v zahradě) byla výjimečně zamítnuta z jiného než finančního důvodu : historicko-kulturní hledisko, ale též funkčnost projektu. Dle výpočtů byla stanovena vodní nádrž, která svým objemem značně přesahovala možnosti zahradního bazénku. Druhý projekt byl vypracován na nádrž umístěnou zasazenou plně do země, přičemž by se nacházela mimo areál zámku, avšak pouze několik metrů od jeho JZ křídla. Třetí projekt počítal s nadzemní nádrží atd. Podobná situace nastala při projektování a realizaci kanalizačního systému.

Tabulka č. 14 : Restaurátorské práce na zámku Kuks (v tisících Kč) :

Období	1994	1995	1996	1997	1998	31.5.1999	Celý rok 1999
Skutečný stav	1 318,5	567,3	326,1	978,5	655,2	733,4	975,-
Plánovaný rozpočet	1 864,-	500,-	340,-	1 020,-	711,-	780,-	780,-
% plnění	70,7 %	113,5 %	96 %	95,9 %	92,2 %	-	125 %

V posledním desetiletí se jevil jako nejnáročnější rok z hlediska restaurátorství rok 1993, který sice ještě není v tabulce uveden, ale vyšplhal se až na finanční částku 1 milionu 867 tisíc Kč. Největší část této sumy bylo spotřebováno na restaurátorské práce v Kostele Nejsvětější Trojice, kde bylo prvořadým úkolem začít s pracemi na oltáři Sv. Kříže a

Panny Marie Sedmibolestné. K těmto přímým nákladům je však nutno připočíst ještě náklady na pronájem stavebního lešení, doprava apod.

Jelikož nebyla rekonstrukce Kostela Nejsvětější Trojice dokončena, byla přesunuta do dalšího roku. K těmto opravám byla ještě připojena částečná rekonstrukce varhan a cínových rakví, jež začaly podléhat procesu cínového moru.

Rok 1995 je z hlediska dokumentace o rekonstrukcích nejpresnější. Proběhla v něm rekonstrukce fasád, kostelní lavice, stojacích hodin, rakví i schránek s mumiiemi, kazatelny spolu s jejím zlacením. Dále byla dokončena rekonstrukce oltáře, soch, figurálních fresek, volut (spirálovitý architektonický nebo dekorační motiv) a tabernákla (zdobená skříňka spojená s oltářem), atd. Finanční náročnost těchto akcí skončila na sumě 567 300,- Kč.

Rok 1996 byl poznamenán nedostatkem financí. Naproti tomu roky 1997, 1998 a 1999 si byly z pohledu rekonstrukcí na SZ Kuks velmi podobné. Ačkoliv v těchto letech došlo k podstatnému navýšení finančních prostředků pro tyto účely, provedly se pouze dokončovací práce, jež se nestihly jak finančně, tak i časově v minulých letech. Příkladem může být restaurování cínové rakve M. Eleonory, dozlacení a osazení kazatelny v hospitální kapli, ale také restaurování grafických listů (326 tisíc Kč).

Tabulka č. 15: Finanční plnění plánu obnovy nemovitých KP pro SZ Kuks (v tis. Kč):

Období	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Skutečný stav k 31.12.	3 764,-	1 689,-	2 954,-	4 800,-	2 900,-	2 623,-
Plánovaný rozpočet k 31.12.	4 433,-	500,-	620,-	301,-	1040,-	680,-
Plnění v %	84,9	137,9	100	101,2	95	91,7

Rok 1994 byl pro PUP jako zdroj financí nejnáročnějším rokem vůči této památce (vzhledem k dalším objektům ústavu) v horizontu posledních deseti let. Příčinou bylo hned několik naplánovaných akcí najednou, přičemž každá z nich byla poměrně dosti finančně náročná. V prvním případě se jednalo o investice k zajištění ochrany a bezpečnosti památkového objektu, tzn. instalace elektronických zabezpečovacích zařízení, které ústav

stálo 75,3 tisíc Kč. Další náklady na velkou investiční obnovu byly vynaloženy na opravu střechy- krovů a novou krytinu na západní a východní empory (prostor v chrámu,kostele otevřený dovnitř oknem nesený klenbou na sloupech , piliřích) a západního rizalitu (část budovy rozšiřující její půdorys), a to vy výši 2 833 607,- Kč. Další výdaje v celkové sumě 267 tisíc Kč byly použity na opravu požární nádrže a na přepět'ovou požární ochranu. V tomto případě se jednalo o tzv. systémovou dotaci.

V roce 1995 zaznamenáváme pouze dvě náročnější akce, a to oprava krovů v SV křídle zámku spolu s vnějším pláštěm a také úprava krypty.

Na počátku roku 1996 byla naplánována pouze požární nádrž dle stávající projektové dokumentace. V průběhu roku se však změnila požární předpisy a z tohoto důvodu bylo vyprojektováno nové technické řešení požární nádrže spočívající v ocelové konstrukci umístěné nad povrchem. Původní investiční záměr byl rozšířen vzhledem k neustálému nedostatku pitné vody z vlastní studny o výstavbu vodovodní přípojky napojenou na nově vybudovaný vodovodní řád v obci Kuks. Z vlastních zdrojů Kuksu bylo čerpáno pouhých 34 tisíc korun. Celkově požární nádrž a vodovodní přípojka stála 2 784 tisíc Kč, což je částka asi o 1 milion Kč větší než se předpokládalo. K takovému navýšení nákladů došlo při vedení vodovodu přes řeku Labe, přičemž stavební firma několikrát změnila postupy. Dále v tomto roce došlo k opravě vinárny a musela se též řešit havárie kanalizace.

Rok 1997 patřil také k náročnějším obdobím z finančního hlediska. Investice opět překročily 2 miliony Kč, z toho 700 tisíc Kč bylo použito na opravu vnějšího pláště objektu a 1 845 tisíc Kč na opravu střech, stropů a rozvodů vody. Dále bylo provedeno restaurování stropů druhého patra východního křídla. Celková částka v tomto roce zatím dosáhl svého maxima, a to výše 4 800 tisíc Kč.

V roce 1998 byly na zámku Kuks provedeny dokončovací práce, a to od rekonstrukce stropů východního křídla od dřevomorky jež byla započata již v roce 1997, sanace místností severovýchodního křídla, po rekonstrukci střešního pláště severozápadního nároží, západního i jižního křídla. Celková suma k tomuto účelu určená

dosáhla výše 2 900 000 Kč.

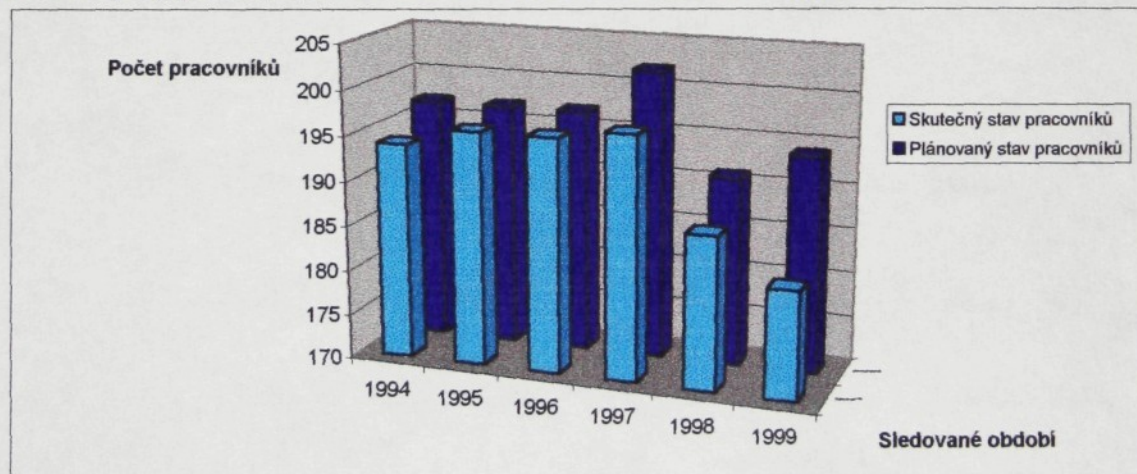
V posledním roce – 1999 byly náklady oproti očekávání poněkud sníženy. Od počátku roku byly čerpány finanční prostředky na opravu vnitřních prostor zámku, přesněji pravého křídla a části levého křídla, které se po několik let nacházelo v dezolátním stavu. Obnova byla nutná nejenom z tohoto hlediska. V nejbližším období je v těchto prostorách plánováno umístění expozitury lékáren a zařízení kanceláří správy zámku.

4.3. Ostatní ekonomičtí ukazatelé – společné pro zámek Kuks a Památkový ústav Pardubice

Tabulka č.16: Vývoj stavu pracovníků Památkového ústavu v Pardubicích:

Období	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Skutečný stav	194 pracovníků	196 pracovníků	196 pracovníků	197 pracovníků	187 pracovníků	182 pracovníků
Plánovaný počet	197 pracovníků	197 pracovníků	197 pracovníků	202 pracovníků	191 pracovníků	194 pracovníků

Graf : Vývoj počtu pracovníků v Památkovém ústavu v Pardubicích

Jako každá organizace v ČR se i PUP snaží maximalizovat produktivitu svých zaměstnanců, minimalizovat jejich počet a tím i redukovat tok finančních prostředků plynoucí na mzdy a státní odvody s nimi spojené. Ačkoliv již uběhlo 10 let od „pádu“

direktivní ekonomiky a nastolení tržního hospodářství, myšlení velké části produktivní populace se příliš nezměnilo, a to zvláště populace, která pracuje ve středních, velkých podnicích a především ve státních organizacích. Ještě dnes je v některých organizacích prakticky nemožné bez hrozeb výpovědí a sankcí přinutit zaměstnance k přesčasové práci či dokonce práci ve 2 až 3 směnách. O růstu produktivity práce ani nemluvě. Státní – neziskové organizace jsou poněkud znevýhodněny i pokud se týká měření jednotlivých ekonomických ukazatelů, neboť výsledkem jejich práce není většinou konkrétní výrobek, zboží, ale pouze služba. A změřit kvalitu služby či produktivitu pracovníků je prakticky nemožné. Ale i v těchto sférách lze zaznamenat v poslední dekádě určité změny.

Tendence stavu pracovníků PUP je sice mírně klesající od počátku 90. let, ale nelze říci, že cíl organizace (minimalizace osobních nákladů) by byl splněn. Ačkoliv je stálých zaměstnanců méně, roste počet externích pracovníků pracujících na vlastní živnostenský list nebo jsou s nimi uzavírány dohody o provedení práce či činnosti dle Zákoníku práce. Většinou se jedná o pracovníky poskytující služby v oboru restaurátorství, stavebnictví, tvorby projektové dokumentace apod.

Tabulka č.17 : Stav fondů PUP ke konci každého roku a jejich vývoj

Fondy/ období	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Fond odměn	634	644	636	1609	2145	782	945
FKSP	298	301	183	207	200	228	215
Fond HIM	2120	1386	1572	2106	4507	3624	3598
Fond rezervní	2947	3251	4745	5179	5397	1801	3485
Celkem ve fondech	5999	5582	7136	9101	12249	6435	8243

Tabulka č. 18: Přehled návštěvnosti zámku Kuks:

Období		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Skutečný stav	1. pololetí	16541	18788	15863	12385	není známo	není známo	není známo	není známo
	2. pololetí	27608	29857	25535	23201	není známo	není známo	není známo	není známo
Celkem návštěvníků za celý rok		44149	48645	41398	35586	42996	31860	43007	43951
Index		100,0	110,2	85,1	86,0	120,8	74,1	135,0	102,2

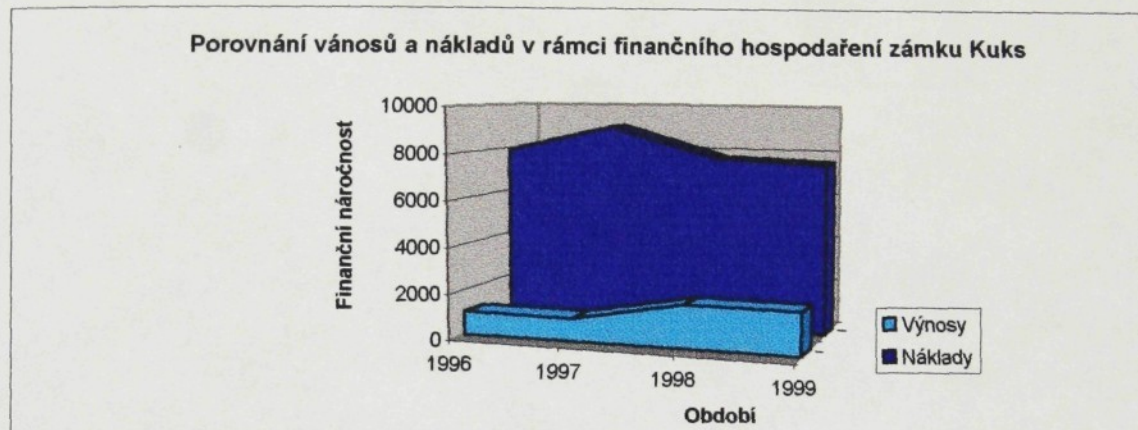
Jak je vidět z tabulky návštěvnosti i vývoje jeho indexu, počet návštěvníků objektu má mírně klesavou tendenci. Zvláště v roce 1997 dosáhla tato veličina svého minima. Tento negativní vývoj se přičítá dvěma příčinám. První z nich byla povodeň v roce 1997, a to v období dovolených, kdy lidé programově navštěvují KP. V této době však většina rodin měla jiné starosti, i když se nenacházeli v ohrožených či postihnutých oblastech. Druhou „katastrofou“ pro zámek byla tzv. negativní reklama o výskytu žloutenky ve vesnici a zámku Kuks, kterou odvysílala TV NOVA ve svém zpravodajství. Obava z této nebezpečné nemoci se promítla do 50% úbytku návštěvnosti zámku v letní sezóně.

Přestože se rok 1999 projevil nárůstem návštěvnosti, neodráží se tento vývoj v růstu ekonomické soběstačnosti ústavu. Příčin tohoto stavu je několik. Svou měrou se na ní podílí všeobecný dlouhotrvající propad ekonomiky ČR, růst cen energií a inflační vývoj. Optimálního stavu dosáhl zámek ke dni 30.6.1995, kdy byla naměřena soběstačnost ve výši 100,9 %. Náklady na velkou obnovu však nesmíme do této kalkulace zahrnovat, ty vždy převyšují ekonomické možnosti zámku. Avšak pro většinu SH a SZ je i tato provozní soběstačnost nedosažitelná.

5. Zhodnocení stávajícího stavu

Největším problémem nejenom zámku Kuks, ale všech kulturních památek je získání dostatečných zdrojů na tzv. velkou obnovu (rekonstrukci) nemovitého i movitého

majetku. Některé stavby komplexu hospitalu čekají na svojí investiční injekci už několik desítek let (viz. příloha č. 5 - projektový úkol rekonstrukce z roku 1973), přičemž mnohé z nich měly být zprovozněny již před 14 lety tzn. nejpozději do roku 1985. Bohužel se tomu tak nestalo. Hlavním a prakticky jediným důvodem bylo a je nedostatek finančních prostředků. Mnoho z nich však bylo použito neefektivním způsobem, což sice nelze rozpoznat statistickými metodami a grafickou cestou, ale zpětnou kontrolu výkonů organizace a jejich využití lze provést poměrně snadno.

Stávající stav organizace můžeme hodnotit z několika pohledů:

- 1) finanční hledisko
- 2) kulturně estetické hledisko
- 3) historické hledisko

Jelikož tato práce slouží pro účely TU Liberec – hospodářská fakulta, zajímá nás v tento okamžik pouze první bod. Finanční hledisko vychází z analýzy, která byla vytvořena v předcházející kapitole. I když jsem neměla k dispozici více dokumentace, přesto jsem se snažila provést analýzu trendu. Výsledky, jež ní vycházejí nejsou pro PUP ani Kuks příliš pozitivní. V příjmech lze vysledovat stagnaci, zatímco náklady se v posledních letech několikanásobně zvýšily. Křivky x a y v grafu celkových nákladů a výnosů vyjadřují potencionální vývoj v nejbližším období. NO jako jsou památkové ústavy mají naproti obchodním organizacím ztížené podmínky pro tvorbu konkrétních hodnot analýz, neboť nevytvářejí žádný zisk. Jedinou vypovídací veličinou může být provozní soběstačnost, které však dosáhl konkrétně Kuks jednou, a to v periodě posledních osmi let.

I když není zámek Kuks samostatná právnická osoba, je při plnění rozpočtu povinna jako statní příspěvkové a rozpočtové organizace [3] :

- 1) dosahovat maximálních příjmů z jakékoliv povolené hospodářské činnosti
- 2) úkoly hrazené z veřejných prostředků plnit co nejhospodárněji - efektivně využívat rozpočtových prostředků
- 3) rozpočtové prostředky používat jen k účelům, pro které byly určeny
- 4) čerpat finanční prostředky jen do výše rozpočtu

1) Ani jeden z těchto bodů však v praxi není dodržován a mnohdy jejich porušování přesahuje únosnou míru. Ještě před několika málo lety bylo nemyslitelné, aby některé státem zřízené organizace měly své vlastní příjmy. Pracovníci se museli zabývat pouze činnostmi, pro které byly zřizovány. U škol se konkrétně jednalo o vzdělávací proces, u zdravotnické organizace - léčení a u památkové organizace - údržba a provoz kulturní památky. Dnes jsou ROPO přímo nuceny vyhledávat další vedlejší hospodářské činnosti. Existuje zde však reálné nebezpečí, že právě na úkor své hlavní činnosti. Stát se tímto trendem snaží zbavit finanční odpovědnosti vůči nevýdělečným institucím. Kulturním památkám tím mohou vzniknout nenapravitelné škody. Na trhu, kde vládne především nabídka a poptávka se většinou kulturní a sociální hlediska neberou v úvahu. Přestavby či úpravy interiérů za účelem pronájmu dokáží udělat největší škody na KP. Hledisko maximálního finančního přínosu pak není v těchto případech tak podstatné, zvláště pokud škody způsobené nevhodnými zásahy přesahují získané finanční příjmy a mnohdy nejdou ani trvale odstranit.

2) Plnění druhého úkolu je mnohdy pro RO velmi omezeno. O využití finančních prostředků totiž rozhoduje zřizovatel, nadřízený orgán, či organizace, která tyto prostředky poskytuje, a která svůj krok málokdy konzultuje s odborníky v dané organizaci. Pokud tedy byly konkrétně vyčleněny určité prostředky na úpravu zámecké zahrady na Kuksu ve výši 350000,- Kč, tyto prostředky musely být pro tyto účely využity, i když v daném okamžiku bylo nezbytně nutné finance použít na jiné účely. Tímto účelem byla oprava střechy. Kompetentní osoby na tento nelogický postup několikrát poukazovali, avšak zbytečně a hlavně bez účinku. Zahrada byla přestavěna dle požadavků a oprava střechy

musela posečkat o více než rok (na jednorázové akce tohoto typu nebyl totiž dostatek finančních prostředků). Akce zahrada ale nebyla ojedinělá. V tomto případě byly alespoň prostředky využity k dobrému účelu. K daleko nesmyslnějším rozhodnutím však došlo v prvních letech po „sametové změně“. Mnoho lidí už dnes neví, že ještě dva roky po nastolení nového politického systému se dodržovaly plány direktivní ekonomiky a vedoucí pracovníky příliš nezajímalo zda jsou tyto plány reálné. V tomto období byla například v objektu zámku Kuks dokončena kanalizace bývalého hospodářského stavení, dnešní restaurace, i když od prvopočátku bylo jasné, že se nebude moci využívat. Hlavním důvodem bylo projektové řešení kanalizačního systému. Obavy, že se veškeré splašky budou stahovat do níže položeného místa - hrobky, a že tento proces naruší statiku kostela, se nakonec ukázaly jako oprávněné. V této akci zámek přišel řádově o 1 milion Kč. Podobně proběhla i úprava sklepení, která původně měla sloužit Farmaceutické fakultě v Hradci Králové. Po jeho prozkoumání se však zjistilo, že prostory nevyhovují pro svou nadměrnou vlhkost. Přesto však do této účelové rekonstrukce byly investovány nemalé finanční prostředky. Paradoxem je fakt, že kdyby prostředky určené k úpravě zahrady, sklepení či kanalizace k restauraci byly použity právě na požadovanou opravu střechy, mohl stát ušetřit několik set tisíc korun či dokonce miliónů. Zámek Kuks je totiž postaven ze dřeva, které bylo a je napadnuto tzv. dřevomorkou. Tato houba dokáže rozložit dřevo na jemný prášek, neboť žije z jeho živin. Pokud je jí objekt napaden, většinou ji nelze naprosto vyhubit. Jedinou šancí jsou potom rozsáhlé úpravy, které by mnohdy znamenaly přestavbu celého objektu a nebo dřevomorku zastavit. To by však znamenalo udržet celý objekt v naprostém suchu. Tato houba si totiž dokáže vytáhnout vlhkost až ze vzdálenosti několik desítek metrů od svého centra. Člověk nemusí být odborníkem na stavební práce, aby rozhodnul, který krok by byl pro danou památku efektivnější. Bohužel, jak už bylo řečeno na počátku, často právě ti nejkompletnější odborníci mnohdy nemohou do těchto věcí zasahovat.

Při rekonstrukci zámku se však setkáváme ještě s jiným typem neefektivního využití finančních prostředků, a to odborného rázu. I když byla rekonstrukce prováděna specialisty v oboru, došlo při ní v minulých letech k mnoha omylům, které vyvolaly nemalé zvýšení finančních nákladů. Tyto chyby však nemusely vzniknout, kdyby pracovníci podrobně prostudovali materiály týkající se nejenom výstavby areálu, ale i

historických souvislostí spojených s danou výstavbou i jeho využitím v době vzniku. Toto finanční plýtvání potvrzuje hned několik příkladů, ke kterým došlo v posledních letech. Prvním příkladem může být „dvojitá přestavba“ Šporkovy hrobky. Po provedení první rekonstrukce vstupní brány do hrobky, která byla doplněna vnitřními stavebními úpravami, bylo po necelém roce zjištěno, že v hrobce začíná docházet k nepříznivému chemickému procesu, který historici nazývají „zinkový mor“. Pro lidský organismus zinkový mor není nebezpečný, avšak pro kovové předměty (a v hrobce se nacházejí cínové a zinkové rakve) je tento proces zničující. Během krátkého časového období totiž dokáže rozložit celkovou strukturu kovu. Výskyt zinkového moru není v historických budovách ojedinělý, ale na Kuksu se do doby přestavby neobjevil. Po podrobnější analýze bylo zjištěno, že po rozšíření vstupní brány o několik málo centimetrů a dalších úpravách prostor hrobky byla porušena přirozená cirkulace vzduchu. Zinkový mor totiž vzniká v prostorech, kde není zabezpečeno dostatečné větrání. Už první architekt hrobky tuto možnost musel předpokládat, a tak propočty musely být na centimetry přesné, o čemž se o několik století přesvědčili architekti a stavební odborníci současnosti. Po tomto zjištění bylo rozhodnuto o přestavbě hrobky do původního stavu, což přineslo objektu náklady nad rámec rozpočtu. Varováním pro stavební odborníky mohla být známá preciznost a účelovost architektů 18. století, k nimž architekt Alliprandi právě patřil. Dále to mohla být i osobnost Šporka, který sám do výstavby zámku i hospitálu s hrobkou zasahoval. Jeho přání umístit hrobku přímo naproti jeho zámecké pracovně, která se nacházela na druhém břehu Labe nebylo sice typické pro většinu jeho současníků, ale jak už jsem v příloze č. 1 naznačila, Špork byl výjimečnou osobností té doby. Nejenom za jeho života byla v prostorech hrobky umístěna svíce, jejíž záře musela být pozorovatelná až do Šporkovy pracovny a symbolizovala pro něj jiskru života a smrti. Vzdálenost mezi oběma budovami byla minimálně 200 metrů (viz fotodokumentace v příloze č. 6) a svíce musela být viditelná za každého počasí a období. Nikdy nesměla vyhasnout. S tímto jeho netradičním přáním musela být hrobka již vystavěna. I tato skutečnost měla stavební odborníky varovat, že cirkulace vzduchu v prostorech hrobky musela být od prvopočátku přesně propočítána, přičemž architekt musel mít jasnou představu i o proudění vzduchu v rámci tohoto objektu.

Dalším případem plýtvání finančních prostředků je obnova JZ křídla zámku, kde je v příštím dvou letech plánována expozice muzea lékáren (viz fotodokumentace v příloze

č.6). Absurdní nejenom z mého pohledu je především postup stavebních odborníků. V tento okamžik je nutné osvětlit historii této části hospitálu. V první polovině 18. století nechal Špork postavit jak V tak i Z křídlo hospitálu. Bohužel ještě za jeho života západní blok hospitálu a zvláště tato budova začala tzv. ujíždět díky nestálému geologickému podloží. Aby mohl Špork komplex zachovat bez větších zásahů, musela být nástavba v této části komplexu shozena a celá budova podepřena několika pilíři. V minulých letech se objevil návrh celý Kuks uvést do původního stavu i s danou nástavbou. Myšlenku nelze jednoznačně zavrhnout, avšak realizace předstihla veškeré očekávání. Nikdo dnes nedokáže vysvětlit postup prací v rozsahu jak probíhal ani určit zodpovědnou osobu za dané úpravy. I přes výše uvedené skutečnosti byly z budovy odstraněny nosné pilíře a poté provedena nástavba. I laik dokáže odhadnout následné okamžiky. Podlaží začalo opět pracovat, a aby byla celá budova zachráněna, musely být provedeny velmi nákladné statické úpravy, které jsou ještě dnes na budově viditelné. Dále byl interiér budovy zpevněn betonovými výztužemi, které nemají s historickými skutečnostmi nic společného. Tento stav je bohužel již neměnný. Celý projekt však lze zhodnotit po finanční stránce. Plánované náklady se poněkud lišily od skutečnosti. Zajímavá situace by nastala, kdybychom chtěli částku na výše uvedený projekt porovnat s nástavbami, kterých se v současnosti uskutečňuje ve městech nesčetné množství. Tyto nástavby jsou dnes reálné od 900 000,- Kč do 1 500 000,- Kč.

Ke všem těmto případům (kromě nástavby JZ bloku) došlo už v devadesátých letech. Nelze se tudíž odvolávat na dobu „komunistického temna“ a na jeho direktivní hospodaření.

3) Třetí bod, který hovoří o používání prostředků jenom na ty účely, pro které byly vytvořeny, je v praxi často obcházen. Jedná se většinou o organizace, v kterých pracuje velké množství lidí. Např. ve školských organizacích je v současnosti všeobecně známým pravidlem přesun finančních prostředků z investičních a jiných fondů na fond mzdových prostředků. Tento postup je sice striktně zakázán nadřízenými orgány a někdy dokonce překračuje mez zákona, ale vedoucí pracovníci mnohdy nemají jinou možnost, odkud tyto prostředky na mzdy získat. Nedostatek financí tohoto typu je už několikaletým problémem ROPO, zvláště u malých institucí.

4) Čtvrtý bod je dnes také často porušován. Důvodem jsou nepředvídatelné výdaje, které organizace musí proplatit, ať už má ve svých fondech či pokladně dostatek finančních prostředků či nikoliv. Většinou se jedná o výdaje nad rámec rozpočtu, které vzniknou např. nárazovým zdražením elektrické energie a plynu, nebo větší spotřebou těchto surovin v důsledku špatného počasí (delší zimní období), nutnými opravami po živelné katastrofě (povodně v roce 1997), atd.

6. Návrhy na zlepšení stávajícího hospodaření a systému financování zámku Kuks

Ačkoliv objekt Kuksu není v dezolátním stavu jako mnoho jiných památek, které nejsou ve středu zájmu památkových ústavů ani státu a tudíž se na ně v rozpočtech nevyčleňuje dostatečné množství finančních prostředků, nedá se říci, že současný stav je optimální.

Neexistuje jedno řešení na tuto kritickou situaci. Problém, který před nás vystupuje se týká jak efektivnosti využívání finančních zdrojů, tak i získávání nových zdrojů financování. Mnoho ekonomů se domnívá, že alfa a omegou této problematiky je motivace pracovníků při hospodárném využívání finančních prostředků, neboli jednoduše řečeno šetření v rámci kulturní sféry. Částečně je tato motivace řešena v zákonu č. 205/1991Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací [10].

Zčásti jsem nucena s tímto názorem souhlasit. Nedomnívám se však, že jedinou možnou motivací je mzdové ohodnocení zainteresovaných pracovníků. Jak už jsem na začátku poznamenala, jedno řešení problému neexistuje. Důvodem jsou rozdílné podmínky jednotlivých kulturních památek. V rámci SZ Kuks je však možné na zlepšení stávajícího stavu financování a hospodaření použít několik nástrojů :

A. Ekonomický pronájem celého objektu

- B. Prodej objektu do soukromých rukou
- C. Inovace v marketingu - tvorba základny pravidelných dárců (sponzorů)
- D. Rozvoj vedlejších hospodářských činností
- E. Pronájem nevyužitých prostor
- F. Přímé zapojení jiných NO do provozu a rekonstrukce zámku Kuks (konkrétně se jedná o umělecky zaměřené školy - Betlém)
- H. Použití na investiční záměr leasing a úvěr
- I. Změna finančního plánování KP v rámci regionů

A. Ekonomický pronájem celého objektu

Ačkoliv byly ekonomické pronájmy doménou počátku devadesátých let, dodnes neztrácejí na svém významu a jeví se jako jedno z řešení, jak zamezit plýtvání finančních prostředků v KP, především v rámci malé údržby.

Co ekonomický pronájem přesně představuje? Jedná se o „Smlouvu o obstarání věcí“, kdy daný podnikatelský subjekt zajišťuje správu objektu a jeho běžnou údržbu. Památkové ústavy si ponechávají povinnost provádět velkou údržbu (investiční činnost). Provoz zabezpečuje soukromá organizace či osoba, a to z příjmů, které získá svou hospodářskou činností, především tedy příjmů z pronájmu a tržeb.

Tato forma provozu má samozřejmě jak svojí pozitivní, tak i negativní stránku pro stát. Mezi pozitiva náleží například mzdové výdaje na provoz a též nulový stav zaměstnanců památkových ústavů. Nájemce by provoz a svoje hospodářské činnosti musel přizpůsobit nutnosti soběstačnosti. Hlavním negativem tohoto systému je pak nevypracovaný systém kontroly nájemců Ministerstvem kultury ČR.

B. Prodej objektu do soukromých rukou

Prodej objektu se jeví jako nejzažší možnost záchrany KP. Jak již bylo podotknuto

v úvodu, veřejnost, ale ani specialisté v oboru se s touto eventualitou nehodlají smířit. Pokud bychom uvažovali o prodeji přímo zámku Kuks, v současnosti není tento krok nezbytný pro existenci KP SZ Kuks. Bohužel však v České republice existují i jiné kulturní památky, ať už ve vlastnictví státu, církve či jiných právnických osob, pro které by odkup do soukromých rukou znamenal záchranu. Pokud se podíváme na výčet KP, které pravidelně získávají dotaci od Ministerstva kultury a PUP v rámci regionu, dostali bychom se na neskutečně malé číslo. Jako v každé organizaci, podniku, firmě si i PUP musel stanovit priority. Zámek Kuks má to štěstí, že mezi dané priority již po několik let náleží. I když skutečný zámek v reálu již neexistuje a v objektu se kromě expozice lékáren, která je ještě z velké části v soukromém vlastnictví fyzické osoby, nenachází žádný interiér, objevili se od roku 1990 dva zájemci, kteří projevíli zájem o prodej této památky. Konkrétní jméno firem nelze v této práci uvést, a to z důvodu ochrany zákazníka, kterou PUP vyžaduje. Lze tedy uvést pouze všeobecné informace o těchto poptávkách, které též ukazují další možnosti podnikání.

Jedním z podnikatelských záměrů těchto stran bylo také obnovení historického dědictví lázní. Pro zámek Kuks, vesnici i přilehlé pozemky by tento krok znamenal obrovské zahraniční investice jak do nemovitostí, přírody tak i částečně do průmyslu. Z konečné analýzy, kterou si však zahraniční partner nechal vypracovat vyplynulo, že obnova lázní Kuks by byla daleko finančně náročnější, než pokud by se daná firma rozhodla postavit celé nové lázně a na jiném místě. Nepříliš příznivý závěr byl společně s nezájmem odpovědných míst MK pravděpodobně rozhodujícím parametrem při odstoupení zahraniční firmy od tohoto záměru.

C. Inovace v marketingu - tvorba základny pravidelných dárců

Pokud se podíváme na vývoj výše dotací ze státního rozpočtu za posledních osm let (viz předcházející kapitola) a na výši inflace ve stejném časovém období, je možné vysledovat klesající trend takto získávaných finančních prostředků vůči cenové hladině.

Ani do budoucích let však resort kultury nemůže počítat s výrazným navýšením rozpočtu. Jestliže bude ČR používat deficitní hospodářskou politiku, jak k tomu v posledních několika letech dochází, lze očekávat, že v nejbližších letech bude vyvíjen tlak z parlamentu na jeho úhradu, a to především na úkor financování NO. A přitom dle některých klasiků by mělo být v době míru rozpočtového schodku využíváno jako té poslední zbraně, a to k financování neustálého zvyšování schopnosti ekonomiky vytvářet bohatství. Ve světě je už několik let překonána myšlenka „české hospodářské politiky“. Jediným efektivním způsobem jak čelit depresi, tj. dlouhodobému období strukturálních změn, jsou investice do infrastruktury jako např. investice do silnic, mostů, přístavů, veřejných budov, tedy takové investice, které v budoucnu budou vytvářet další produkt. V tom případě je i státní deficit jako nástroj stabilizace akceptován. [8]

Při daných zkušenostech lze konstatovat, že s finančními injekcemi do MK nelze ani do budoucnosti počítat. Pokud dojde k navýšení finančních prostředků do tohoto odvětví, dá se očekávat pouze vyrovnaní inflačního působení. Z tohoto důvodu, pokud chceme posílit tok financí do KP a v našem případě konkrétně do zámku Kuks, musíme najít jiný zdroj peněžních prostředků než pouze a jenom spoléhat na státní rozpočet. Ve světě a především v USA tento problém začali řešit už po druhé světové válce a příčina nebyla pouze v nedostatku financí. Hlavním a *odrazovým* důvodem transformace neziskové sféry, kterou dnes příkladně nazývají „rozvoj finančních prostředků“, byl pokles výkonnosti státních organizací, ať už se jednalo o státní školy, zdravotnická zařízení, církevní organizace či společnosti zabývající se kulturou. [1]

Pro českou společnost je dnes ještě nepochopitelný a nereálný fakt, že skutečným motorem růstu a rozvoje je dárce a proto je nutné proměnit jednorázové dárce v pravidelné přispěvatele. V blízkých letech však tuto skutečnost budou muset všichni akceptovat.

Dárce v tomto případě rozumíme osobu či organizaci, s kým chceme rozvíjet náš vztah, koho chceme zapojit do programu. Nemůže to být někdo od koho jednou za určité období vybereme peníze a dále se o něj nestaráme.

Budování okruhu dárců je pro NO tou nejtěžší a nejsložitější činností, kterou dnes

ve světě tyto organizace provádějí.

Dárcovství však nespočívá pouze v získávání finančních prostředků od občanů a organizací a také v získávání jednoho z nejdůležitějších výrobních faktorů - lidská pracovní síla. Jedná se především o bezplatné vykonávání práce. Proč lidé v Americe pracují v těchto organizacích zdarma a dobrovolně? Odpověď je snadná. Dnes většina Američanů žije ve velkých městech nebo na jejich předměstích. Ztratili své kořeny, přesto však pociťují potřebu určité příslušnosti. A právě nezisková práce pro tyto organizace poskytuje lidem pocit příslušnosti k nějakému společenství lidí. Právě proto, že je dobrovolníkům odepřena radost z finanční odměny, těší je o to více vědomí, že mohou být něčím užiteční [1].

Většina lidí v ČR však zatím tuto potřebu nemá či mají ještě v paměti minulých 40 let, kdy se účastnili povinně dobrovolných „akcí Z“ apod. Malé skupiny dobrovolníků, bez nároku na odměnu, se však už i v našich podmínkách objevují. Většinou se jedná o různá umělecká sdružení občanů jako jsou např. pěvecké sbory a ochránci přírody. Zvláště pěvecké sbory jsou v naší republice prodělečnými organizacemi. Pokud pořádají koncerty, většinou náklady ve formě pronájmu sálu, kostela či divadla, tisk plakátů a pozvánek značně převyšují příjmy. Členové nejenom, že věnují těmto akcím svůj volný čas, ale ještě platí různé poplatky a příspěvky. Bohužel v rámci kultury - ochrany kulturních památek jsem se na území ČR s podobně zaměřenými organizacemi nesetkala.

ČR má v tomto směru velmi ztíženou situaci. Nejenom, že zde chybí dlouhodobá tradice charitativních organizací, ale především se jedná o nedůvěřivost českého člověka vůči podobným akcím. Tato nedůvěra se rok od roku zvyšuje s přibývajícími podvody s hlavičkou pomoci postiženým občanům, defraudacemi v dobrovolných nadacích apod.

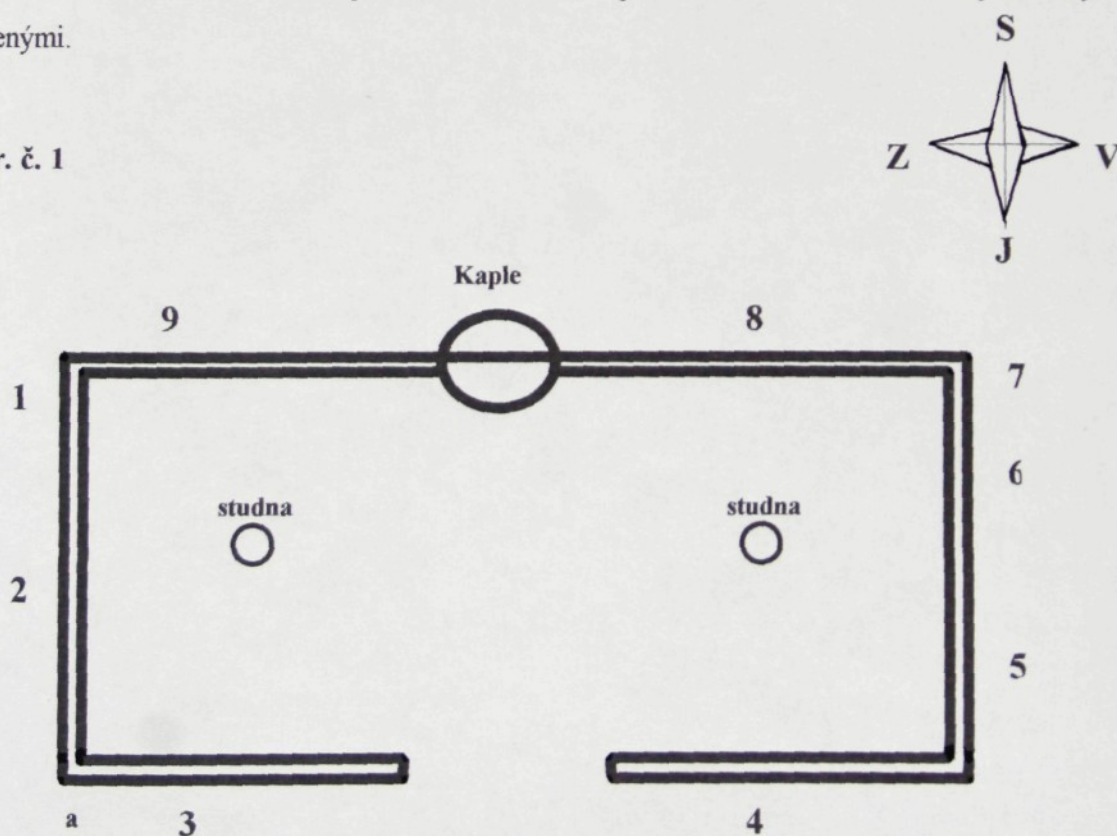
D. Rozvoj vedlejších hospodářských činností

V současnosti má zámek Kuks malé množství vedlejších hospodářských činností, které se omezily pouze na dlouhodobý pronájem prostor a koupě zboží za účelem jeho

dalšího prodeje a prodej. V rámci této KP je však možné rozvíjet i další podnikatelské aktivity, jež by dokonce mohly podpořit také současné hospodářské činnosti a především návštěvnost zámku. Jedná se například o ubytovací a restaurační služby v rámci areálu, pořádání tematických zájezdů, občerstvení, provozování řemeslných obchůdků a pořádání kulturně společenských akcí jako jsou velikonoční a vánoční trhy, koncerty, šermířská přestavení apod.

Bohužel pro SZ většina těchto činností je přímo závislá na stavu interiéru objektu. Obrázek č. 1 zjednodušeně vyjadřuje současné využití objektu a jeho stav (přesné údaje jsou obsaženy v příloze č. 4). Volné a vhodně upravené prostory k výše uvedeným činnostem však nyní k dispozici nejsou. Nejpříjemnější do budoucna by byly místnosti v jihozápadním a západním křídle zámku. Od začátku roku 1999 probíhá rekonstrukce západního křídla, avšak projekty této rekonstrukce nejsou zaměřeny na tento typ využití. Hlavním důvodem je nedostatek finančních prostředků, který připustil pouze úpravu stropů, krovů a podlah. Pro ubytovací a hostinskou činnost jsou však kladeny značné požadavky kontrolních státních organizací. Celá budova JZ křídla zámku prozatím rekonstruována není a ani v nejbližších letech se nepočítá s dotacemi PUP na tyto účely mířenými.

Obr. č. 1

1 SZ křídlo zámku je od sedmdesátých let „dočasně“ pronajato Ministerstvu vnitra, které zde umístilo svůj archiv.

2 Prostory západního křídla do minulého roku sloužily správě zámku. V přízemí se nacházely místnosti pro provoz, kanceláře, šatna, pokoje pro brigádníky, dílna, šatna a sprcha. Horní patro bylo využíváno minimálně, a to jako služební byt a jako další provozní pokoje a dílny. Ostatní prostory byly v dezolátním stavu a nebylo možno je používat. Nyní v celém křídle, kromě jedné kanceláře a dvou místností se sociálním zařízením, probíhá rekonstrukce.

3 Třetí část objektu slouží jako hospodářské budova, v které je ještě umístěna kotelna. Využívána je taktéž minimálně, neboť je v dezolátním stavu. V suterénu jsou umístěny dílny, nebo spíše kůlny s náradím zaměstnanců zámku. Částečně zde probíhá též rekonstrukce (část a), avšak pouze v zadní části objektu, který byl v havarijním stavu.

4 Budova číslo čtyři je známa jako lapidárium. Je zde možno nalézt originály Braunových soch, jejichž kopie lze shlédnout před zámkem. Jedná se o sochy Ctností a Neřestí spolu s Andělem blažené smrti a Andělem smrti. Tato budova nemá žádná patra a do budoucích let, kromě malé obnovy střechy, se nepočítá s její úpravou. Je to prakticky jediná budova objektu v přijatelném stavu.

5 V JV křídle objektu se nacházejí depozitáře Kuksu a inspekční pokoje pro sezónní dělníky a brigádníky. Depozitář v sobě zahrnuje též ještě nedokončenou expozici lékáren, která má být v průběhu maximálně pěti let zpřístupněna veřejnosti. Většina exponátů je ve vlastnictví Mgr. Ruska, jenž pracuje na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové a již několik desítek let na Kuksu shromažďuje tuto sbírku. Po dokončení muzea lékáren a přemístění všech exponátů do SV budovy, která je k tomuto účelu již upravována se teprve může uvažovat o dalším využití objektu. Suterén, kde je především umístěna expozice je v poměrně dobrém stavu a není nutná velká obnova. Úpravy samozřejmě závisí na účelu využití v budoucích letech. V těchto prostorách by byly pravděpodobně nejvhodnější obchůdky se řemeslnou výrobou, občerstvení, prodej suvenýrů a další služby. Vrchní patra by opět mohla sloužit jako ubytovna či hostel pro turisty.

6 V tomto křídle lze nalézt kanceláře farmaceutického muzea. Z části jsou prostory prázdné neboť se očekávají vnitřní úpravy a zčásti slouží jako sklad a archiv Farmaceutické fakulty v Hradci Králové. Vrchní patra jsou prozatím nevyužitá. Hlavním důvodem je skutečnost, že před krátkým časem zde proběhla rekonstrukce krovů jako v části 8 a střechy. Přístup do těchto prostor je dosti omezen, protože jediná reálná přístupová cesta je po schodišti, které je v dezolátním stavu. Toto křídlo je však celé pronajato a nevyužití prostor není záležitostí zámku, ale nájemce.

7 Celá budova označená číslem 6 bude sloužit jako muzeum lékáren. V současnosti ve všech patrech i suterénu probíhá velká obnova, která potrvá minimálně ještě do roku 2000. Finanční prostředky pocházejí z rozpočtu PUP. Financování restaurování farmaceutické expozice se dělí mezi PUP, vlastníka sbírky a farmaceutickou fakultu.

8 V současnosti jsou v této části využívány pouze sklepní prostory. Pro účely galerie (nejdříve však byly ze sedmdesátých let zde naplánovány a upraveny prostory k využití farmaceutické fakulty) se provedla obnova sedmi místností, kde se návštěvníci mohou setkat s prodejními výstavami skla, obrazů, plastik apod. Tyto místnosti jsou sice upraveny již v devadesátých letech, ale do budoucna se neočekává, že galerie za stávajících podmínek bude možná zachovat. Důvod je stejný jako ten, proč fakulta prostory odmítla k využívání. Jedná se o nadměrnou vlhkost, která vystavovaným dílům nesvědčí a dokonce se již po krátké době projevuje destruktivní účinek. Jak již bylo naznačeno v 6 bodu, ostatní místnosti nejsou využívány. Důvodem je právě dokončená rekonstrukce střechy a krovů, ale také neexistence přístupové cesty pro případné nájemce či pro provozování podnikatelského záměru.

9 V přízemí se nachází expozice barokní lékárny spolu s expozicí zámku. V prvním a druhém patře probíhá stavba. Místnosti, které se právě přestavují, by mohly dle správce zámku sloužit jako divadelní prostory a také jako ateliér.

Kaple. Kaple byla dlouho znepřístupněna veřejnosti, a to především pro narušenou statiku k níž došlo při nevhodných stavebních zásazích a díky laxnímu přístupu některých kompetentních osob. Nyní se uvažuje o

častějším využívání, neboť je vhodná pro různé druhy koncertů. V minulosti se zde pořádaly kvalitní varhanní koncerty a na tuto tradici by nyní po opravě varhan, k níž došlo v roce 1997 současné osazenstvo zámku mělo zájem navázat.

At' už však hovoříme o jakémkoliv využití objektu pro podnikatelský záměr, vždy narazíme na „nepřekonatelnou“ překážku nedostatku financí na úpravu prostor objektu, aby tyto aktivity mohly v budoucnu přinášet další příjmy. Pokud však není reálné, aby tyto investice byly provedeny ze státního rozpočtu, je nutné se zamyslet, zda by nebylo vhodné umožnit tyto podnikatelské aktivity soukromým osobám, které by za určitých podmínek nejdříve prostory upravili k těmto účelům a teprve poté začali činnost provozovat. V tom případě by jim však PUP musel vyjít vstříc. Realita je však jiná (viz. nacházející kapitola).

Tematické zájezdy

Zaměstnanci zámku Kuks se neustále snaží nalézt tzv. „trhlinu na trhu“, která by zajistila další příjmy. Během posledních deseti let vyprodukovali velké množství nabídek at' už pro cestovní kanceláře, školy, vzdělávací centra a mezinárodní organizace. Většina z nich se bohužel setkala s neúspěchem, či spíše s nedostatkem poptávky. Tematické zájezdy zaměřené na historii panství Choustníkova Hradiště, zámku Kuks a sochařství v období baroka nejsou novou myšlenkou. Již v roce 1991 byl učiněn pokus o tento druh služby. Poptávka však byla i přes přijatelné ceny minimální. Cestovní kanceláře by o tento druh služeb měli zájem, avšak za podmínky ubytování návštěvníků v rámci objektu či v její blízkosti. Ačkoliv zámek může nabídnout zprostředkovaně ubytování v zámecké konírně (dnes vinárna s několika pokoji), tyto prostory nejsou dostačující pro tento druh poptávky. Skupiny o 40 lidech, což je jeden autobus, je zde nereálné ubytovat nehledě na to, že se jedná spíše o ubytovnu než hotel. Pokoje, které se zde pronajímají mají společné sprchy a sociální zařízení. Přestavba pokojů do vyšší kvalitativní úrovně nebyla památkáři povolena pro nehodné a narušující zásahy do historického objektu. Tyto problémy se dají očekávat však také při úpravě dalších budov objektu pro účely ubytování.

Agroturistka

Agroturistika je moderní a v zahraničí velmi oblíbený vedlejší zdroj financování v primárním - zemědělském sektoru. Je však stále více využíván i v terciálním sektoru (a to u hotelnictví či pamětihodností). Tento způsob v uplynulých letech začal pronikat i do

podnikání v ČR, kde se stal vítaným zdrojem příjmů zejména u restituentů zemědělských usedlostí v horských či podhorských oblastech. Agroturistika však, ve své podstatě, může být využita i k částečnému financování provozu takové památky, jakou je zámek Kuks, a to samozřejmě při respektování všech principů zachování hodnoty tohoto historického skvostu.

Hitem 90. let v ČR byla zvláště v zemědělském sektoru agroturistika. Mnoho středních zemědělských škol dokonce otevřelo celé obory zabývající se tímto druhem podnikání. Ve své podstatě není agroturistika nic jiného než ubytování v pronajatém bytě či domě na vesnici s možností přítomnosti vlastních domácích zvířat jako jsou psi a kočky, avšak daleko častější je spojení ubytování s farmami, kde je chován skot či pro možnosti vyjížděk (zdravotně zaměřených na rehabilitace nebo rekreaci) koně. Agroturistika je většinou využívána lidmi, kteří touží na nějaký čas vynechat městský ruch a přiblížit se přírodě v klidném prostředí s přímým kontaktem s živými „němými“ tvory.

Pro tento účel je nezbytné přestavět dnešní ubytovnu alespoň na čtyři třílůžkové pokoje standardního typu. Dále je nutné nalézt ustájovací místa pro šest koní. Celá tato operace skýtá, vzhledem k okolním možnostem, získání poměrně stabilní klientely. Náklady spojené s touto úpravou mají poměrně rychlou návratnost (optimum 4-6 let).

Dle mého názoru je nejvhodnější získat pro projekt privátního investora, který je pro tento styl podnikání flexibilnější než státní instituce a stabilní příjem z pronájmu je pro zámek jistým přísunem financí s minimem provozních starostí.

E. Pronájem nevyužitých prostor

Pronájem dalších nevyužitých prostor nejenom zámku Kuks se jeví jako nejschůdnější cesta přísunu dalších finančních prostředků. Takovéto prostory však v současnosti volné nejsou. Po bližším ohledání však lze zjistit, že 70% interiéru náležící pod správu zámku je nevyužito. Aby však mohli být pronajaty, je nezbytné investovat

nemalé finanční prostředky na uvedení těchto prostor do vhodného stavu. Výše prostředků záleží na tom, na jaké účely bychom tyto místnosti používali. Nejmenší finanční injekci vyžaduje záměr vytvořit zde skladovací prostory. Potencionální zájemci jsou však odrazeni nejenom skutečností vynaložit určité prostředky na úpravu tohoto interiéru. Ve vesnici Kuks se nenachází žádný podnik či firma, která by mohla využít možnosti skladování svých produktů v areálu zámku. Nejbližší větší města jsou vzdáleny minimálně 20 kilometrů od Kuksu. Patří mezi ně např. Jaroměř, Dvůr Králové, Hradec Králové, Hořice v Podkrkonoší apod. Už tato vzdálenost mnohé firmy odrazuje. Dalšími nevýhodami je pak nutná spolupráce s PUP pokud by zainteresovaná organizace měla zájem provádět v rámci památky jakékoliv stavební úpravy, dále pak také nosnost mostu přes řeku Labe (1,5 t), což zamezuje jakémukoliv přístupu kamionové dopravy. K zámku sice vede ještě další cesta přicházející z jihu, avšak tato varianta jiné přístupové cesty by však pro firmy znamenala zajištění necelých 10 km.

Pronájem však v sobě nezahrnuje pouze eventualitu skladovacích prostor. Dané budovy by mohli být využity také jako ubytovny či hotel. V tomto případě by však potencionální zájemce musel vynaložit značné finanční prostředky (řádově několik milionů) na rekonstrukci jak interiéru, tak i exteriéru. PUP na tuto obnovu totiž nikdy nebude mít dostatek vlastních zdrojů. Ačkoliv se takový zájemci vyskytli, projekt nebyl překvapivě dokončen, a to především z důvodu nezájmu památkového ústavu. V okamžiku, kdy daná firma akceptovala i podmínku provedení rekonstrukce JZ křídla zámku (viz fotodokumentace v příloze č. 6) dle požadavků památkových institucí, PUP několikrát změnil cenu pronájmu, která v poslední fázi jednání dosahovala sumy 750 000,- Kč ročně. Za takových podmínek a stylu jednání firma odstoupila od svého podnikatelského záměru. Poslední verze smlouvy je uvedena v příloze č.7.

F. Přímé zapojení jiných NO do provozu a rekonstrukce zámku Kuks

Pomoc, kterou různé mezinárodní organizace poskytují je důležitá, avšak z časového hlediska nepřináší výsledky, které by byly pro daný okamžik žádané. Pomoc,

kterou mohou NO kulturním památkám poskytnout je několikerého druhu:

- a) zařazení do mezinárodních programů
- b) organizace levné pracovní síly na obnově (mládežnické organizace)
- c) obnova s minimálními náklady při provádění výukového programu (konkrétně se jedná o umělecky zaměřené školy - Betlém)

Význam zařazení některé KP do mezinárodních programů tkví většinou pouze v informativní rovině. Tyto organizace upozorňují na památky historického významu, které po této interpelaci snadněji získávají finanční prostředky a svou obnovu. Bohužel však tyto prostředky přicházejí s poměrně dlouhým (až několikaletým) zpožděním.

H. Použití na investiční záměr úvěr a leasing

Dlouhodobé a krátkodobé financování investičních záměrů či provozních výdajů je sice u neziskových organizací typu památkových ústavů (nebo přímo SHZ) možný, ale v současnosti se prakticky nepoužívá. Důvodem není nezáměr bankovních institucí o tyto klienty, ale skoro neřešitelná se jeví především forma ručení u těchto organizací. Ručení majetkem jako jsou budovy a pozemky nepřichází v úvahu, neboť se jedná o státem chráněné památky a též ve vlastnictví státu. Nikoliv tedy organizace, která by mohla se svým majetkem disponovat dle vlastních uvážení a cílů. Kromě tohoto faktu je dnes již skoro nemožné získat úvěr na pozemky, lesy a rozsáhlé stavební komplexy bez velmi pro banku zajímavého podnikatelského plánu. Dlouhodobé úvěry, o které by především měly KP zájem, by většinou sloužily k rekonstrukcím budov, na které nebylo myšleno při tvorbě rozpočtu pro dané kulturní památky a nikoliv k podnikatelským účelům. I přesto však nemají tyto organizace zavřené dveře. Pokud by však konkrétně zámek Kuks nemohl ručit nemovitým majetkem a pozemky, vyvstává zde otázka : jaká forma ručení by byla pohledu finančních institucí akceptovatelná ? Jediná forma, která by teoreticky přicházela v úvahu, ať už se jedná o dlouhodobé investiční, kontokorentní či překlenovací úvěry, je tzv. **postoupení pohledávek (dotací) příštího období, státní záruky a dluhopisy.**

Ačkoliv je tento druh financování teoreticky možný, nepodařilo se mi nalézt žádnou kulturní památku, která by ho v posledních deseti letech použila. Zámek Kuks má těžší pozici než některé jiné KP, a to v tom, že není právnickou osobou a tudíž všechny finanční rozhodnutí tohoto charakteru jsou učiněny v PUP. Nadřízeným orgánem (viz příloha č. 2), který PUP dotace přerozděluje je přímo Ministerstvo kultury. Pokud by tedy zámek Kuks žádal o úvěr, musela by být sestavena Smlouva o přistoupení k závazku, kterou by musel přímo odsouhlasit a podepsat odpovědný úsek Ministerstva kultury. Reálnost tohoto projektu je mizivá, a to už jen z toho důvodu, že tato možnost se velmi podobá „financování státního rozpočtu úvěrem od privátních finančních institucí“, což nejenom z politického hlediska nepřichází v úvahu (alespoň ne pro kulturní památky).

Pokud by KP spadaly pod obce, města či regiony s vlastními rozhodovacími pravomocemi ohledně dotací, kulturní památky by se nacházely v příznivější pozici. V tomto případě by danou Smlouvu o přistoupení k závazku musel odsouhlasit pověřený orgán těchto státních úvarů a pokud by se jednalo o významnou KP, která by do města či obce přivedla turisty (a tzn. jejich finance) a též investory, měl by tento projekt reálnou šanci na úspěch.

Dnes se však většina KP nachází pod památkovými ústavy či pokud se jedná o památku mimořádného významu, tak náleží přímo pod ministerstvo. Nová koncepce financování v rámci regionů je naznačena v kapitole „I.“

I. Změna finančního plánování kulturních památek v rámci regionů

Dle slov p. Kurvarta, pracovníka MK, by mělo ministerstvo v prvním čtvrtletí roku 2000 předložit návrh na financování KP jako celku. Tento slib byl také zčásti vyplněn. Již několik týdnů je možné si v médiích pročíst nový návrh zákona o státní památkové péči, který řeší nové uspořádání státu v rámci „staronových“ krajských celků. Skutečností je fakt, že na tyto změny památkáři čekají již od poloviny devadesátých let. Bohužel však očekávali poněkud jiné konkrétnější změny, a to především ve formě financování daných

neziskových organizací, kulturních památek. Původní a žádané řešení problematiky KP mělo být uskutečněno v přesunutí pravomocí, finančních zdrojů a odpovědnosti z památkových ústavů či jiných jemu nadřízených orgánů na jednotlivé menší regiony, města, obce, pod které geograficky KP přímo náleží. Tento návrh zákona se však bohužel touto otázkou zabývá pouze okrajově. Nejbližší týdny by však měly přinést další informace a možná i posuny v jednání či nová řešení.

8. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zařadit objekt Kuks do právního systému ČR a provést analýzu financování Památkového ústavu v Pardubicích a zámku Kuks. Dále jsem se v této práci snažila poukázat na nedostatky a problémy financování KP a navrhnout možná řešení na zlepšení stávajícího stavu. Pro zjednodušení celkové problematiky a též pro nedostatek interních materiálů organizace jsem se zabývala obdobím od roku 1993. Z tohoto důvodu výsledky získané statistickými metodami není možné zobecňovat. Pro tyto účely by bylo nutné disponovat s účetními dokumenty vztahujícími se nikoliv k sedmi letům, ale k několika desítkám let, přičemž podmínky financování by během těchto let musely být stejné.

I přes tuto skutečnost však někteří ukazatelé, které jsem vyjádřila jak početně tak i grafiky, by měli být pro kompetentní osoby alarmující. Negativně se vyvíjí například ukazatelé soběstačnosti, návštěvnosti, provozních nákladů apod.

Ačkoliv jsem se v této práci podrobněji zabývala zdrojem financování KP, ale i obecně NO a snažila jsem se navrhnout možná řešení aktuálních problémů, domnívám se, že ještě několik desítek let bude státní rozpočet základním zdrojem finančních prostředků KP. A to zvláště pokud nedojde k změně řízení státních organizací a také změně legislativy.

Všeobecně lze říci, že se v České republice zásadním způsobem nevyužívá moderních cest financování této sféry, a to především mimorozpočtového, popřípadě metod samofinancování. Uplatňuje se zde staré poznání, že nelze prosazovat tyto - ve světě

prokazatelně úspěšné metody (např. agroturistika) v ovzduší starých úřednických přístupů. Je možné konstatovat, že pokud se nezmění přístup vedení resortu, které nezná systémový návod k mimorozpočtovému financování památek, či dalších NO a nezavládne zde „podnikatelský duch“, který neohroží prapůvodní smysl existence těchto organizací, lze reálně pochybovat o dohlednosti období jejich kvalitativní stabilizace. Nelze však ani zcela vyloučit proces restituční či privatizační, zvláště jestliže na druhé misce vah je možné spatřit ohrožení existence těchto památek. V tomto pojetí lze připomenout případ zámku Blatná, kde se tento přístup uplatnil ku prospěchu jak památky, tak i města.

Vzhledem ke skutečnosti, že naše historie je patrna z mnoha desítek či stovek pamětihodností roztroušených po celé republice, je závazek celého národa k těmto pozůstatkům historie natolik značný, že by mu měla býti věnována daleko větší pozornost, než tomu tak bylo v minulých letech. A to včetně pozornosti politické a legislativní. K tomuto má svým malým dílem přispět i tato práce. Doufám, že se tak alespoň částečně stane.

SEZNAM LITERATURY

- [1] Drucker, P. F.: Řízení neziskových organizací, 1. vydání, Praha 1994
- [2] Kyzlink, V., Jurčeka, M., Peková, J.: Finanční hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, 1. vydání, Praha 1986
- [3] Netková, J.: Hospitál Kuks, 1. vydání, Pardubice 1974
- [4] Neumann, J., Prošek, J.: Matyáš Braun- Kuks, 1. vydání, Praha 1959
- [5] Herout, J.: Století kolem nás, 1. vydání, Praha 1970
- [6] Horyna, M.: Státní zámek Kuks, 1. vydání, Praha 1972
- [7] Drucker, P. F.: Postkapitalistická společnost, 1. vydání, Praha 1991

Zákony :

- [8] Zákon č. 576/ 1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR
- [9] Zákon č. 248/ 1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů
- [10] Zákon č. 205/ 1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací
- [11] Zákon 563/1991 Sb., o účetnictví
- [12] Zákon č. 47/1992 Sb., Občanský zákoník
- [13] Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník
- [14] Zákon č. 586/1991 Sb.
- [15] Zákon č. 172/1991 Sb.
- [16] Zákon č. 367/1990 Sb.

Firemní literatura :

- [17] Památkový ústav v Pardubicích : Zprávy o finančním hospodaření příspěvkové organizace řízené MK ČR, 1993 - 1997
- [18] Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Pardubicích
Projektový úkol na rekonstrukci hospitálu Kuks, 1973

Ostatní doplňková literatura

- [19] Žižka, M.: Diplomová práce, 1. vydání, Liberec 1997

SEZNAM PŘÍLOH

1.	Zámek Kuks	rozsah - 10 stránek
2.	Zařazení objektu do organizační struktury
Ministerstva kultury ČR	rozsah - 14 stránek
3.	Podrobnější charakteristika rozpočtových
a příspěvkových organizací	rozsah - 9 stránek
4.	Současné využití objektu	rozsah - 9 stránek
5.	Katastr nemovitostí zámku Kuks	rozsah - 2 stránky
6.	Fotodokumentace	rozsah - 4 stránky
7.	Smlouva o pronájmu nebytových prostor	rozsah - 8 stránek

Příloha č. 1 : ZÁMEK KUKS

Obsah :

1. Charakteristika objektu zámku Kuks
2. Výstavba Kuksu
3. František Antonín Špork, zakladatel zámku

1. Charakteristika objektu zámku Kuks

Jelikož jsem si zvolila konkrétní téma, je vhodné nejdříve charakterizovat objekt, který je předmětem této diplomové práce. A aby při provozu a rekonstrukci nebyl narušen celkový ráz objektu, i to co vyjadřuje, musíme nejdříve znát historické skutečnosti a souvislosti, které předcházely vzniku zámku a provázely jej v průběhu stavby.

Pod pojmem Kuks si dnes většina lidí představí budovu bývalého špitálu neboli hospitálu s kostelem a řadou Braunových soch. Původně však na tomto místě stál rozsáhlý komplex budov, jimž dominoval zámek s lázněmi. Na protějším břehu řeky Labe byl pak postaven špitál s kostelem, před nímž v největším rozkvětu lázní byla vybudována dostihová dráha s mnoha sochami (trpaslíky). Málokdo také ví, že ke Kuksu je přiřazena ještě jedna známá památka, a to Braunův Betlém *.

Komplex zámku Kuks lze rozdělit na dva zcela odlišné funkční celky, které od sebe skoro přirozeně odděluje řeka Labe :

- 1) levý břeh Labe - světský celek se všemi dobovými vymoženostmi
- 2) pravý břeh - určen sféře duchovní a náboženské

Kuks se stal výjimečným především díky své neobvyklé architektuře a plastikám. Nemalou zásluhu na proslulosti má i hospitál s dochovanou lékárnou, jako doklad sociální a zdravotní péče v 18. století. Tato jedinečná lékárna byla založena r. 1696, ale začala fungovat až s příchodem prvního lékárníka, kterým byl roku 1743 Theodosius Huder. Poslední lékárník odešel z Kuksu v roce 1938.

* K Betlému patří taková díla jako reliéf Narození Páně, reliéf Přijezd Tří králů, reliéf Vidění sv. Huberta, torzo u kašny Kristus a Samaritánka, socha Máří Magdalény, Onufrius, Garinus, sv. Jeroným (v současnosti se nalézá v zahradě zámku), Jan Křtitel.

V současnosti se na Kuksu mimo dominující lékárny z 18. století nachází ještě sbírka několika dalších historických lékáren, kterou vlastní Mgr. Rusek, a která je neustále obohacována. Tato sbírka, i když je soukromého charakteru, je dána k dispozici návštěvníkům hospitalu, kteří si mohou zařízení lékáren prohlédnout, ale obdrží i odborný výklad o nekonvenčních praktikách léčení, pověrách a o účinnosti mnohých medicínských přípravků, z nichž některé jsou ještě v lékárnách k dispozici.

Výzdoba a vybavení zámku Kuks je na rozdíl od jiných východočeských zámků poměrně chudá. Příčinou toho bylo hned několik katastrof, které tento přepychový komplex postihly jen několik málo let po jeho relativním dokončení.

První katastrofou byla povodeň v roce 1740, při níž byla zničena většina prvotních soch od nepříliš známého umělce Holanďana Bartoloměje Zwengse. Dodnes se dochovalo pouze několik málo jeho děl, a ty se nacházejí povětšinou na zámecké zahradě. Jsou známy jako sochy svobodných umění. Dále bylo při povodni zničeno několik soch z dílny Matyáše Brauna, luxusní parky podle stylu francouzských zahrad, závodíště apod.

Na Kukském hospitalu působili skoro od prvopočátku příslušníci řádu Milosrdných bratří (neboli bratří Jana z Boha), kteří přišli na Kuks v roce 1743 spolu s prvním lékárníkem. Tato řehole vedla špitál až do minulého století, kdy pro stále narůstající dluhy byla uvalena kuratela a posléze byla celá nadace převedena do světských rukou a zrušena. Bývalý hospital se pak stal opět panským sídlem, kterým zůstal až do konce 2. světové války.

Hned u řeky se rozkládalo již zmíněné závodíště, neboli také rejdiště, které sloužilo k mnoha hrám. Uprostřed něj stály dva obelisky na nichž se otáčely sochy Spravedlnosti a Pravdy. Celý břeh Labe byl upraven ve stylu francouzských parků podle vzoru římských zahrad, které byly v době baroka velmi oblíbené. Na závodíšti se ještě nacházel holubník, jako cíl promenádových procházek. Dále zde byl vybudován kulečník, bludiště, letohrádek, divadlo, hostinec, domy pro hosty, hodinová věž,

hřbitov s kaplí (v rámci hospitálu), prádelna, filozofický dům, kapličky, fontány a tzv. poustevny. Nejenom lázeňští hosté měli o zábavu postaráno.

Pro hosty, ale především pro Šporka osobně byl vybudován tzv. Braunův Betlém nacházející se v Novém lese, jež je od komplexu zámku vzdálen přibližně 3 kilometry. Musíme však vzít v úvahu fakt, že ani Špork, ani jeho hosté do těchto míst nepřicházeli pěšky ve svých těžkých a náročných róbách. Toto místo se stalo cílem krátkých jezdeckých vyjížděk a právě Špork sem jezdil si odpočinout od všech světských starostí.

Pravděpodobně nejznámější díla, na která se přijíždějí dívat návštěvníci z celé Evropy, pocházejí z dílny Matyáše Brauna. Jedná se hned o několik výjimečných děl jako např. o sochu Velkého křesťanského bojovníka, o kolekci soch Blahoslavenství *, sochy Náboženství **, soch Ctností *** a Neřestí **** (obrazová dokumentace). Tato sbírka barokních soch je ve světě ojedinělá. Z Braunovy dílny také pocházeli trpaslíci, kteří původně lemovali závodíště u břehu Labe. Po povodni však byly nalezeny pouze části soch, a to na různých místech panství. Některé z nich byly zrestaurovány a umístěny v areálu zahrady a na nádvoří. Další významné dílo, se kterým se návštěvník může setkat v areálu zámku, je socha Polyféma. Původně tato socha stála na druhém břehu Labe, tzn. na místě původních lázní (nikoliv současného zámku). Proudem padající voda měla vyluzovat v Polyfémových pištálkách různé tóny. Ve svém největším rozkvětu lázní těmito pištálkami protékalo dokonce i víno, což samozřejmě evropskou smetanou fascinovalo. Schodiště, které vedlo k lázeňským budovám a soše Polyféma, bylo ještě doplněno vodními kaskádami po obou stranách.

Kdybychom chtěli lázně Kuks přirovnat k některým lázním té doby, byly by to jistě Karlovy Vary. Dokonce těmito lázním úspěšně konkurovaly. Nebýt smrti Františka Antonína Šporka v roce 1738 a povodně v roce 1740, která připravila Kuks o „léčivý“ pramen, mohly být východní Čechy bohatší o jednu lázně světového významu.

* Tento soubor obsahuje sochy, které se jmenují dle stavu mysli, který představují. Jedná se sochy: Lkající, Mírumilovní, Chudí duchem, Lačnicíci po spravedlnosti, Trpící pro spravedlnost, Tiši a Čistého srdce.

Obr. č.1 : Soubor Ctností začínající sochou Víry

** Socha Náboženství jasně vystihuje dvě strany barokního umění. Na jedné straně radost ze života, jež je vyjádřena vavřínem a marnost života, která je přisouzena postavě kostlivce a symbolu okovů a křížem.

*** Pro baroko je typické použití symbolů. Nejmarkantněji je tento styl vidět na sochách Ctností a Neřestí. Jedná se o sochy žen, které mají zpodobňovat určitou vlastnost člověka.

Řada soch vyjadřujících ctnosti začíná sochou zvanou Anděl blažené smrti a pokračuje Vírou (symbol : žena objímající kříž), Nadějí (symbol: kotva), Láskou (symbol: matka s dítětem), Trpělivostí (symbol : beránek), Moudrostí (symbol : had, zrcadlo), Sílou (symbol : vojenský kostým, sloup), Cudností (symbol : holubice), Pílí (symbol : včelí úl), Štědrostí (symbol : roh hojnosti), Upřímností (symbol : hrdličky, srdce v rukou), Spravedlností (symbol : meč a váhy).

**** Sochy Neřestí otevírá Anděl žalostné smrti. Pokračují sochy : Pýcha (symbol : páv), Lakomství (symbol : truhla, žába), Závist (symbol : had, prokousnutý jazyk), Smilstvo (symbol : opice, nahota), Obžerství (symbol : vepř), Hněv (symbol : zbroj, medvěd), Lenost (symbol: osel), Zoufalství (symbol : provazy, dýka v srdci), Lehkomyšlnost (symbol : pohyb), Pomluva (symbol : povystrčený jazyk, plameny), Lstivost (symbol : maska, ryba), Podvod (symbol : falešné váhy). Poslední plastika Podvod už nepochází z dílny Matyáše Brauna, ale byla vytvořena B. Seelingem.

Obr.č.2 : Velký křesťanský bojovník

Obr.č.4 : Anděl žalostné smrti

Obr.č.3 : Socha náboženství

Obr.č.5 : Anděl blažené smrti

Obr. č. 6 : Soubor Neřestí začínající sochou Pýchy

2. Výstavba Kuksu

Celý barokní soubor Kuksu nechal vystavit hrabě František Antonín Špork, a to během 30 - 40 let 18. století. Komplex, který byl ve své době světově známou dominantou východních Čech dostával svou podobu pozvolna a vycházel z rozporuplné osobnosti právě Františka Antonína Šporka.

První návrhy založení lázní se datují na konec 17. století, a to na základě existence léčivého pramene, který vyvěral v místě, pod nímž se dnes nachází škola. O jeho léčivé síle se tradovalo mnoho příběhů, které sahaly do dávné minulosti. Roku 1694 byla na toto místo svolána komise předních pražských lékařů, kteří léčivé účinky vody potvrdili. Po těchto výsledcích se Špork s konečnou platností rozhodl postavit na tomto místě lázně.

Rozsáhlý urbanistický celek Kuksu vyrostl ve třech rychle po sobě jdoucích etapách:

- **první etapa** (1696 - 1704), v které vznikly převážně stavby na levém břehu Labe
- **druhá etapa** (1707- 1724) je charakteristická architekturou a vznikem soch na pravém břehu
- **třetí etapa** (po roce 1726) se přímo nedotýkala zámku Kuks. Těžiště umělecké aktivity bylo přeneseno do prostoru Nového lesa nad Žírčem (dnes známo pod názvem Braunův Betlém).

Přesnou architektonickou podobu lázním sice vtiskl Alliprandi, avšak Špork byl ideovým iniciátorem této stavby a během její výstavby dokonce několikrát své dílo změnil. Kuks se tedy stal „architektonickým deníkem“ myšlenkového vývoje samotného Šporka.

V tomto neobyčejně rozsáhlém podniku se projevuje, jak už bylo výše uvedeno, především základní rys Šporkovy osobnosti, a to právě v tom, jak se celý svůj životem snažil překonat pozůstatky svého nižšího třídního původu. I z tohoto důvodu je vhodné se seznámit jak s historií jeho rodu, tak především s ním samým.

3. František Antonín Špork, zakladatel zámku

Hrabě Fr. Ant. Špork byl příslušníkem cizí, u nás zdomácnělé pobělohorské šlechty. Jeho rod pocházel z panství Westerloh ve Vestfálsku, kde Šporkovci náleželi pouze k nižší šlechtě.

Jeho otec Jan (původně malý vestfálský zeman) se jako příslušník bavorské armády zúčastnil 30leté války. Za zásluhy v boji proti Turkům získal titul Říšského hraběte a zakoupil řadu panství v Čechách : Choustníkovo Hradiště, Lysá nad Labem, Kozojedy, Heřmanův Městec či Hoříněves. Bitvy na Bílé hoře se zúčastnil na protičeské straně, a tak mohl Jan Špork podobně jako celá řada dalších příslušníků cizácké šlechty lacino získat své bohatství.

Vojenská a hospodářská kariéra Jana Šporka byla závratná, avšak v podmínkách pobělohorské reakce nikoliv výjimečná. Během poměrně krátké doby tento šlechtic shromáždil takový majetek, který některé české šlechtické rody vytvářely a rozvíjely po několik staletí. Ve své době byl významnou osobností nejvyšších šlechtických kruhů.

O generaci později se však situace poněkud změnila, což na vlastní kůži pocítil jeho syn. Už v druhé polovině 17. a v první polovině 18. století opět hrály rodové tradice prvořadou úlohu. Šporkovo šlechtictví však tyto tradiční hodnoty nemělo. Proto se tento výjimečný feudál snažil všemi možnými způsoby překrýt nedostatky rodového původu. Mimo jiné k tomu patřilo i to, že si v roce 1691 koupil titul tajného rady a českého místopředsedy a že sám založil řád sv. Huberta, když neměl přístup k řádům vázaným na vysokou urozenost. Kromě toho se snažil postavit své šlechtictví na odlišných principech než stará rodová šlechta. A to v podstatě na principech tzv. osobních zásluh.

František Antonín, zakladatel Kuksu, zdědil po svém otci velikou ctižádost a touhu po nejvyšších hodnotách. Celý jeho život byl v podstatě vyplněn vůlí vyšplhat se na nejvyšší stupně žebříčku feudální společnosti. Jeho snahou bylo dokonce předstihnout nejmocnější feudály. Vystupoval tak okázale, že tím upoutal i pozornost vídeňského dvora. Pořádal nákladné společenské zábavy a honosné obřady pasování rytířů řádu sv. Huberta, jehož byl zakladatelem a velmistrem.

Jeho život byl vlastně předurčen rodem, z kterého pocházel. Už jako malé dítě podnikal náročné cesty po Evropě se svým otcem. Ve třinácti letech odešel do Prahy, kde studoval filosofii, práva a vzdělával se i v dalších oborech. Už ve svých 25 letech dosáhl úřadu hlavního účetního v Čechách a hodnost komořího císaře Leopolda.

Špork jako osobnost vynikal v několika oblastech. Nejenom, že byl velmi zdatný v ekonomice, ale i v politice, kultuře a hudbě. Jeho mimořádná vzdělanost ho vedla k náboženské toleranci, ke stykům se svobodomyšlnou skupinou prince Evžena Savojského a ke stykům s protestantskými kazateli. Špork sám byl přívržencem jansenismu *, směru rozšířenému v 17. a 18. století hlavně ve Francii a papežem danému do klatby. Jansenismus ostře kritizoval jezuity, kteří proti jeho přívržencům podnikali ostré kroky.

Špork patřil k šířitelům jansenistických spisů, které tajně vydával ve své vlastní tiskárně v Lysé nad Labem. Protijezuistická byla i jeho činnost a jeho smýšlení, jak je patrné z toho, že jeho knihovna byla v roce 1729 z popudu jezuitů zabavena a zničena.

I přes několik relativně kladných rysů nelze ovšem Šporka hodnotit jinak než jako typického reprezentanta vládnoucí třídy období feudalismu. Svým životním názorem a svými existenčními zájmy byl bytostně spojen s habsburským absolutismem, kterému vděčil za své postavení a za své bohatství. Na tom nemůže nic změnit ani myšlenka dobové charity vtělená do stavby hospitálu. Byla to charita typicky aristokratická a feudální, ukázková a na odiv stavěná. Prospívající však pouze mizivému procentu poddaných (šlo o směšně nízký počet 100 starců a vysloužilců z tureckých válek). Byla to dobročinnost poskytovaná pro vlastní uspokojení a současně pro reprezentaci.

A. F. Špork do Kuksu vtělil svůj model světa a zřídil si zde panství podle vlastních, i když pro mnohé lidi trochu netypických až morbidních, představ. Avšak pravděpodobně tato netradičnost do dnešních dob na Kuks přitahuje velké množství návštěvníků.

Na Kuks byli Šporkem přivoláni takoví umělci jako : Giovanni Batista Alliprandi (architekt lázní a hospitálu), Matyáš Bernard Braun (jeden z nejlepších sochařů baroka), Petr Brandl (malíř), Josef de Montalegre (rytec), Nicolas de Largilliere (portrétista), Jiří Vilém Neunhertz (freskař), Josef Ignác Kapoun (malíř), Zwengs (sochař), Michael Jindřich Rentz (rytec), apod.

Po Šporkově smrti utichá společenský ruch lázní. Škody způsobené povodní v roce 1740 už také nikdy nebyly bezesbýtku odstraněny. Další pohromu pro Kuks měl pobyt pruských vojsk v roce 1757 a také několikanásobné požáry, které pohltily velkou část dřevěných staveb. V 18. století se hraběcí sídlo definitivně přenáší do hospitálu

* Jansenisté se snažili o soužití katolické a protestanské víry, a tím oslabovali vliv katolíků (především jezuitů) v Čechách.

a lázeňské sídlo se postupně mění v obyčejnou vesnici. Během 18. století tedy mizí zbytek dřevěných budov. Torzo vlastního zámku je strženo až v roce 1901.

Neméně nepodstatnou „pohromou“ pro zámek Kuks bylo i zničení Braunova Betléma. Pro stavbu Josefovské pevnosti v Jaroměři se začal lámat kámen v Novém lese u Betléma. Při této činnosti bylo zničeno mnoho soch a reliéfů. Jelikož z té doby neexistují přesné podklady o obsahu této unikátní sbírky pískovcových děl, můžeme v současnosti pouze odhadovat jejich původní počet. Zřejmě obsahoval několik desítek děl. Dnes se setkáváme pouze s torzem tohoto výjimečného díla, které i přes mnoho aktivit jak mladých nadšenců tak i historiků pomalu „umírá“. Nermalou měrou se o to zasloužili vandalové, znečištěné životní prostředí a vegetace.

Příloha č.2 : Zařazení objektu do organizační struktury Ministerstva kultury ČR

Obsah :

1. Zařazení objektu do organizační struktury Ministerstva kultury ČR
 - 1.1. Ministerstvo kultury ČR
 - 1.2. Odbor památkové péče
 - 1.3. Památková inspekce
 - 1.4. Funkce památkových ústavů
 - 1.5. Odbor ochrany movitého a kulturního dědictví, muzeí a galerií
 - 1.6. Odbor církví
2. Památkový ústav v Pardubicích
3. Státní zámek Kuks

1. Zařazení objektu do organizační struktury

Ministerstva kultury (dále pouze MK)

Ministr kultury přímo řídí :	<i>Sekretariát ministra</i> Samostatné oddělení kontroly Bezpečnostní tajemník
1. náměstek ministra řídí sekcí A	<i>Sekretariát prvního náměstka ministra</i> <u>Odbor památkové péče</u> <u>Památková inspekce</u> <u>Odbor ochrany movitého a kulturního</u> <u>dědictví, muzeí a galerií</u> <u>Odbor církví</u>
náměstek ministra řídí sekcí B	<i>Sekretariát náměstka ministra</i> Odbor hromadných sdělovacích prostředků Samostatné oddělení autorského práva Odbor legislativní a právní Odbor zahraniční
náměstek ministra řídí sekcí C	<i>Sekretariát náměstka ministra</i> Odbor umění Odbor literatury a knihoven Odbor regionální a národnostní kultury
náměstek ministra řídí sekcí D	<i>Sekretariát náměstka ministra</i> Odbor ekonomický Odbor vnitřní správy Samostatné personální oddělení Samostatné majetkoprávní oddělení Samostatné oddělení správy státních fondů Koordinační centrum pro výzkum a vývoj

Aby bylo možné pochopit tok finančních prostředků v rámci dané kulturní památky, je nutné si ji nejdříve zařadit do organizačního schématu Ministerstva kultury, pod které samozřejmě zámek Kuks náleží.

Jelikož je struktura MK velice rozsáhlá a samo ministerstvo není předmětem diplomové práce, budu se zabývat pouze těmi organizačními jednotkami, pod které zámek Kuks přímo spadá a které mohou do financování provozu či rekonstrukce zámku přímo či nepřímo zasahovat.

1.1. Ministerstvo kultury

V čele Ministerstva kultury v současnosti stojí Pavel Dostál (nar. 25.2. 1943).

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církevních a náboženských společností, pro věci tisku včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Dále se zabývá :

- a) prováděním autorského zákona
- b) výrobou a obchodem v oblasti kultury
- c) zpracováváním prognóz, koncepce a návrhů dlouhodobých výhledů rozvoje státní památkové péče
- d) sestavováním jednotného programu komplexní péče o kulturní památky a vytváří pro ni všestranné podmínky
- e) posuzováním dlouhodobých a střednědobých návrhů plánů obnovy kulturních památek
- f) řízením kulturních památek z kulturně výchovného hlediska
- g) řízením vědeckotechnické činnosti v oboru státní památkové péče
- h) zřizováním poradních orgánů
- i) spoluprací s Ministerstvem školství
- j) zabezpečováním mezinárodní spolupráce v oboru státní památkové péče

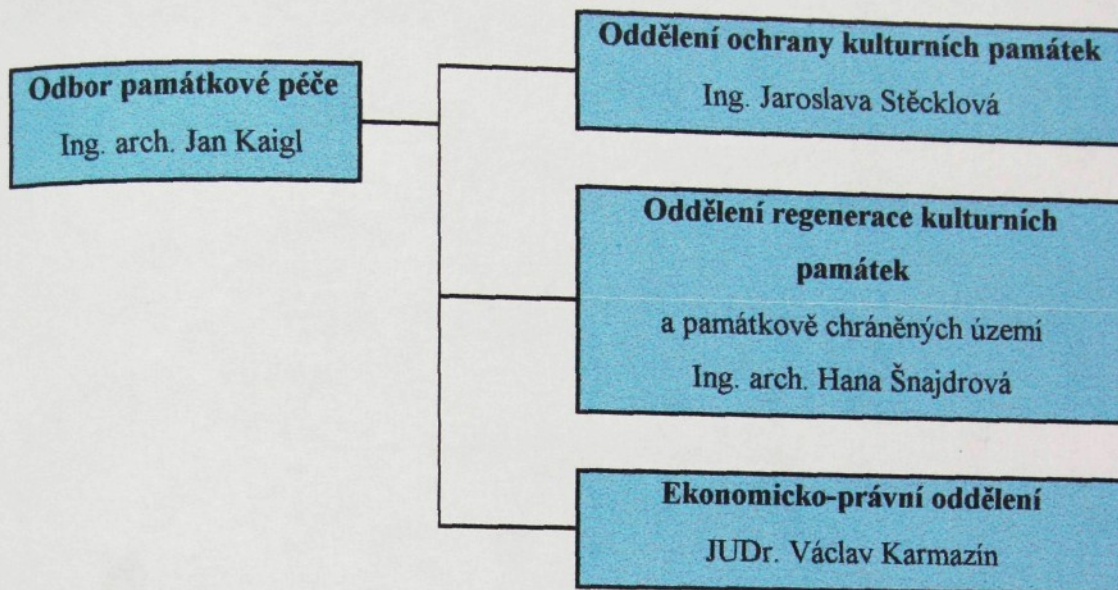
MK vykonává státní památkovou péči, a to společně s městskými a obecními úřady, které jsou mu podřízeny. Stejný vztah k němu mají i organizace, jehož zakladatelem je samo ministerstvo (památkové ústavy, ústavy archeologické památkové péče apod.).

1.2. Odbor památkové péče

Odbor plní úkoly v souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Jeho hlavní funkcí je :

- 1) vyhlašovat kulturní památky
- 2) zpracovávat návrhy na prohlášení památkových zón
- 3) předkládat vládě návrhy na prohlášení národních kulturních památek a památkových rezervací
- 4) vydávat závazná stanoviska k obnově národních kulturních památek
- 5) vydávat povolení k provádění obnovy kulturních památek, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslných prací
- 6) vydávat povolení k provádění archeologických výzkumů
- 7) poskytovat finanční příspěvky na obnovu kulturních památek, zejména v rámci schválených programů
- 8) vydávat souhlas s přemístěním nemovitých kulturních památek do zahraničí
- 9) vydávat rozhodnutí o řádných a mimořádných opravných prostředcích podaných proti rozhodnutím okresních úřadů ve věcech památkové péče
- 10) zajišťovat podporu výzkumu a vývoje v památkové péči
- 11) zřizovat památkové ústavy a další příspěvkové organizace vyvíjející činnost v oblasti památkové péče
- 12) zpracovávat koncepci rozvoje oboru a věcné záměry příslušných podzákonných a zákonných předpisů
- 13) metodicky řídit okresní úřady při výkonu státní správy na úseku památkové péče

Objem agendy odboru za rok 1998 představoval počet téměř 11 000 řešených spisových případů, což představuje sumu 790 mil. Kč ze státního rozpočtu.

V čele odboru stojí ředitel, kterým je pro rok 1999 Ing. arch. Jan Kaigl. Jeho zástupcem je JUDr. Václav Karmazín, jež je také vedoucím ekonomicko-právního oddělení odboru památkové péče. Odbor se člení na tři oddělení a pracuje zde celkem 28 odborných pracovníků.

Odbor má též 16 stálých poradních útvarů :

Vědecká rada pro státní památkovou péči

Stálá komise pro hodnocení kulturních památek (2 sekce)

Komise pro restaurování a konzervaci kulturních památek

Komise pro regeneraci památkově chráněných území (4 sekce)

Předkládací tým pro Program zachrany architektonického dědictví

Komise pro Program zachrany architektonického dědictví

Ústřední komise pro Program regenerace městských památkových rezervací a zón

Pracovní tým pro Program restaurování movitých kulturních památek

Rada pro ochranu kulturní krajiny

Komise pro vzdělávání v památkové péči

Archeologická komise (2 sekce)

Komise pro výzkum a vývoj v oblasti památkové péče (2 sekce)

Komise pro hodnocení výzkumných záměrů a výsledků výzkumné činnosti odborných organizací v oblasti památkové péče

Komise pro podporu občanských sdružení v památkové péči

Zvláštností Odboru památkové péče je skutečnost, že některé organizace jsou jím přímo řízeny. Jedná se především o příspěvkové a rozpočtové organizace, které jsou z velké části odborem také založeny a financovány. Náleží mezi ně např. :

Státní ústav památkové péče Praha

Památkový ústav středních Čech

Památkový ústav v Plzni

Památkový ústav v Českých Budějovicích

Památkový ústav v Pardubicích

Ústav archeologické památkové péče v Brně

Ústav archeologické památkové péče v Mostě

Ústav archeologické památkové péče středních Čech

Památkový ústav v Brně

Památkový ústav v Olomouci

Památkový ústav v Ostravě

Státní hrady Křivoklátska

Státní zámek Sychrov

Státní zámek Bouzov

Památkový ústav v Ústí n/Labem

1.3. Památková inspekce

Památková inspekce je kontrolní orgán Ministerstva kultury v oboru státní památkové péče. Kontrolní činnost inspekce je zaměřena především na dodržování zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči a dále na sledování úrovně výkonu státní správy okresními úřady na úseku památkové péče.

Památková inspekce plní především tyto úkoly :

1. dozírá, jak je zabezpečována komplexní péče o KP
2. dozírá, jak jsou dodržována rozhodnutí orgánů státní památkové péče
3. dozírá jak vlastníci, správci a uživatelé plní stanovené povinnosti
4. na základě poznatků získaných při výkonu dozoru provádí rozbor stavu státní památkové péče a navrhuje opatření k jejímu prohloubení
5. při zjištění nedostatků navrhuje příslušnému orgánu opatření k odstranění zjištěných nedostatků, popřípadě uložení důtky nebo pokuty, aby se uložená opatření řádně plnila

1.4. Funkce památkových ústavů

Památkové ústavy (dále jen PU) jsou ústřední organizace pro státní památkovou péči vykonávající a zabezpečující veškeré odborné činnosti v oboru z hledisek ekonomických, technických a samozřejmě i kulturních.

Obecně mají PU mnoho povinností. Zabývají se například :

- 1) zpracováním rozborů stavu a vývoje státní památkové péče (dále jen SPP), podkladů pro prognózy, koncepce a dlouhodobé výhledy rozvoje SPP
- 2) organizací a koordinací podřízených organizací
- 3) plněním vědeckovýzkumných úkolů SPP
- 4) zpracováním teorií uplatnění KP
- 5) evidencí KP
- 6) přípravou odborných podkladů pro MK ČR, zejména při prohlašování věcí za KP, NKP, atd.
- 7) odborným dohledem nad prováděním komplexní péče o KP a nad jejich soustavným využíváním
- 8) zabezpečováním projektové, stavebně restaurátorské a restaurátorské práce při obnově vybraných KP
- 9) zabezpečováním dalšího vzdělávání pracovníků v oboru SPP
- 10) plněním dalších úkolů, které jsou jim dány MK

Památkový ústav v Pardubicích (dále jen PUP) patří mezi právnické osoby – příspěvkové organizace. Pod tento ústav spadá mnoho kulturních památek jak v rámci města, tak jeho okolí, přičemž veřejnost projevuje největší zájem o hrady a zámky, které se nacházejí nejenom na území východních Čech. Jedná se např. o SH Kuks, státní hrad Lipnice, SZ Hrádek u Nechanic, SZ Slatiňany, SZ Náchod, SZ Ratibořice, SH Kunětická hora, SZ Opočno, SZ Hrubý Rohozec, SH Trosky, SZ Litomyšl, SH Litice, atd. Největší návštěvnost byla zaznamenána v posledních pěti letech právě na Kuksu, na Ratibořicích, SZ Náchod a na SH Trosky.

1.5. Odbor ochrany movitého a kulturního dědictví, muzeí a galerií

Tento obor se specializuje pouze na správu muzeí a galerií v ČR, jejichž je Ministerstvo kultury ČR zakladatelem. Pravomoce a povinnosti pracovníků odboru jsou srovnatelné s odborem památkové péče, přičemž památková inspekce je opět kontrolním orgánem. Dále se odbor zabývá péčí o movité předměty kulturního dědictví na úseku prevence proti odcizení, protipožární prevence a vývozu kulturních památek do zahraničí podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Organizační řád MK ČR předepisuje dále odboru plnit tyto povinnosti :

- a) spravovat ministerstvo o stavu finančních prostředků určených objektů
- b) plnit úkoly vyplývající z dohody mezi Českou obchodní inspekcí, Policií ČR a MK o prodeji předmětů kulturní hodnoty
- c) zajišťovat přehled o činnosti muzeí a galerií, a to pomocí výročních zpráv o hospodaření
- d) spolupracovat s okresními, městskými a obecními úřady na úseku činnosti muzeí a galerií
- e) prohlašovat movité předměty za kulturní památky
- f) spravovat databázi odcizených a hledaných předmětů kulturní hodnoty atd.

V prvním kvartále roku 2000 náleželo pod Odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií několik desítek subjektů, mezi něž náleží i Oblastní galerie v Liberci, České muzeum výtvarných umění v Praze, Moravská galerie v Brně, Východočeské muzeum v Pardubicích a tak podobně.

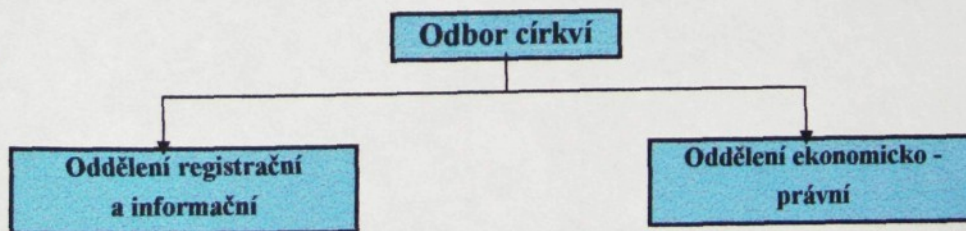
Ačkoliv se na počátku sezóny 1999 otevřelo na Kuksu České farmaceutické muzeum (=muzeum lékáren), je i tato expozice přiřazena pod Odbor památkové péče, avšak pouze částečně. Důvodů je hned několik. Jak je již v příloze č.1 poznamenáno, nachází se v přízemí hospitálu historická lékárna z 18.století, která náležela k objektu a plnila svou funkci od založení Kuksu Šporkem, až do 2.světové války. K této lékárně byla v minulém roce připojena část soukromé sbírky Mgr. Ruska. Veřejnost může bohužel

spatřit pouze zlomek této bohaté sbírky, neboť ne všechny její části proběhly rekonstrukcí či byly zkompletovány. Do pěti let by však měla být tato rekonstrukce dokončena a muzeum umístěno v severovýchodní části komplexu Kuksu. Stát je tedy vlastníkem pouze jedné části muzea a také z tohoto důvodu ji nemůžeme zařadit do tohoto odboru MK. Chybí zde totiž ať už vlastnický stav celé expozice či podmínka založení subjektu MK či jinou státní organizací.

1.6. Odbor církví

Tento odbor vykonává správu pro věci církve a náboženských společností, přičemž působí ve dvou oblastech : v legislativě a ve výkonu státní správy. V oblasti legislativy pracovníci odboru připravují právní předpisy a snaží se o harmonizaci zájmů církve a státu při přípravě nových zákonů, dlouhodobé koncepce a také poskytují odbornou a poradenskou činnost v právní oblasti. Dále posuzují a pracují se zahraniční legislativou s cílem vytvořit jednotnou právní formu pro řešení problematiky církví a jiných náboženských skupin.

Na poli rozpočtové sféry se odbor církví zabývá správou finančních prostředků poskytovaných podle příslušných předpisů církvím a náboženským společnostem k úhradě duchovních, řádných i mimořádných nákladů. Odbor schvaluje rozpočty pro příští období, na základě výběrového řízení poskytuje dotace občanským sdružením s náboženským zaměřením a podílí se také na pořádání výstav s náboženskou tematikou. Správní agenda odboru zahrnuje registrace těchto organizací a provádí v ní změny. Kromě registru vede též evidenci právnických osob, které odvozují svojí právní subjektivitu od církví a náboženských společností. Řídí i výkon působnosti MK vůči veřejnoprávnímu fondu Náboženské matice, zejména vydávání jeho statutu a jmenování do dozorčí rady.

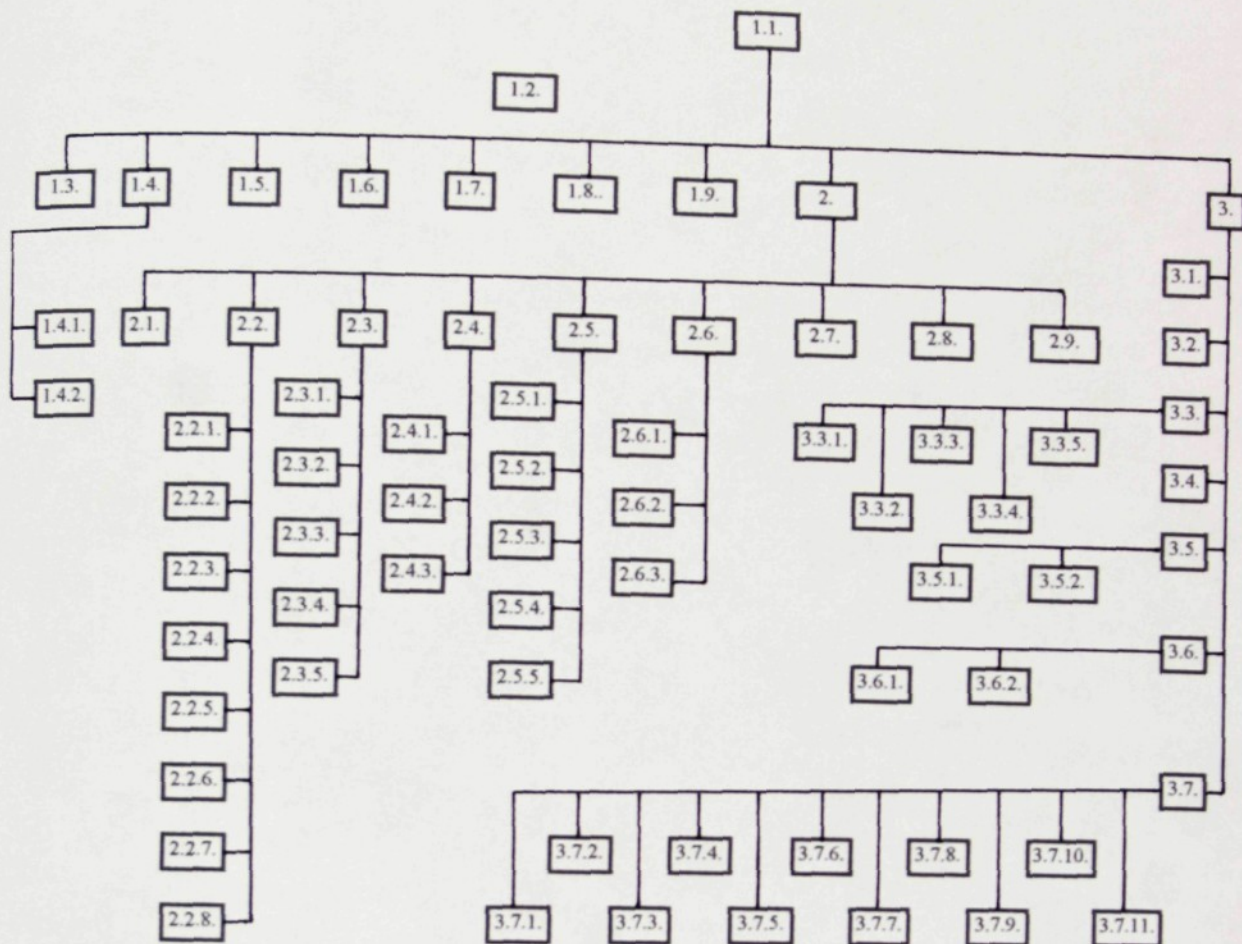
Na počátku 90. let se mnoho lidí obávalo o budoucnost hospitalu – současného zámku Kuks. Jak soukromé osoby, tak i církev se snažila získat nazpátek majetek v restitucích. Jediná organizace, která by však měla na tento objekt teoretický nárok je Hospitální nadace Františka Antonína Šporka, pod níž na Kuksu působila řehole Milosrdných bratří z Boha, kteří se starali o přestárlé a nemocné lidi až do roku 1938, kdy byla budova zabavena nacisty, kteří zde chtěli zbudovat chlapecký ústav pro německé sirotky. Během válek objekt samozřejmě pracoval jako nemocnice, přičemž operace probíhaly v budově dnešního lapidária. Této nadaci také náležely veškeré pozemky Choustníkovo Hradiště, na kterých ležel i původní zámek Kuks. Původní hospitální nadace Šporka však již neexistuje. V současnosti se sice můžeme se stejným názvem setkat, ale jedná se o obnovenou nadaci, která již restituční nárok nemá. Alespoň ministerstvo kultury tento nárok neuznává, což také bylo uvedeno na zamítavém vyjádření restituční žádosti. Církev Milosrdných bratří pouze na Kuksu působila pod nadací, budovu tedy nevlastnila a tudíž ji nemá být co navraceno. V podobné situaci jsou též potomci Františka Antonína Šporka. Jak již bylo podotknuto výše, veškeré pozemky vlastnila nadace. Šporkové by tedy mohli požádat o budovy zámku. Dnes však tento objekt prakticky neexistuje, neboť původní lázně byly z velké části vystavěny ze dřeva a poslední její stavba byla z bezpečnostních důvodů stržena na začátku 20. století. Zachováno zůstalo pouze schodiště s vodními kaskádami a části stěn zámku, z který již jsou většinou vybudovány jiné objekty (viz fotografická dokumentace v příloze č. 6). Jedná se konkrétně o školu, restauraci, malou továrnu či soukromé rodinné domky. Během dvou století na místě zámku postupně vyrostla vesnice, která dostala příznačný název Kuks.

Po druhé světové válce se už církev do špitálu nevrátila.

2. Památkový ústav v Pardubicích

Památkové ústavy (dále jen PU) jsou ústřední organizace pro státní památkovou péči vykonávající a zabezpečující veškeré odborné činnosti v oboru z hledisek ekonomických, technických a samozřejmě i kulturních.

Organizační schéma Památkového ústavu v Pardubicích

Vysvětlení číselného označení:

1.1. Ředitel Památkového ústavu v Pardubicích	1.2. Sekretářka ředitele
1.3. Vedoucí oddělení technického dozoru	1.3.1. Odborný pracovník oddělení technického dozoru
1.3.2. Technicko hospodářský pracovník	1.4. Referát právní
1.5. Referát BOZP a ochrany objektů	1.6. Referát vnitropodnikové kontroly
1.7. Komise	1.8. <u>Vedoucí správ státních hradů a zámků (SHZ), ke kterým má ústav právo hospodaření</u>

1.9. Pracovníci na objektech SHZ

2.1. Náměstek pro památkovou péči,
zástupce ředitele

2.2.1. Vedoucí oddělení evidence
a dokumentace

2.2.3. Odborný pracovník - památkář
(movitá část)

2.2.5. Odborný pracovník - památkář
správce počítačové techniky,
sítí, dat a databází

2.2.7. Dokumentátor - operátor
mobilárních fondů

2.3. Oddělení nemovitých památek
a historického urbanismu

2.3.2. Odborný pracovník - památkář
(historický urbanismus)

2.3.4. Odborný pracovník - památkář
(lidová architektura)

2.4. Oddělení movitých památek
a restaurování

2.4.2. Odborný pracovník - památkář
(movité památky)

2.5. Oddělení archeologie a měřičské
dokumentace

2.5.2. Archeolog - památkář

2.5.4. Geodet

2.6. Oddělení fotodokumentace
a videodokumentace

2.6.2. Fotograf

2.7. Referát odborné knihovny

2. Odbor památkové péče

2.2. Oddělení evidence a dokumentace

2.2.2. Odborný pracovník - památkář
(nemovitá část)

2.2.4. Odborný pracovník -památkář
(základní odborná evidence
mobilárních fondů SHZ

2.2.6. Archivář

2.2.8. Dokumentátor - operátor
nemovitých památek

2.3.1. Vedoucí oddělení nemovitých
památek a historického urbanismu

2.3.3. Odborný pracovník - památkář

2.3.5. Odborný pracovník - památkář
(historické zahrady a parky)

2.4.1. Vedoucí oddělení movitých
památek a restaurování

2.4.3. Odborný pracovník - památkář
(restaurování movitých památek)

2.5.1. Vedoucí oddělení archeologie
a měřičské dokumentace

2.5.3.Konzervátor

2.5.5. Odborný provozní referent
kreslič

2.6.1. Vedoucí oddělení

2.6.3. Dokumentátor

2.8. Provozně technický pracovník

- 2.9. Provozně technický pracovník
- 3.1. Náměstek pro provoz, správu a ekonomiku
- 3.2.1. Vedoucí oddělení
- 3.2.3. Odborný pracovník instalací, výstav a restaurování
- 3.2.5. Odborný pracovník energetiky, vodního a odpadového hospodářství
- 3.4. Referát osobní agendy
- 3.5.1. Vedoucí oddělení personálního managementu
- 3.6. Oddělení finanční účtárny
- 3.6.2. Odborný pracovník - účetní
- 3.7.1. Vedoucí oddělení
- 3.7.3. Odborný pracovník
- 3.7.5. Pracovník spisovny odborný referent
- 3.7.7. – 11 Ostatní pracovníci
3. Odbor správy, provozu a ekonomiky
- 3.2. Oddělení státních hradů a zámků
- 3.2.2. Odborný pracovník provozu hradů a zámků, propagace a prezentace
- 3.2.4. Odborný výtvarný pracovník
- 3.3. Referát plánu a rozboru
- 3.5. Oddělení personálního managementu
- 3.5.2. Odborný pracovník - mzdová účetní
- 3.6.1. Vedoucí oddělení
- 3.7. Oddělení správy majetku a vnitropodnikových služeb
- 3.7.2. Odborný pracovník
- 3.7.4. Inventurník
- 3.7.6. Pracovník MTZ a dopravy

Organizační schema zámku Kuks :

Zámek Kuks není právnickou osobou, tzn. že není ani ekonomicky samostatným subjektem na trhu. Řídící funkci zde zastává vedoucí správy ing. Ladislav Křížkovský,

který je zaměstnancem PUP. Jeho pravomoce vůči objektu jsou těmito skutečnostmi a podmínkami značně omezeny. Ze své funkce rozhoduje pouze o :

- uzavírání dohod o provedení práce
- provedení „malé údržby“
- výběru firem na „malou údržbu“, a to po proběhnutém výběrovém řízení
- plánování malé obnovy (o velké rozhoduje a plánuje stavební oddělení PUP)
- mzdách zaměstnanců zámku

Mezi jeho povinnosti náleží také tvorba ekonomických podkladů provozu zámku a jeho obnovy dle směrnic PUP. Dále je povinen plnit úkoly zadané mu památkovým ústavem a vyplývající z popisu jeho práce.

Příloha č. 3 :

Podrobnější charakteristika rozpočtových a příspěvkových organizací (dále jen ROPO)

Obsah :

1. Hospodaření s finančními prostředky
2. Rozpočtové organizace (RO)
 - 2.1. Finanční hospodaření RO
 - 2.2. Hmotná zainteresovanost
 - 2.3. Fondy RO
 - 2.4. Investiční výdaje
 - 2.5. Zdroje na úhradu sankcí a sdružování prostředků

1. Hospodaření s finančními prostředky

Rozpočtové a příspěvkové organizace většinou náleží do nevýrobní sféry a v minulosti neprodukovaly žádný národní důchod. Prostřednictvím těchto organizací stát plnil svoje funkce ve společnosti.

Jedná se o právnické osoby zřizované pro výkon takových úkolů, které jsou realizovány za náklady, a které většinou převyšují příjmy z nich plynoucí, nebo úplně bezplatně. ROPO mohou na základě souhlasu zřizovatele provozovat tzv. hospodářskou činnost. Často se jedná o činnost, která částečně souvisí s účelem zřízení organizace, ale v posledních letech stát nepřímo nutí tyto organizace (snížením jejich rozpočtů) provozovat i takové činnosti, které s původním předmětem nemají nic společného. Příkladem mohou být střední školy, které si „přivydělávají“ na svůj provoz provozováním cestovních kanceláří a zprostředkovatelskými činnostmi.

Pod pojmem hospodářská činnost ROPO se však většinou myslí činnost, která vede k lepšímu využití spravovaných prostředků včetně pracovních sil. U škol jde např. o využití tělocvičen a dalších tělovýchovných zařízení pro občany za úplatu. Dále může být využito výrobních zařízení školních dílen, a to pokud plní i funkci, pro kterou bylo zřízeno – vyučování. U divadel, muzeí a galerií se nejvíce jedná o pronájmy jejich prostor, ať už na koncerty, prodejní výstavy, pořádání veřejných akcí či pro dlouhodobý pronájem za účelem podnikání v těchto prostorách (restaurace, obchody, sklady). Kulturní památky mají v tomto směru pole působnosti značně omezené. Mohou však jako muzea a galerie pronajímat své nevyužité prostory, pořádat různé sezónní akce (velikonoční trhy), propůjčit za úplatu svůj hmotný i nehmotný majetek (např. pro účely filmu, či propůjčení obrazů na mezinárodní výstavy apod.).

Prostředky získané touto činností jsou mimorozpočtovými zdroji. Finanční hospodaření této činnosti je vedeno odděleně na zvláštním účtu, přičemž jeho zůstatek, na rozdíl od finančních zdrojů získaných ze státního rozpočtu, lze převést do následujícího roku.

Prostředky získané hospodářskou činností se mohou použít na :

- 1) krytí potřeb investičního i neinvestičního charakteru
- 2) odměňování pracovníků podle zvláštního předpisu
- 3) sdružování prostředků
- 4) rozvoj hospodářské činnosti

ROPO se většinou neřídí a nemohou řídit zákony trhu, neboť jejich hlavním cílem je uspokojit veřejné potřeby občanů v těch oblastech, kde nepřichází v úvahu podnikatelská aktivita. Hlavním důvodem nezájmu podnikatelů je i fakt malých či dokonce záporných zisků, dlouhodobá návratnost investic, problémy se státními organizacemi apod. Z tohoto důvodu je nutné zavést právní zabezpečení těchto organizací. Hospodaření ROPO se řídí především zákonem č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR. Tento zákon je doplněn vyhláškou ministerstva financí ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření ROPO.

Ačkoliv ROPO náleží do stejné kategorie a jsou upraveny stejnými zákony, státní rozpočet rozeznává a dělá podstatné rozdíly mezi těmito organizacemi. Největší difference lze nalézt především v jejich financování.

2. Rozpočtová organizace

Rozpočtová organizace není samostatnou ekonomickou jednotkou na trhu v pravém slova smyslu. Ve všech finančních operacích je závislá na svém zřizovateli. To znamená, že veškeré příjmy, které získává svou hospodářskou činností je povinna odvádět na účet zřizovatele. Ten však také hradí veškeré výdaje vzniklé nejenom provozem dané jednotky. Jedná se také o výdaje na modernizaci zařízení, rekonstrukci objektů, výstavbu nových budov, apod. RO většinou obdrží rozpočtové prostředky na celé účetní období. Pokud tyto prostředky nevyčerpají, nelze je přesunout na další rok, ale musí je vrátit zřizovateli. Ten tyto prostředky velmi často použije na jiné účely než bylo původně plánováno. Nejenom, že RO o tyto prostředky přichází, ale mnohdy ji byl

o tuto sumu její rozpočet zkrácen na příští účetní období. Z tohoto důvodu tyto organizace většinou vyčerpávají veškeré poskytnuté finanční prostředky, i když jsou jejich investice často neefektivní.

RO, i když jsou právnickou osobou, nemohou přijímat žádné úvěry. Důvodem je fakt, že za jejich závazky odpovídá zřizovatel a tudíž i kredity může získávat také jenom on, i když za účelem finančního zajištění RO. Dalším důvodem je skutečnost, že sama organizace má často pouze minimální příjmy, a to např. ze vstupného, z krátkodobých pronájmů, mimořádných sponzorských darů apod..

V posledních letech se stát snaží, aby RO byly předefinovány na PO. Objevuje se zde tendence donutit tyto organizace vydělat si na vlastní provoz, což je mnohdy v současných podmínkách nereálné. Pro některé RO však tento krok může mít negativní následky, neboť hlavní předmět činností by se mohl lehce dostat až na druhé místo, za podnikání. Tento trend je alarmující zvláště u takových organizací jako jsou školská a zdravotnická zařízení.

2.1. Finanční hospodaření RO

RO může zahrnovat pouze příjmy z činností vymezených ve zřizovací listině, případně stanovenými jim zákonem, kterým byly zřízeny. RO hospodaří :

- a) s rozpočtovými prostředky, které jim stanoví zřizovatel v rámci svého rozpočtu
- b) s uvolněnými rezervami ze státního rozpočtu
- c) s prostředky přijatými od státních fondů ČR (ve formě dotací)
- d) s prostředky získanými svou hospodářskou, obchodní a obdobnou činností
- e) s prostředky svých fondů
- f) s příspěvky a dary od fyzických a právnických osob
- g) s prostředky přijatými od jiných subjektů na základě smlouvy o sdružení

RO je povinna sestavovat svůj rozpočet příjmů a výdajů podle rozpočtové

skladby. Dále je povinna veškeré dosažené příjmy soustřeďovat na příslušném příjmovém účtě a rozpočtové výdaje uhrazovat z příslušných výdajových účtů zřízených u banky či spořitelny. Soustřeďovat příjmy na jiných účtech smí RO pouze v případech stanovených vyhláškou č. 205/1991.

Hospodářskou činnost RO je nutné předem definovat, a to pomocí úkolů vyjádřených v částkách rozpočtu a také pomocí určení plnění či čerpání finančních prostředků v průběhu rozpočtového roku. K tomu byly vytvořeny tzv. **rozpočtové limity**, které slouží především k dosažení rovnoměrného a efektivního čerpání finančních prostředků.

Rozpočtové limity dělíme na dva druhy :

- 1) objemové rozpočtové limity
- 2) časové rozpočtové limity

Nejčastěji se limity RO zřízené ústředním orgánem (např. Ministerstvem kultury ČR) otevírají u peněžních ústavů na investiční výdaje, individuální dotace ze státního rozpočtu a na neinvestiční výdaje.

Rozpočtovým organizacím zřízeným obcí nebo okresním úřadem se otevírají limity zvláště na individuální dotace ze státního rozpočtu, na vybrané investiční akce, dotace pro dokončení komplexní bytové výstavby a na čerpání neinvestičních výdajů.

RO je oprávněna čerpat prostředky svého rozpočtu jen do výše jí stanovené pro dané období rozpočtovým limitem. Ten se otevírá „oznámením limitu výdajů“. Toto oznámení je povinen podepsat jak zřizovatel, tak i organizace, která jej poté předkládá finanční instituci. Limity se otevírají většinou čtvrtletně.

Pokud vznikne v průběhu roku potřeba zajistit úhradu, která není obsažena ve schváleném rozpočtu a tudíž není obsažena ani v rozpočtovém limitu (jako např. výdaje plynoucí z nepředvídatelné živelné pohromy, nehody, škody apod.), má organizace pouze čtyři povolené způsoby, jak tento problém vyřešit :

- a) hospodárně provést jiné úkoly
- b) odsunout či omezit jiné, méně naléhavé úkoly
- c) uhradit ji z rozpočtových rezerv nadřízeného ústředního orgánu formou rozpočtových opatření
- d) použít mimorozpočtové zdroje RO nebo nadřízeného orgánu

Pokud však ani jeden z těchto čtyř způsobů není reálný, je organizace nucena přistoupit k jiným možnostem. Veřejným tajemstvím je pak čerpání prostředků příštích období, nejčastěji z následujícího kvartálu a podobně.

U RO se můžeme setkat s tzv. **rozpočtovými opatřeními**, které mohou výše uvedené nepovolené kroky zlegalizovat. Rozpočtovými opatřeními se většinou rozumí přesun rozpočtových prostředků mezi jednotlivé druhy příjmů a výdajů, povolené překročení limitu, vázání rozpočtových prostředků.

O všech těchto opatřeních je organizace povinna vést vlastní evidenci mimo vlastní soustavu účetnictví. Přesun prostředků a překročení limitu může povolit pouze zřizovatel, a to v rámci svého rozpočtu. Mimo toto povolení má možnost organizace překročit své výdaje jen o částky, které získala :

- 1/ hospodářskou činností
- 2/ od jiných subjektů na základě smlouvy o sdružení
- 3/ z dotace ze státních fondů
- 4/ z příspěvků a darů fyzických a právnických osob

Dále RO musí vázat rozpočtové prostředky v případě, kdy úkoly, na které byly určeny, nebyly realizovány a také pokud nejsou splněny celkové rozpočtové příjmy. Organizace nesmí použít vázané rozpočtové prostředky k přesunům ani k uskutečňování rozpočtových výdajů bez souhlasu orgánu, který vázání nařídil.

2.2. Hmotná zainteresovanost

Jelikož cílem rozpočtových organizací není vytvářet zisk, musí být stanovena určitá pravidla jak zainteresovat pracovníky těchto institucí. Základem této zainteresovanosti jsou tzv. úspory především finančního charakteru.

Za úspory se však nepovažují úspory dosažené : nesplněním úkolů, omezením nebo zhoršením kvality poskytovaných služeb, úspory při změně podmínek, za nichž byly úkoly a ukazatele stanoveny. Rozeznáváme tři ukazatele :

- celkové rozpočtové příjmy
- celkové investiční výdaje
- celkové neinvestiční výdaje

Uspořené prostředky na neinvestičních výdajích slouží k naplnění příslušných fondů rozpočtové organizace.

2.3. Fondy RO

RO je povinna vést dva fondy : fond kulturních a sociálních potřeb
 rezervní fond

Fond kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP)

Fond se tvoří :

- A. Základním přidělem ze zisku ve výši 2% z ročního objemu nákladů zúčtovaných na mzdy, náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost zaměstnancům a ostatní odměny za vykonanou práci.
- B. ROPO a ostatní zaměstnavatelé, jejichž příjmy a výdaje jsou příjmy a výdaje státního rozpočtu ve výši 2% z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, popřípadě na mzdy a náhrady mzdy a ostatní odměny za práci.
- C. Příjmem fondu jsou dále splátky půjček, pokud byly účtovány jako použití fondu

D. Ostatní převody jako jsou například náhrady od pojišťovny, s výjimkou náhrad škod na hmotném investičním majetku.

Prostředky fondu slouží ke kulturnímu a sociálnímu rozvoji, dále k bytovým účelům, příspěvkům na stravování zaměstnanců, kulturu a tělovýchovu, sociální výpomoc, dary, pořádání společenských akcí, táborů pro děti zaměstnanců atd.

Nevyčerpané prostředky tohoto fondu opět nepropadají a nevrací se do státního rozpočtu, ale převádějí se do příštího roku.

Rezervní fond

Zdrojem fondu jsou úspory na neinvestičních výdajích mimo úspor mzdových prostředků. Dalším zdrojem bývají finanční dary a zbytek úspor po naplnění FKSP. Prostředky rezervního fondu lze použít pouze pro tyto účely :

- a) k úhradě rozpočtem nezajištěných investičních potřeb s výjimkou přidělu do fondu odměn
- b) k zabezpečení neinvestičních potřeb hospodářské činnosti
- c) k úhradě sankcí
- d) k úhradě investičních potřeb ve výši účelově poskytnutých finančních darů

2.4. Investiční výdaje

RO financuje investiční výdaje ze svého rozpočtu podle závazných ukazatelů investičních výdajů. Individuální dotace ze státního rozpočtu na vybrané individuální akce se čerpají prostřednictvím rozpočtu zřizovatele až do výše limitu. K posílení těchto prostředků může použít :

- 1/ prostředky svého FKSP
- 2/ prostředky získané hospodářskou činností
- 3/ prostředky získané ze sdružení investiční činnosti
- 4/ prostředky od státních fondů
- 5/ dary a příspěvky od jiných subjektů, pokud byly poskytnuty k investičním účelům

2.5. Zdroje na úhradu sankcí a sdružování prostředků

Odvody a penále hradí rozpočtové organizace z :

- rezervních fondů, a to při porušení pravidel o hospodaření s rozpočtovými prostředky
- FKSP : při porušení pravidel hospodaření s tímto fondem

RO může sdružovat finanční prostředky jen na činnosti určené rozpočtem. Přijaté sdružené prostředky se vedou na zvláštním účtu.

Hospodářská činnost RO se řídí zákonem č. 455/91 Sb. (živnostenský zákon), zákonem č. 509/91 Sb. (Občanský zákoník) a zákonem č. 513/91 Sb. (Obchodní zákoník) ve znění pozdějších předpisů aj. Ve vztahu k daňovým povinnostem je nutné dodržet ustanovení zákona o dani z příjmů č. 586/92 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Hospodářská činnost se povoluje za podmínek stanovených v zákoně č. 576/90 Sb., vyhláška č. 205/91 Sb. a zákona č. 563/90 Sb. (Zákon o účetnictví).

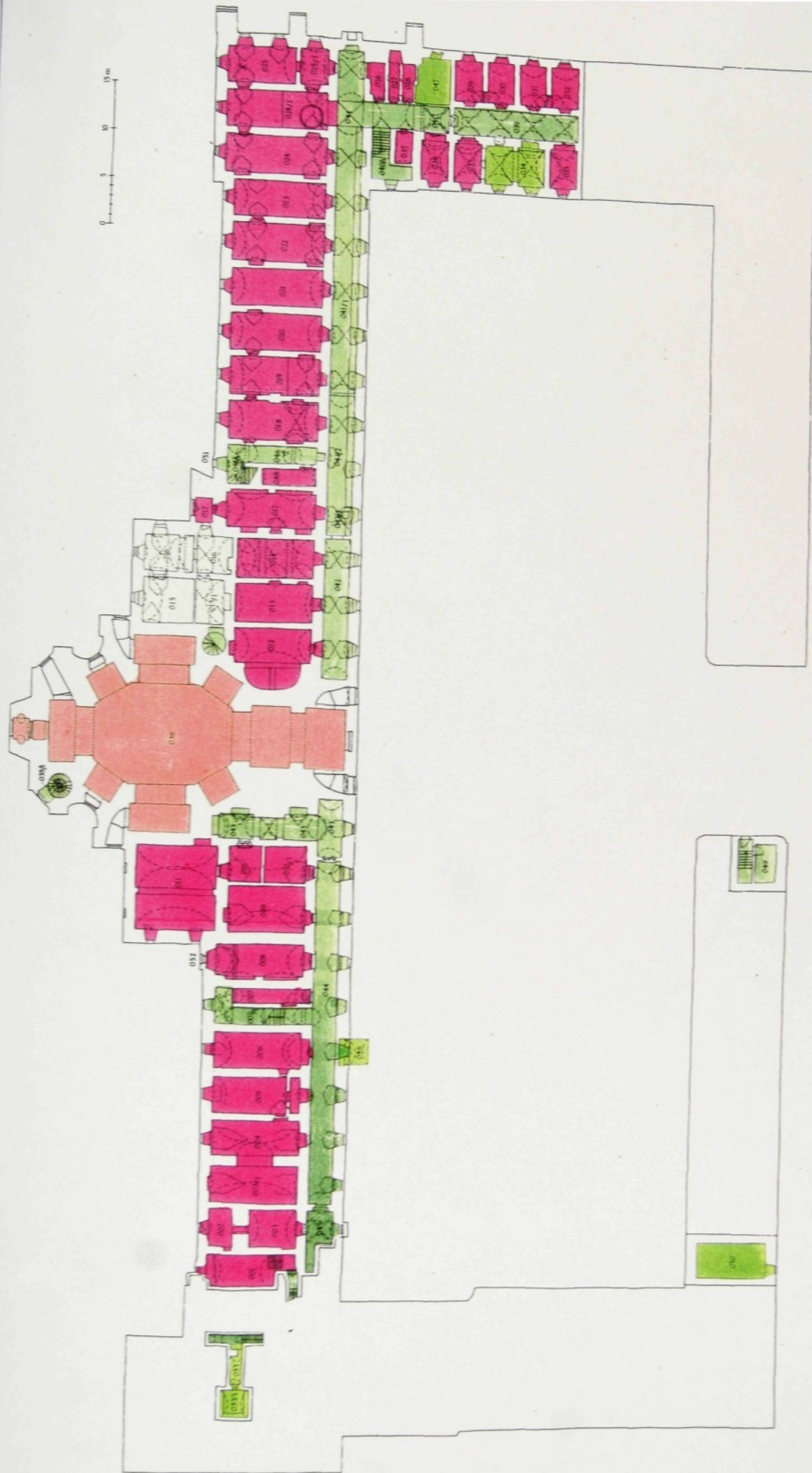
Příloha č. 4 : Současné využití objektu

Obsah :

1. Obrazová dokumentace – druh využití
2. Obrazová dokumentace – dle uživatelů (pronájmů organizacím)

Obrazová dokumentace je členěna :

- a) suterén
- b) přízemí
- c) první patro
- d) druhé patro

SUTERÉN

VÝSTAVNÍ PLOCHY

ARCHIV

DEPOZITÁŘE

PROVOZNÍ ŽÁBY

BYTY, UBYTOVNY

SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ

DÁLKY, BLAŽOV, BLAŽOV

CHODBY, VÝHŘEVNOST

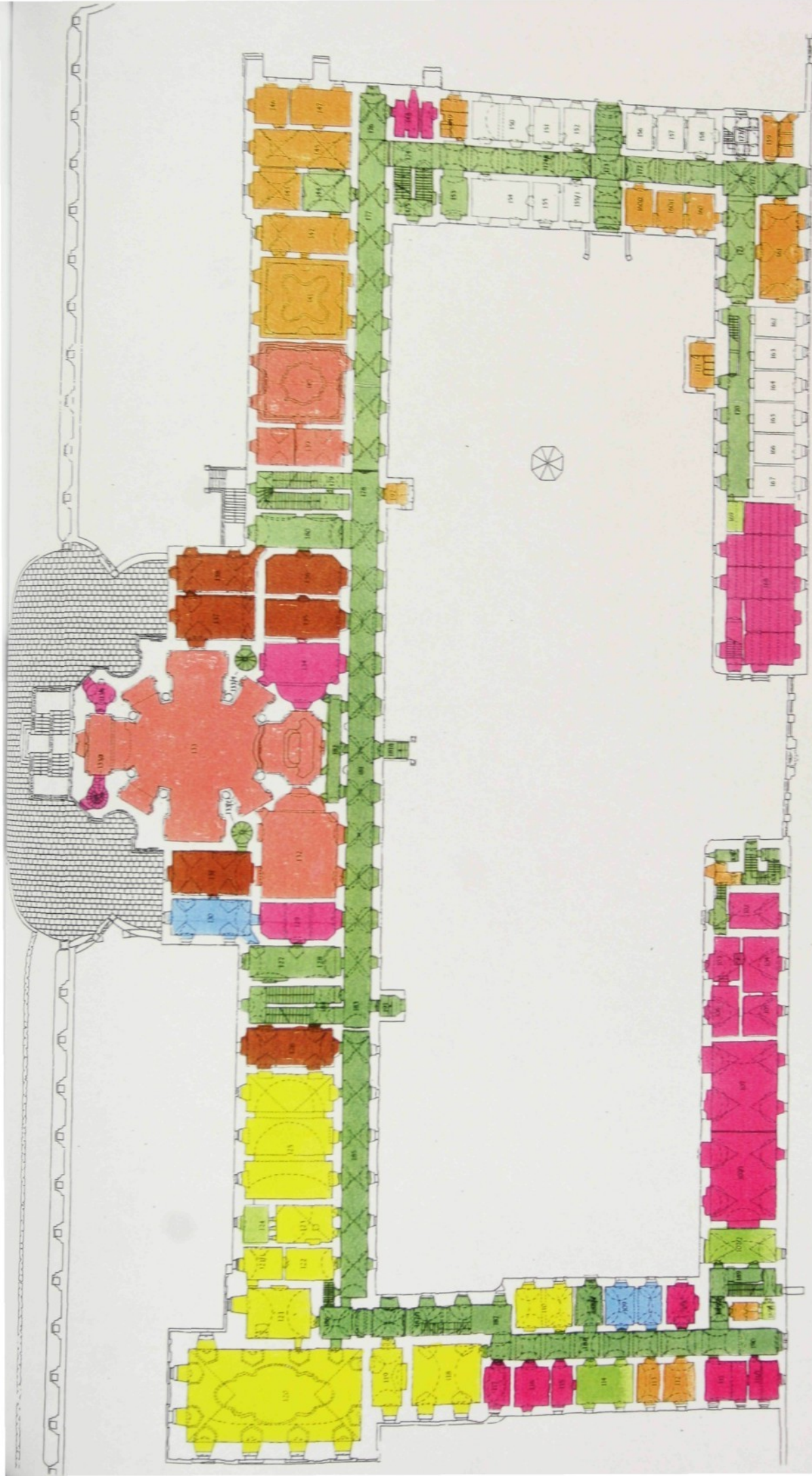
TECHNICKÉ VYBAVENÍ

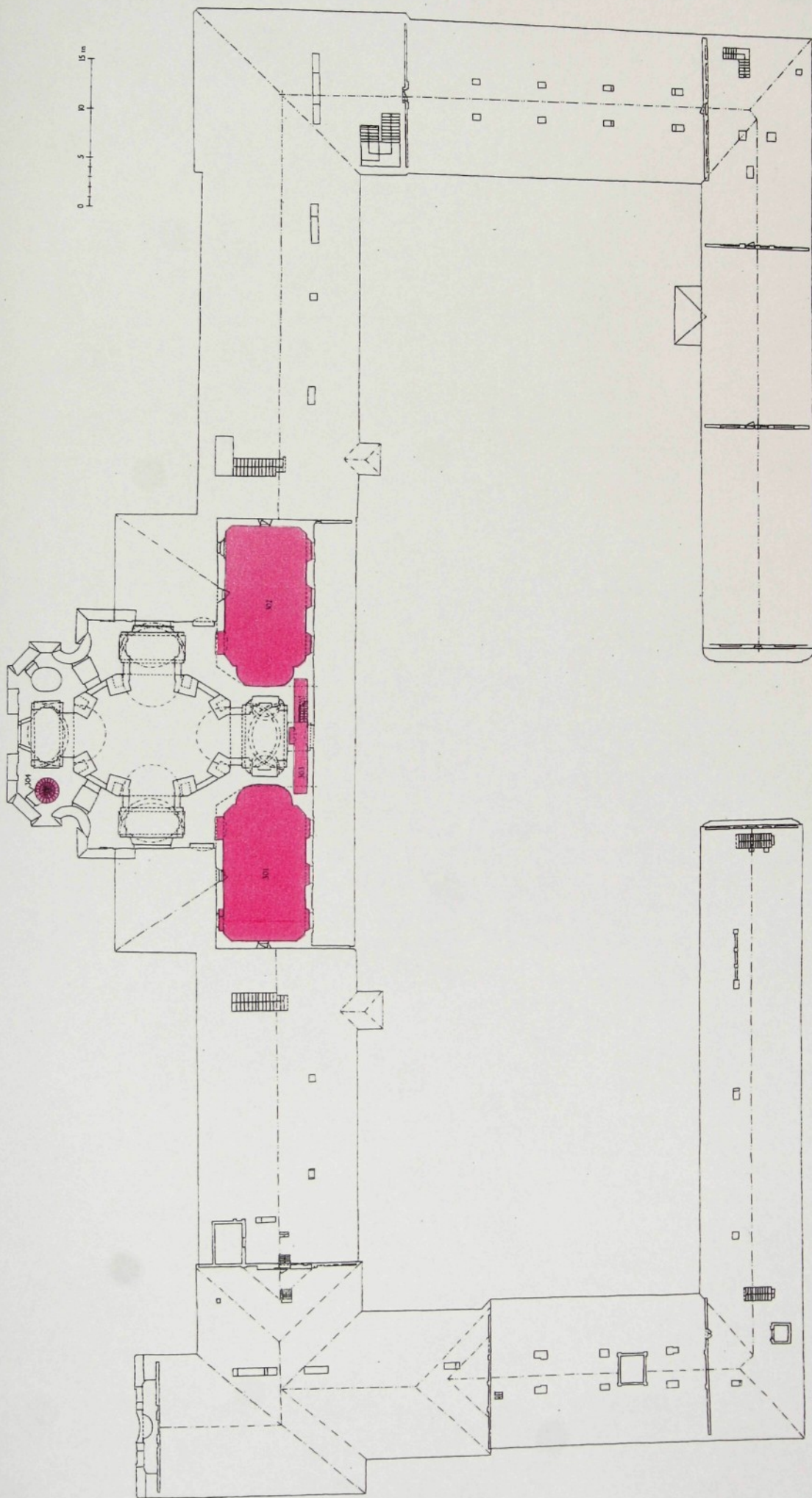
PŘÍZEMÍ

- VÝSTAVNÍ PLOCHY
- ARCHIV
- DEPOZITÁŘE
- PROVOZNÍ ČÁSTI
- BYTÝ, UBYTOVNY
- SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ
- DÍLNY, SKLADY, SKLEPY
- CHODBY, SCHODIŠTĚ
- TECHNICKÉ VYBAVENÍ

PRVNÍ PATRO

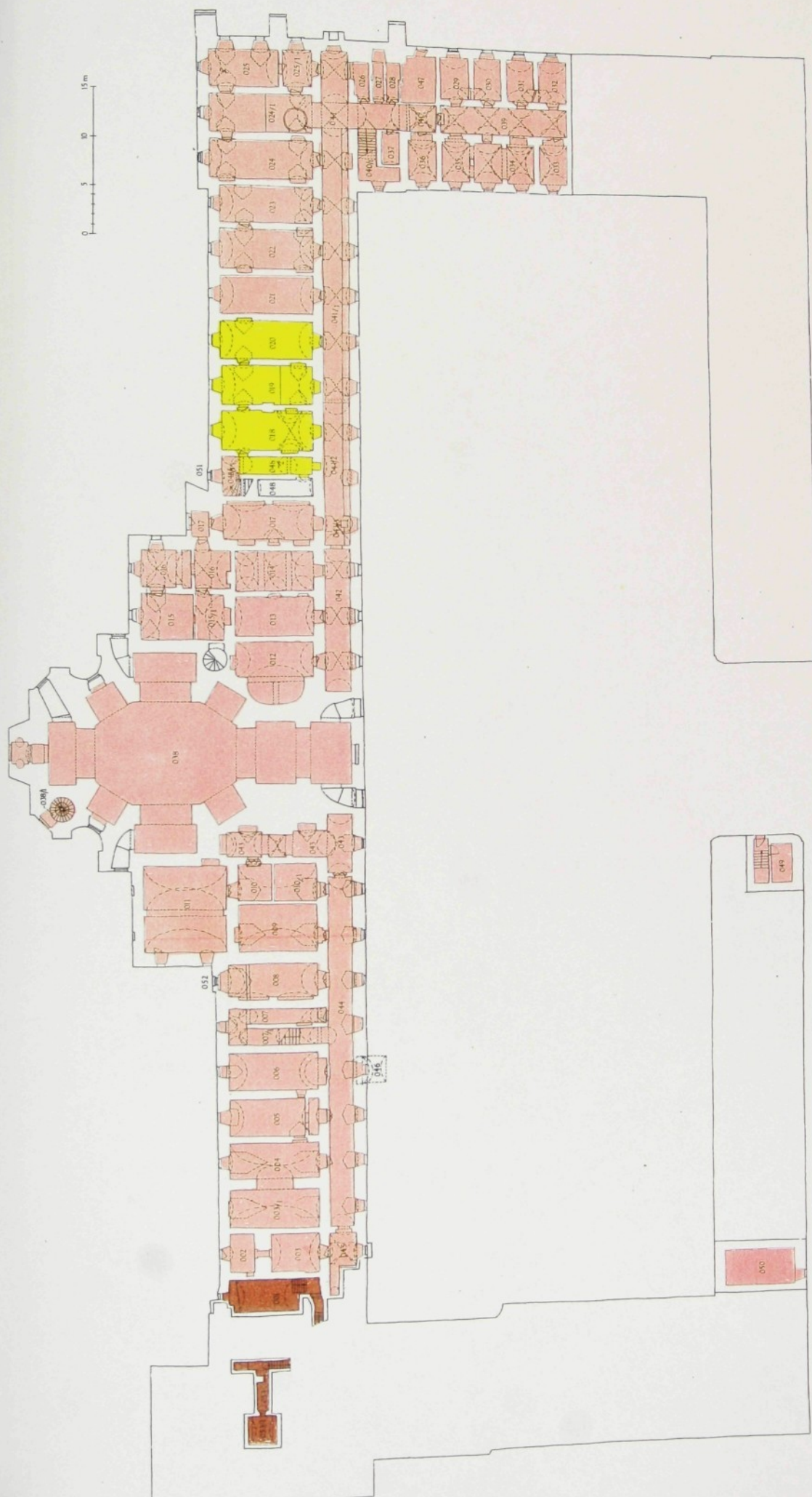
	VÝSTAVNÍ MÍSTNOSTI ARCHIV DEPOZITÁŘE PROVOZNÍ DÍLNY BÝTY, UBYTOVNY
	SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ DÍLNY, SKLADY, SKLADY CHODBY, BOHOSLOVÍ TECHNICKÉ VÝRAVNÍ

VÝSTAVNÍ PLOCHY
ARCHIV
DEPOZITÁŘE
PROVOZNÍ ČÁSTI
BYTY, UBYTOVNY

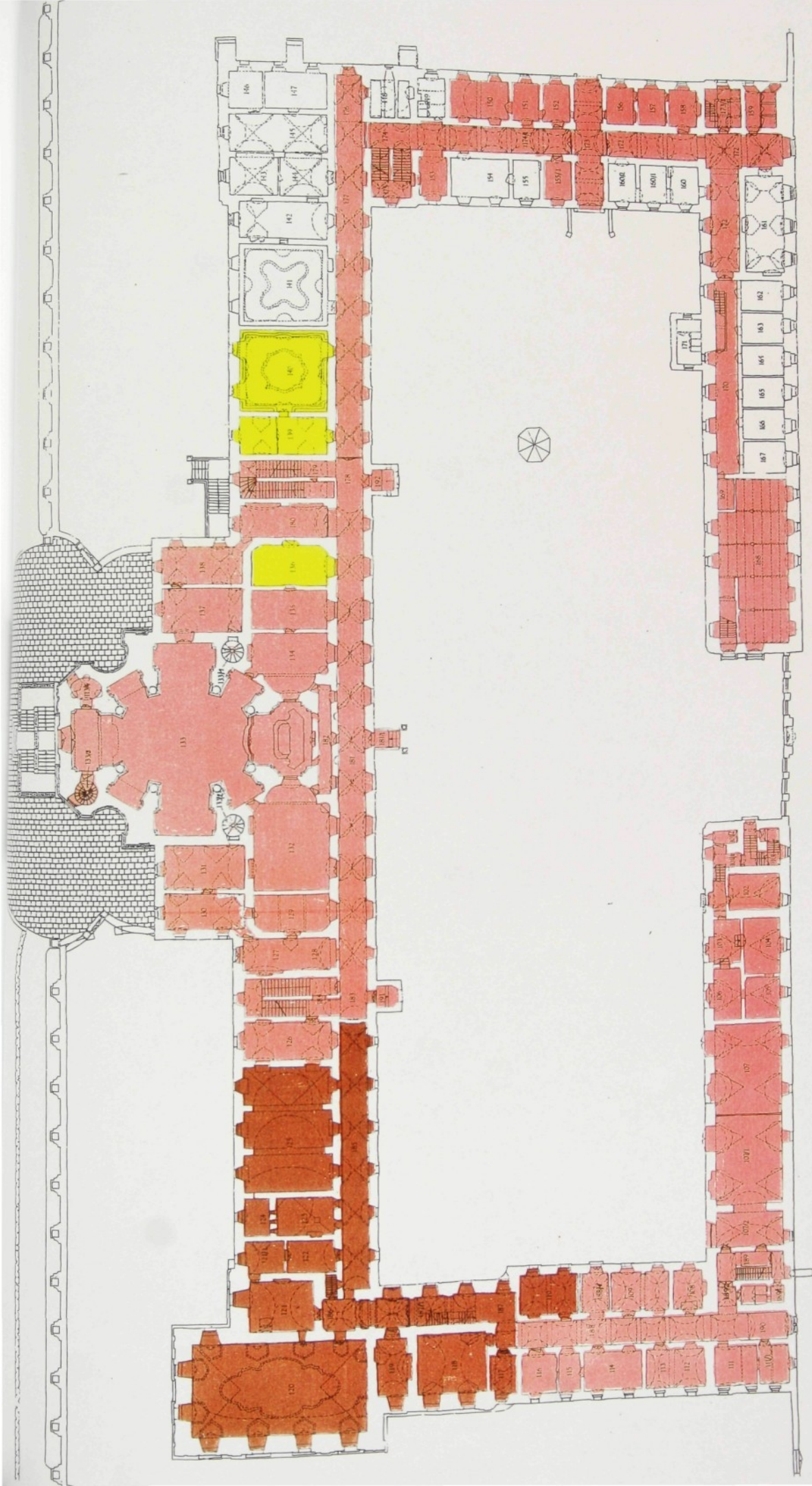
SOCIÁLNÍ ZAŘÍZENÍ
DÍLNY, SKLADY, SKLEPY
CHODBY, SCHODIŠTĚ
TECHNICKÉ VYBAVENÍ

DRUHÉ PATRO

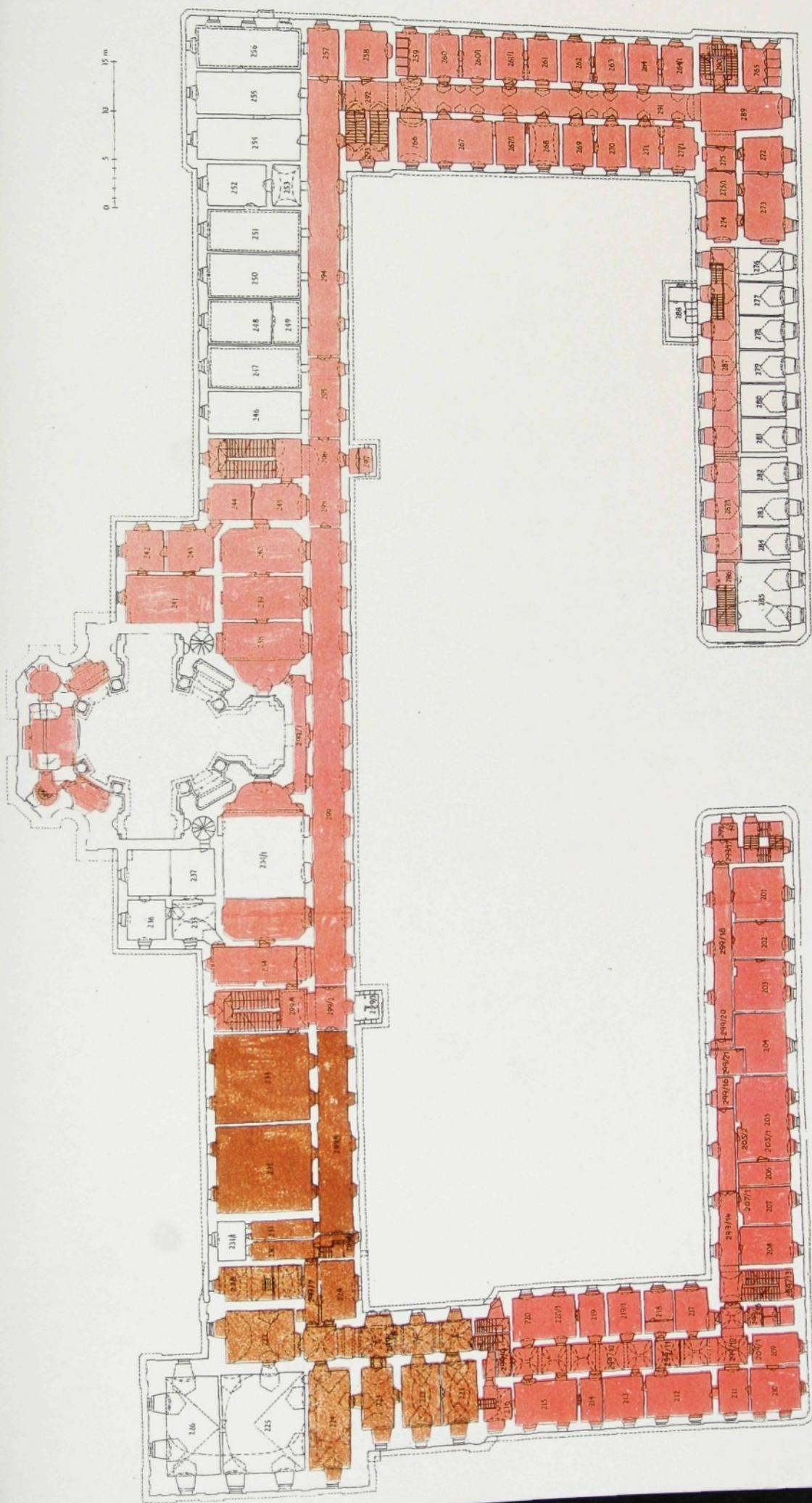
SUTERÉN – DLE UŽIVATELŮ

- SPRÁVA ZÁHRADY
- STÁTNÍ ARCHIV M. V.
- PHARMACEUT. FAKULTA M. V.
- NEVYUŽITÉ

PŘÍZEMÍ – DLE UŽIVATELŮ

- SPRÁVA ZÁMKU
- STÁTNÍ ARCHIV M.V.
- FARMACEUT. FAKULTA U.K.
- NEVYUŽITÉ

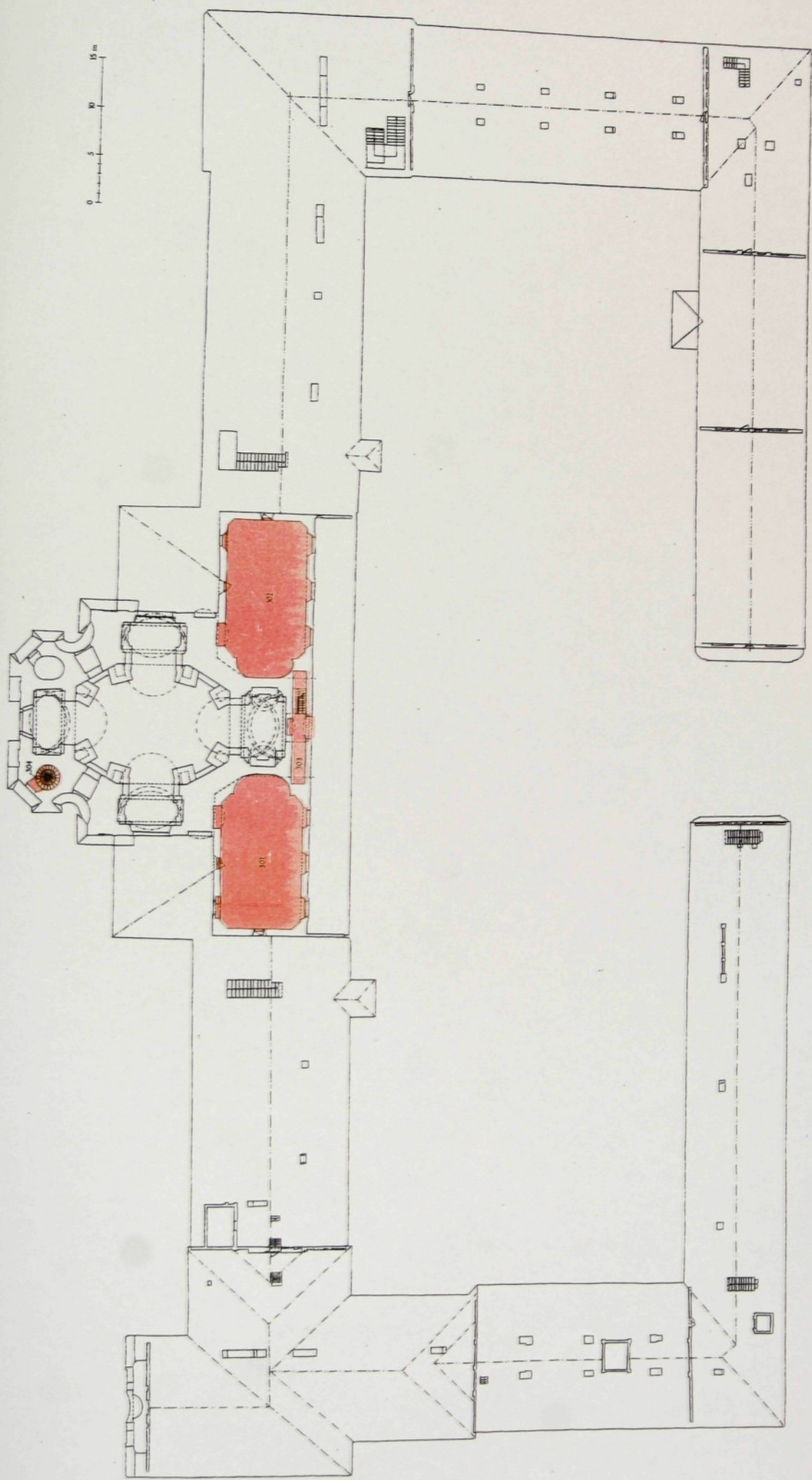
PRVNÍ PATRO – DLE UŽIVATELŮ

SPRÁVA ZÁMKU

BYŤATNÍ ARCHIV M.V.

FARMACEUT. FAKULTA U.K.

NEVYUŽITÉ

DRUHÉ PATRO – DLE UŽIVATELŮ

SPRÁVA ZÁMKU

STÁTNÍ ARCHIV M. V.

FARMACEUT. FAKULTA U.K.

NEVYUŽITÉ

Příloha č.5 : Katastr nemovitostí zámku Kuks

Obsah : mapa 1 : 2880

□ STÁVAJÍCÍ TRAFOSTAUNICE TS 522 SLOTOV

■ NÁVRHOVANÁ STOŽÁPOVÁ TRAFOSTAUNICE 35 kV DO 250 kVA TYP PIS 3

▣ ROZVEDOVA NAH - UMÍSTĚNA UVNITŘ OBJEKTU

▣ POJIŠTKOVÉ KABELOVÉ SKŘÍŇE Ž.1 RESTAURACE

Ž.2 UŽIVATEL KSSDPPOD PARDUBICE

Ž.3 UŽIVATEL FARMACEUTICKÁ FAKULTA

Ž.4 BYTY

Ž.5 SLAVNOSTNÍ OSVĚTLENÍ

LEGENDA

□ ROZVADĚČE

—○— STÁVAJÍCÍ PRIMERŮJ VRCNŮJ VEDEHÍ VN 35 kV

— NÁVRHOVANÉ PRIMERŮJ VRCNŮJ VEDEHÍ VN 35 kV

— STÁVAJÍCÍ SEKUNDERŮJ VEDEHÍ VRCNŮJ VN 3-220/380V

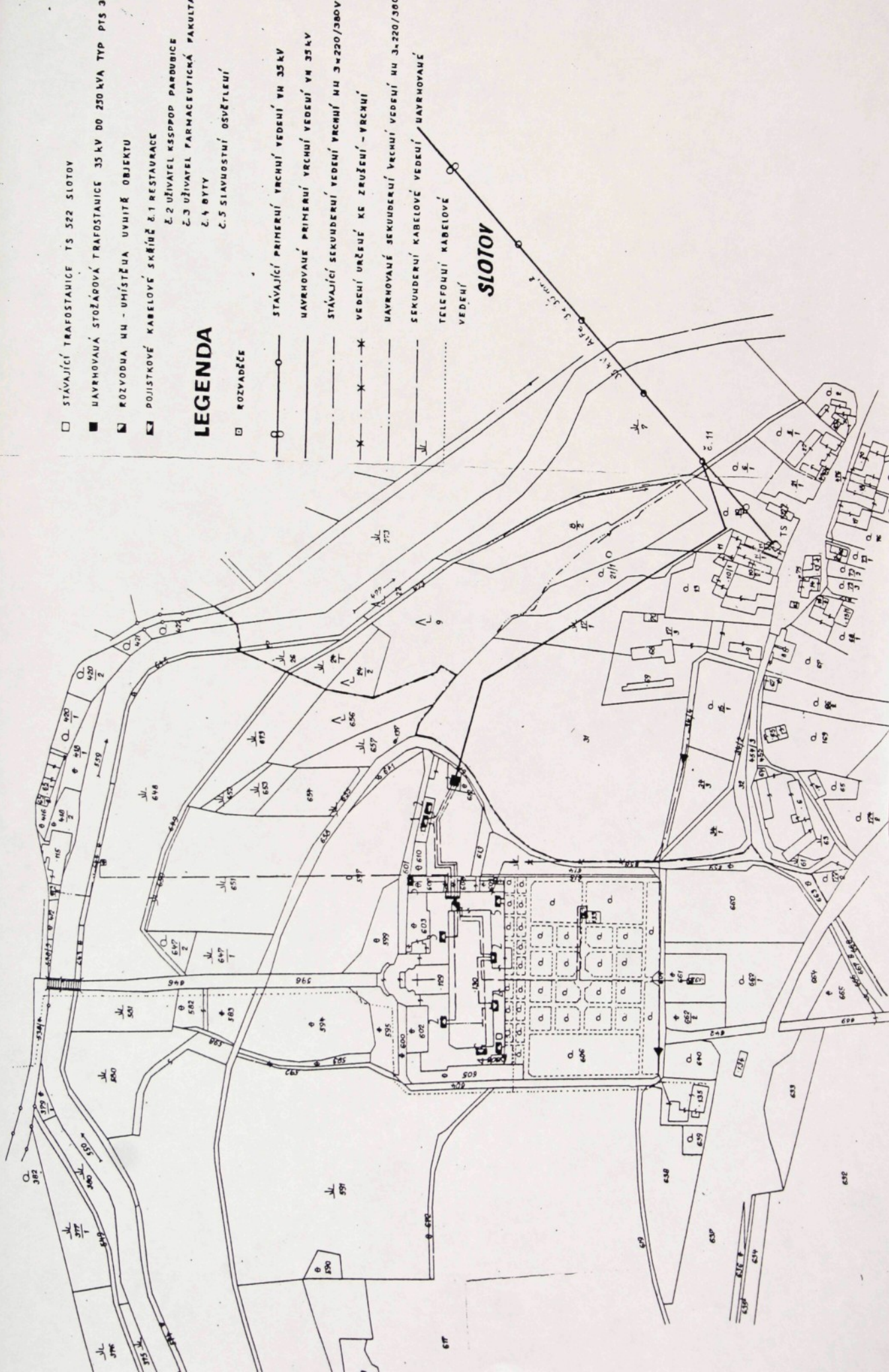
—*—*— VEDEHÍ URČENÉ KE ZRUŠENÍ - VRCNŮJ

— NÁVRHOVANÉ SEKUNDERŮJ VRCNŮJ VEDEHÍ VN 3-220/380V

— SEKUNDERŮJ KABELOVÉ VEDEHÍ NÁVRHOVANÉ

— TELEFONŮJ KABELOVÉ VEDEHÍ

SLOTOV

Příloha č. 6 : Fotodokumentace

Obsah :

1. Hospital Kuks
2. Vesnice Kuks
3. Hospital Kuks
4. JV křídlo hospitalu Kuks
5. SV křídlo hospitalu Kuks
6. JZ křídlo hospitalu Kuks

Obr.č.1 : Hospital Kuks pohledem od vesnice, kterému vévodí známá kaple s hrobkou Šporků. Mezi zámek a hospitem se nacházelo závodíště obklopené rozsáhlým parkem pro procházky lázeňských hostů. Vše (kromě několika málo soch) bylo zničeno povodněmi v minulých století.

Obr.č.2 : Pohled na vesnici Kuks – bývalý zámek (lázně). Jediné co se do současnosti dochovalo je na konci cesty znatelné schodiště s vodními kaskádami a několik málo provozních, hospodářských budov, a to většinou jen jejich základy (původně byly dřevěné). Dnes se na jejich místě nachází restaurace, základní škola a další soukromé objekty.

Obr.č.3 : Hospital Kuks.

Obr.č.4 : JV křídlo hospitalu Kuks. V současnosti probíhá rekonstrukce této části objektu, a to především 1. patra, kde se nacházejí služební byty, místnosti správy zámku a též archiv.

Obr.č.5 : SV křídlo hospitalu Kuks. Nejvíce poškozená část KP. Využitelnost dané budovy klesla na 10%. Celá budova je v dezolátním stavu a používá se pouze chodba a dílny v přízemí. Paradoxem je fakt, že právě o pronájem těchto prostor měl zájem podnikatel ing. Havrda v minulých letech. Díky nezájmu PUP, zdlouhavému jednání a nevýhodnosti smlouvy o pronájmu (viz. příloha č.7) smlouva uzavřena nebyla. Postoj PUP nelze pochopit zvláště pokud si uvědomíme skutečnost, že ještě několik let nebude mít PUP dostatek finančních prostředků na danou rekonstrukci, která si již dle dnešních propočtů vyžádá 10 milionů Kč.

Obr.č.6 : JZ křídlo hospitalu Kuks. V současnosti probíhá též rekonstrukce této části objektu. V budově, která se na obrázku nachází uprostřed, je plánována nová expozice lékáren, jež by měla být dokončena v nejbližším období. Jedná se též o budovu, kde byly uskutečněny nejnešetrnější stavební úpravy, které byly poznamenány v předcházejících kapitolách, jako např. nástavba budovy a následné poškození statiky.

Příloha č. 7 : Smlouva o pronájmu nebytových prostor

Obsah :

- I. Předmět nájmu
- II. Účel pronájmu
- III. Výše a splatnost nájemného
- IV. Doba pronájmu a výpovědní lhůty
- V. Další ujednání
- VI. Podpisy smluvních stran

SMLOUVA

o pronájmu nebytových prostor, uzavřená ve smyslu zákona č.116/90 Sb. v platném znění mezi stranami :

- 1/ pronajimatelem Památkovým ústavem v Pardubicích , Zámek čp. 4. 531 16 Pardubice , zastoupeným ředitelem Miroslavem Martínkem, č.účtu 836-561/0100 Komerční banka Pardubice ,
- 2/ nájemcem Ing. Miroslavem H A V R D O U Jaroměřská 1719 544 01 Dvůr Králové n/L , č.účtu 792 547 601 / 0100 Komerční banka expozitura Dvůr Králové

I.

Předmět nájmu

1. Památkový ústav v Pardubicích vykonává právo hospodaření k areálu hospitalu v Kuksu. Je oprávněn přenechat specifikované prostory do nájmu nájemci ve smyslu § 3 odst.2 zák.č. 116/90 Sb.
2. Touto smlouvou pronajímá:
 - a/ nebytové - prostory 1PP (suterén) západní části jižního křídla v plném rozsahu,
 - b/ nebytové prostory 1NP (přízemí) západní části jižního křídla až po schodiště (včetně),
 - c/ nebytové prostory 2NP (patro) až po dělicí příčku v západním křídle (u bytu vedoucího správy),
 - d/ půdní prostory nad 2NP,
 - e/ nebytové prostory v 1PP (suterén) v západní části severního křídla,
 - f/ část pozemku , tvořícího volný prostor mezi objektem západní části jižního křídla a zahradou hospitalu.

Všechny zmíněné prostory jsou specifikovány v přiloženém dispozičním schématu , jedná se o cca 1400 m² nebytových prostor a o cca 960 m² volného prostoru (tj.cca 16 x 60 m). Přesné výměry jednotlivých ploch spolu s upřesněním jejich charakteru budou zapracovány do dodatku smlouvy spolu s vynaloženými náklady na rekonstrukci pronajaté nemovitosti.

II.
Účel pronájmu

1/ účelem pronájmu je :

- a/ uvést pronajatý objekt západní části jižního křídla a pronajatých prostor do stavu , umožňujícího účelové využití.
- b/ užívání upravených prostor pro účely provozování umělecké tvůrčí činnosti , k divadelní , koncertní , osvětové činnosti, k poskytování ubytovacích služeb , služeb rekreačního charakteru i stravovacích služeb (hostinská činnost).

III.
Výše a splatnost nájemného

- 1/ Strany zastoupené v této smlouvě se dohodly na smluvním nájemném 500,- Kčs za 1 m² nebytových prostor a 4,- Kčs za 1 m² volné plochy za rok od 1.1. 1995, t.j. za předpokladu pronájmu 1400 m² nebytových prostor a 960 m² volné plochy činí nájemné

1.400 m ² x 500		700.000,- Kčs ročně
960 m ² x 4		3.840,- Kčs ročně

c e l k e m		703.840,- Kčs ročně

- 2/ Smluvní strany berou na vědomí , že k datu uzavření smlouvy není vypracován projekt , není odpovídajícím způsobem stanovena výměra ani charakter nebytových prostor a uzavřena smlouva o dílo na stavební úpravy , která zpřesní reálné náklady nájemce. Strany se proto dohodly :

- a/ smluvní nájemné v dohodnuté výši 500,-Kčs/m²/rok podle odst.1/ se dělí na část a) ve výši stanovené vyhláškou FMF č.585/90Sb. ze dne 22. 12. 1990 o cenové regulaci nájemného z nebytových prostor , v platném znění. Tato část souhrnného nájemného bude hrazena pronajímateli k úhradě nákladů na provoz nemovité památky a údržbu nemovitosti přímo, čtvrtletně , vždy do pátého dne následujícího měsíce po uplynutí čtvrtletí. Za předpokladu pronájmu 1400 m² nebytových prostor , které svým charakterem odpovídají obchodním , restauračním, reprezentačním , školským , kancelářským a dalším prostorám podobných užitných vlastností se jedná o částku 190,-Kčs/m²/rok, tedy 266.000,-Kčs tj. čtvrtletně 66.500,- Kčs ,

- b/ zbylá část smluvního nájemného podle odst.1, (v uvedeném případě tedy ve výši 310,- Kčs/m²/rok, t.j. 434.000,-Kčs/rok), nebude hrazena přímo, bude sloužit k amortizaci nákladů nájemce na obnovu a udržování památky a to až do jejich prokazatelného uhrazení (za uvedených předpokladů a při hodnotě nákladů 15 mil. Kčs = 34,5 roků),
- c/ k zabezpečení reálné obnovy a zahájení provozu se strany dohodly na odložení platby nájemného dle ust. čl.III. odst.2a) do 31.12.1997. Od 1.1. 1998 do 31.12. 2000 bude nájemce hradit pronajimateli sjednanou čtvrtletní platbu dle čl.III. odst.2a). Od 1.1.2001 do 31.12.2006 bude nájemce splácet odloženou platbu nájemného na léta 1995, 1996 a 1997 zvýšenou sazbou tak, aby odložené nájemné bylo uhrazeno do 31.12.2006. V uvedeném příkladě tedy 399 000,- Kčs ročně, tj. 99.750,- Kčs čtvrtletně ,
- d/ nájemné za pronájem volné plochy bude hrazeno od 1.1. 1995 ve čtvrtletních splátkách vždy do 5-tého dne následujícího měsíce po uplynutí čtvrtletí , první platba bude uskutečněna 5.2. 1995 . (Za uvedených předpokladů tedy 960 Kčs čtvrtletně).
- 3/ Při změně předpisu o nájemném nebytových prostor a v případě , že by se dosavadní smluvní nájemné dle odst.1 dostalo do hrubého nepoměru s obvyklým nájemným v daném čase a místě bude výše nájemného povinně upravována s přihlédnutím na růst inflace v těchto vyjmenovaných oblastech :
- energie
 - stavební materiál
 - vodné , stočné
- Proporce jednotlivých částí nájemného budou přitom zachovány v dosavadním poměru
(v uvedeném příkladě tedy 190 : 310).

IV.

Doba pronájmu a výpovědní lhůty

- 1/ Smluvní strany se dohodly na pronájmu v délce 35 roků , t.j. 1.3. 1993 do 30.2. 1028.
- 2/ Smluvní strany se po dobu uvedenou ve smlouvě vzdávají práva ji vypovědět.
- 3/ Výpověď z nájemného vztahu může dát pronajimatel výhradně z důvodů uvedených v této smlouvě. Výpovědní lhůta je dvouletá, při kratší výpovědní lhůtě se pronajimatel zavazuje uhradit nájemci ztráty touto výpovědí vzniklé. Přitom není dotčeno právo nájemce na úhradu poměrné části nákladů na obnovu a udržování nemovité památky a to do tří let od ukončení smlouvy .

4/ Výpověď z nájemního vztahu může dát pronajímatel při hrubém neplnění ustanovení této smlouvy nájemcem. Tím není dotčeno právo nájemce na úhradu poměrné části nákladů na obnovu nemovité části památky a to opět do tří let od ukončení smlouvy. Zruší-li nájemce svůj nájemní vztah z důvodů na své straně, aniž převede nájemní vztah na svého právního nástupce či dalšího nájemce, má právo na úhradu poměrné části nákladů na obnovu nemovité části památky do desíti let od ukončení smlouvy a jen tehdy, jestliže rekonstrukce dotčených nemovitostí byla realizována a tyto byly uvedeny do provozu.

5/ Nájemní lhůta může být dohodou smluvních stran prodloužena. Při prodloužení nájemní smlouvy strany souhlasí s novou tvorbou výše a splatnosti nájemného podle podmínek v době prodloužení na základě vzájemné slušnosti a obvyklostí smluvních vztahů. Nedojde-li do doby účinnosti této smlouvy k umoření vložených a odsouhlasených nákladů, zavazuje se pronajímatel k prodloužení smlouvy na tak dlouhou dobu, dokud vynaložené náklady na obnovu a udržování nebudou ze stanoveného nájemného prokazatelně umořeny.

V.

Další ujednání

1/ Pronajímatel v rámci technologické kapacity souhlasí s napojením nájemce na :

a/ zdrojovou část el. instalace a el. rozvodů s tím, že nájemce bude svým nákladem hradit spotřebovanou energii na své potřeby (vlastní měření),

b/ odkanalizování s tím, že podle povahy věci se budou strany podílet na vybudování potřebného čistícího zařízení a poměrně budou hradit náklady stočného,

c/ zásobování vodou s tím, že kapacitní nárůst nad zdrojovou kapacitu bude řešen návratnou investicí nájemce.
Ujednání o jednotlivých částech čl. V. odst. 1/ budou na základě projektu řešeny dodatkem smlouvy.

2/ a/ Pronajímatel zajistí v době provozu kulturní památky (tj. od 1.4. do 30.10. každého roku) svým nákladem úklid veřejného prostranství, t.j. i těch částí, které budou dotčeny provozem pronajatého zařízení.

- b/ Nájemce zajistí bezchybnou údržbu a úklid dotčených ploch a užívaných vnějších prostranství v době od 1.11. do 31.3. každého roku , počínaje uvedením pronajatých nemovitostí do provozu (nejpozději však od 1. 11. 1995) , svým nákladem. Zejména zabezpečí při zimním provozu údržbu zmíněných ploch, odklízení sněhu a zajištění bezpečného pohybu i pěší příchod návštěvníků jeho provozu. Dotčené plochy a užívaná vnější prostranství jsou specifikovány v příloze této smlouvy.
- 3/ Nájemce zabezpečí svým nákladem a svojí činností dostatek vhodných , estetických skladovacích nádob na odpadky a jejich pravidelnou likvidaci pod sjednanou pořádkovou sankcí 500,-Kčs za prodlení denně.
- 4/ Nájemce při nočním provozu svého zařízení zabezpečí svým nákladem instalaci bezpečnostního osvětlení , odpovídajícího charakteru objektu a bude hradit spotřebu svým nákladem.
- 5/ Údržbu přístupových komunikací budou smluvní strany hradit přiměřeně (podílem návštěvníků zámku a pronajatého zařízení). Přístupové komunikace jsou specifikovány v příloze této smlouvy.
- 6/ Parkování vozidel návštěvníků pronajatého zařízení uvnitř areálu hospitálu není dovoleno. Byly specifikovány plochy určené k parkování.
- 7/ Smluvní strany se dohodly před uvedením do provozu pronajatého zařízení povinně zpracovat režim ochrany památky , zejména
a) protipožárního zabezpečení
b) ochrany objektu s přihlédnutím ke kulturním hodnotám.
- 8/ Specifikace činností provedených na pronajaté nemovitosti, které povedou k jejímu uvedení do stavu způsobilého k smluvenému užívání (pro účely vymezení pojmu " vynaložené náklady ") :
- projektové a průzkumové práce
- inženýrská činnost (technický dozor ap.)
- renovace zdiva (odstranění vlhkosti)
- výměna oken , podlah , poškozených stropů
- oprava střech , včetně impregnace trámů
- oprava a provedení nových vnějších i vnitřních omítek
- provedení instalace vody , topení a elektroinstalace , (včetně zajištění dodávek vody a připojení na stávající kanalizaci)
- dobudování soc. zařízení a dalších úprav souvisejících s užíváním nemovitosti v souladu se smlouvou (parkoviště, ČOV ap).
- vybavení nemovitosti zařízením , která jsou svým charakterem její nedílnou součástí (sanitární keramika , zabezpečovací zařízení ap.)

Nejpozději do 60-ti dnů po zahájení trvalého provozu předloží nájemce k odsouhlasení vynaložené náklady dle výše uvedené specifikace a výměry jednotlivých zrekonstruovaných pronajatých prostor s vymezením jejich charakteru. Zároveň zde budou vyčísleny všechny části nájemného v souladu s čl.III. této smlouvy. Pronajimatel do 30 dnů odsouhlasí částku vynaložených nákladů, která se bude z nájemného umořovat. Po úhradě takto stanovené umořovací částky bude nájemné placeno dle čl.III. odst.1/ této smlouvy.

- 9/ Nájemce provede na vlastní náklady stavební úpravy pronajatých nemovitostí za účelem jejich uvedení do stavu způsobilého k smluvnímu užívání. Rozsah těchto úprav je rámcově uveden v čl. V.odst.8 této smlouvy a způsob jejich provedení, zachycený v projektu, bude odsouhlasen pronajimatelem.
- 10/ Nájemce je povinen, po kolaudaci stavebních úprav uvedených v čl.V odst.8 této smlouvy, hradit sám na vlastní účet, náklady spojené s obvyklým udržováním a je oprávněn bez souhlasu pronajimatele provést drobné vnitřní úpravy za účelem užívání nebytových prostor podle této smlouvy.
- 11/ Pronajatý hmotný majetek, stejně jako jeho technické zhodnocení, bude v souladu s § 28 odst.2 až 4 zákona č.286/92 Sb. odepisovat nájemce po dobu trvání nájemní smlouvy.
- 12/ Nájemce se zavazuje přispívat na rozvoj areálu hospitálu v Kukse částkou jejíž výše bude odvozena z použitelného zisku předcházejícího účetního období a to ve výši deseti procent splatných k prvému dubnu příslušného roku, počínaje druhým rokem od uvedení pronajaté nemovitosti do provozu.
- 13/ Finanční prostředky získané z výše zmíněných příspěvků, budou ze 80 % určeny výhradně na rekonstrukci a rozvoj objektů hospitálu a jeho přilehlých částí. Dvacet procent lze použít na provoz areálu.
- 14/ Nájemce se zavazuje provádět kontrolu stavu pronajatých nebytových prostor z hlediska protipožární prevence a bezpečnosti práce.
- 15/ Pronajimatel umožní přístup nájemci do pronajatých nebytových prostor a na stavebně-manipulační plochy v souladu s přílohou této smlouvy, která řeší přístupové cesty k pronajatým objektům, udržování těchto cest, parkovací plochy automobilů návštěvníků, sklad stavenišť, přístupové komunikace k pronajatým objektům v době rekonstrukce, dodávky vody, tepla, odkanalizování pronajatých objektů a další provozně-technické záležitosti.

- 16/ Nájemce je oprávněn přenechat nebytový prostor nebo jeho část do podnájmu.
- 17/ V případě prodeje pronajatých nemovitostí má nájemce na tyto předkupní právo.
- 18/ Smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu před jejím podpisem přečetly, že byla uzavřena po vzájemném projednání podle jejich pravé a svobodné vůle, určitě, vážně a srozumitelně, nikoli v tísní za nápadně nevýhodných podmínek. Autentičnost této smlouvy potvrzují svým podpisem.
- 19/ Tato smlouva nabývá účinnosti dnem schválení Ministerstvem kultury České republiky.

VI.

Podpisy smluvních stran

.....
pan MARTÍNEK Miroslav
za pronajímatele

.....
Ing. HAVRDA Miroslav
za nájemce

V Pardubicích dne

Ve Dvoře Králové dne

Schvalovací doložka MK ČR

Příloha : situace

Prohlášení o využívání výsledků DP

Jsem si vědom (a) toho, že diplomová práce je majetkem školy a že s ní nemohu sám (a) bez svolení školy disponovat, a že diplomová práce může být zapůjčena či objednána (kopie) za účelem využití jejího obsahu.

Beru na vědomí, že po 5ti letech si mohu diplomovou práci vyžádat v Univerzitní knihovně TU v Liberci, kde je uložena.

Jméno a příjmení (rodné příjmení):

Adresa: Mašková 89, LIBEREC 24, 463 13

Podpis:

Datum:

26. 5. 2000